

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ**

**FENOMÉN ROKU 2012:
MILENARISMUS STÁLE ŽIVÝ?**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Jaroslav MAREK

**Univerzita Pardubice
Filozofická fakulta**

Fenomén roku 2012: Milenarismus stále živý?

Jaroslav Marek

**Diplomová práce
2011**

**University of Pardubice
Faculty of Arts and Philosophy**

The 2012 Phenomenon: Millenarism Still Alive?

Jaroslav Marek

**Thesis
2011**

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jaroslav MAREK**
Osobní číslo: **H07563**
Studijní program: **N6101 Filozofie**
Studijní obor: **Religionistika**
Název tématu: **Fenomén roku 2012: milenarismus stále živý?**
Zadávající katedra: **Katedra religionistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Cílem práce bude zvážení hypotézy, zda, v čem a nakolik navazují moderní očekávání konce světa či jeho radikální proměny na tradiční křesťanský chiliasmus či milénarismus. Jakožto výrazný rozměr křesťanské eschatologie sehrálo očekávání konce světa a (znovu) nastolení zlatého věku či ráje na zemi velkou roli v dějinách evropských hnutí. Nejprve bude potřeba na základě práce předních badatelů vystihnout charakteristické rysy - strukturu - milénaristických učeních a poté zkoumat, zda se tyto rysy a struktura ukazují též v moderních hnutích očekávajících konec světa. Vhodnou volbou je naprosto volné sdružení lidí považujících za přelomový rok 2012. Ačkoliv se většina očekávání kolem roku 2012 spojuje s výpočty údajně májského kalendáře, je pravděpodobné, že povaha očekávání bude spíše odpovídat evropské chiliastické tradici. Aby to autor práce mohl lépe posoudit, bude třeba sáhnout po základních pracích přibližujících májské představy o čase a světě. Následné srovnání struktury obou paradigmat ukáže, na co ve skutečnosti očekávání spojená s rokem 2012 navazují. 2. Vzhledem k pestré paletě skupinek a jednotlivců bude třeba vybrat pouze některé skupinky či jednotlivce. Jedním z kritérií výběru by měl být jejich vliv na širší společnost. Zde pomůže specifický charakter nových hnutí - jejich prezentace na internetu. Z množství návštěvníků stránek věnovaných fenoménu 2012 lze dobře usoudit na míru vlivu na širší společnost. 3. Postup při zpracování tématu by měl kombinovat znalosti z odborné literatury s terénním výzkumem. Jeho specifikou bude zkoumání působení a interakcí na internetu - v prostředí, kam se v posledních letech přesouvá řada náboženských aktivit a některé se dokonce odehrávají z valné míry pouze tam. Nicméně by se měl diplomant svá zjištění pokusit ověřit i v rozhovoru alespoň se dvěma či třemi respondenty.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DELUMEAU, Jean: Tisíc let štěstí, 1. české vyd., Argo Praha 2010
COHN, Norman: Cosmos, Chaos and the World to Come: The Ancient Roots of Apocalyptic Faith, 1st ed, Yale University Press, New Haven - London, 1993
MARTÍNKOVÁ, Libuše: Kyberporstor jako náboženský prostor, 1. vyd., L. Marek, Brno 2007
HOJSGAARD, Morten T., WARBURG, Margit: Religion and cyberspace, 1st ed., Routledge, London 2005
YORK, Michael: The Emerging Network: A Sociology of the New Age and Neo-pagan movements, 1st ed., Rowman and Littlefield Publishers, Lanham - London 1995
SITLER, Robert K.: "The 2012 Phenomenon: New Age Appropriation of an Ancient Mayan Calendar", Novo Religio: the Journal of Alternative and Emergent Religions, vol. 9, no. 3 (February 2006), pp. 24-38
DEFESCHE, Sacha: "The 2012 Phenomenon": A historical and typological approach to a modern apocalyptic mythology, MA thesis, Dept. of Religious studies, Univ. of Amsterdam

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Martin Fárek, Ph.D.**
Katedra religionistiky

Datum zadání diplomové práce: **30. dubna 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2011**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

 Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
532 10 Pardubice, Studentská 64

L.S.

Mgr. Martin Fárek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Prohlášení autora:

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 9. 9. 2011

Jaroslav Marek

SOUHRN

Tato práce se zabývá současnými očekáváními přechodového období, které má nastat v roce 2012. Tyto představy odkazují k májské kultuře. Autor v nich však nachází především apokalyptické obrazy židovsko-křesťanské eschatologie, které lemují dějiny křesťanské historie až do dnešních dnů.

Lidé, kteří sdílejí ona očekávání, dohromady vytvářejí rámec, který je nazýván fenomén roku 2012. Ten je pro svoje charakteristické rysy spojován s hnutím Nového věku, do kterého opět vnáší milenaristický akcent.

Autor čtenáře seznamuje s myšlenkami tzv. nového vědomí, s apokalyptickými a milenaristickými obrazy, s kalendářním systémem Májů a jeho významem, aby mohl pojednat o fenoménu roku 2012. Ten představuje jako kulturní fenomén. Všímá si jeho projevů ve společnosti a ohlíží se za jeho vznikem. Vytýčuje jeho klíčové rysy a ukazuje, jak tyto zrcadlí historický apokalypticismus.

KLÍČOVÁ SLOVA

Fenomén roku 2012, apokalypsa, milenarismus, májský kalendář, New Age.

TITLE

The 2012 Phenomenon: Millenarism Still Alive?

ABSTRACT

This thesis deals with contemporary expectations of transitional period which come up in 2012. These conceptions refer to the Mayan culture. However, in these the autor primarily discovered apocalyptic images of Jewish – Christian eschatology.

People who share these expectation create together a framework which is called the 2012 phenomenon. The phenomenon is related with the New Age movement, in which it brings once again the millenarian accent.

The autor introduces us ideas of so called new consciousness, apocalyptic and millenarian images, calendar system of Mays and its meaning to discuss the „2012“ like a cultural phenomenon. He pays attention of its manifestations in the society and keep looking back for its formation. The autor has set out its key features and show how they reflect historical apocalypticism.

KEY WORDS

The 2012 Phenomenon, Apocalypse, Millenarism, Mayan Calendar, New Age.

Děkuji dr. Martinu Fárkovi, za pomoc s výběrem tématu a neocenitelnou podporu při tvorbě této práce.

Děkuji Áje, za její trpělivost po dobu mého psaní, za její postřehy a doporučení.

Děkuji všem účastníkům fenoménu roku 2012, s kterými jsem měl tu čest se setkat.

Těm, kteří očekávají, že lepší časy přijdou záhy. Především mé ženě, pro niž tato doba nastala s dopsáním tohoto textu.

Motto:

Podle kněžstva měl přijít konec světa, takže nastalo velké zklamání, když místo konce přišlo pondělí a všichni museli zase do práce.

W. Allen

Především vám chci říci, že ke konci dnů přijdou posměvači, kteří žijí, jak se jim zachce, a budou se posmívat: „Kde je ten jeho zaslíbený příchod? Od té doby, co zesnuli otcové, všechno zůstává tak, jak to bylo od počátku stvoření.“

(2 P: 3, 3-4)

OBSAH

1. VYMEZENÍ TÉMATU	13
1.1. „2012“ A 9/11 V ROCE 2011	13
1.2. CO ZA TÍM VŠÍM JE?: CÍLE PRÁCE	15
1.3. JAK TO VE SKUTEČNOSTI BYLO?: UŽITÝ POSTUP BADATELE	17
1.4. NEJSME V TOM SAMI!: DOSTUPNÉ PRÁCE K TÉMATU	20
2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA FENOMÉNU ROKU 2012 A JEHO PROJEVY V ČESKÉM PROSTŘEDÍ	22
2.1. STANOU SE ZMĚNY VELIKÉ!: TŘI ZÁKLADNÍ SMĚRY VÝVOJE	25
2.1.1. <i>Progresivní přístup jako progresivní milenarismus</i>	26
2.1.2. <i>Katastrofický přístup jako katastrofický milenarismus</i>	27
2.1.3. <i>Transformační přístup jako odvratný milenarismus</i>	28
2.2. PROJEVY FENOMÉNU ROKU 2012	30
3. KATAKLYZMA Č. 1: UŽITÁ DEFINICE NÁBOŽENSKÉHO JEDNÁNÍ PRO FENOMÉN ROKU 2012	36
3.1. NÁBOŽENSKÉ JEDNÁNÍ PODLE MILTONA J. YINGERA	37
3.2. NÁBOŽENSKÁ ZKUŠENOST DLE ERICHA FROMMA.....	39
4. KATAKLYZMA Č. 2: FENOMÉN ROKU 2012 V OPTICE „NOVÉHO VĚDOMÍ“	42
4.1. NOVÉ VĚDOMÍ JAKO ALTERNATIVNÍ ZPŮSOB UCHOPOVÁNÍ SVĚTA	43
4.1.1. <i>Krise epistemologického paradigmatu</i>	44
4.1.2. <i>Skolimowského evoluční telos jako příklad nového vědomí</i>	44
4.2. Hnutí LIDSKÝCH MOŽNOSTÍ A Hnutí NOVÉHO VĚKU - REPREZENTANTI NOVÉHO VĚDOMÍ.....	48
4.2.1. <i>Hnutí lidských možností</i>	48
4.2.2. <i>Hnutí Nového věku</i>	49
4.3. FENOMÉN ROKU 2012 - POKRAČOVÁNÍ NEW AGE?	51
4.3.1. <i>Kosmický evolucionismus Teilharda de Chardin</i>	52
4.3.2. <i>UFO apokalypticismus 50. let 20. století</i>	55
5. KATAKLYZMA Č. 3: INTERNET JAKO NÁSTROJ ROZVOJE FENOMÉNU ROKU 2012	59
5.1. „2012“ ON-LINE A „2012“ OFF-LINE.....	59
5.2. KYBERPROSTOR JAKO ROZŠÍŘENÍ SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ	60
6. KATAKLYZMA Č. 4: APOKALYPTIKA A MILENARISMUS ANEB K BIBLICKÝM KOŘENŮM „2012“	64
6.1. APOKALYPTICKÁ OČEKÁVÁNÍ.....	65

6.1.1.	<i>Literární žánr apokalyps v židovsko-křesťanské tradici</i>	65
6.1.2.	<i>Klíčové náměty apokalyps</i>	66
6.1.3.	<i>Apokalypticismus</i>	67
6.1.4.	<i>Původ literárního žánru apokalyps</i>	67
6.2.	OČEKÁVÁNÍ MILÉNA.....	68
6.2.1.	<i>Biblický milenarismus</i>	68
6.2.2.	<i>Augustinův amilenarismus</i>	70
6.2.3.	<i>Sibylská prorocství</i>	70
6.3.	CHARAKTERISTICKÉ RYSY MILENARISMU.....	70
6.3.1.	<i>Definice milenarismu dle Normana Cohna</i>	71
6.3.2.	<i>Definice milenarismu dle Jeana Delumeau</i>	72
6.3.3.	<i>Přiblížení milenaristických rysů</i>	74
6.4.	APOKALYPSA A APOKATASTASIS.....	78
7. KATAKLYZMA Č. 5: MÁJSKÝ KALENDÁŘ“ VE SLUŽBÁCH FENOMÉNU ROKU 2012		82
7.1.	PŘEDSTAVY O UŠLECHTILÉM DIVOCHU A MÁJSKÁ KOSMOLOGIE.....	83
7.1.1.	<i>Představy evropské nadřazenosti</i>	83
7.1.2.	<i>Rané a alternativní teorie původu Májů</i>	84
7.1.3.	<i>Obecný výklad vzniku májské kultury</i>	86
7.1.4.	<i>Utváření světa – hledání středu světa – obnova světa</i>	86
7.2.	MÁJSKÝ KALENDÁŘNÍ SYSTÉM A DLOUHÝ POČET.....	87
7.2.1.	<i>Májský kalendářní systém</i>	87
7.2.2.	<i>Dlouhý počet</i>	87
7.2.3.	<i>Interpretace dlouhého počtu</i>	88
7.2.4.	<i>Události na konci baktúnu – konec májského kalendáře?</i>	89
7.3.	FENOMÉN ROKU 2012 A PŘEVZETÍ MÁJSKÉHO KALENDÁŘE.....	92
8. TVŮRCI FENOMÉNU ROKU 2012 A SDĚLENÍ, JIMIŽ JE TVOŘEN.....		94
8.1.	TVŮRCI FENOMÉNU ROKU 2012 A JEJICH MYŠLENKY.....	95
8.1.1.	<i>Terence McKenna a „časová vlna nula“</i>	96
8.1.2.	<i>José Argüelles a „harmonická konvergence“</i>	98
8.1.3.	<i>John Major Jenkins a „velký posun“</i>	100
8.1.4.	<i>Akta X – „Pravda“</i>	100
8.2.	HLAVNÍ VÝCHODISKA FENOMÉNU ROKU 2012.....	101
8.2.1.	<i>Předpověděné kvalitativní změny pro lidstvo jako signál pro úsilí k obratu k přirozenosti</i>	102
8.2.2.	<i>Konflikt dobra se zlem jako boj o navrácení vědomí lidstvu</i>	104
8.2.3.	<i>Návrat vědomí lidstvu jako nástroj obnovy společnosti, přirozenosti a jednoty</i>	107

8.2.4. <i>Májský kalendář a další přesná časová určení událostí jako rámeček aktuálnosti krize a realizovaného úsilí pro změnu</i>	109
9. ZÁVĚREM	113
POUŽITÉ INFORMAČNÍ ZDROJE	116
PŘÍLOHA Č. 1.: REPORTÁŽ Z BRNĚNSKÉHO DARŠANU SRI AMMYBHAGAVANA	126

1. Vymezení tématu

„Okamžiky, které nazýváme krize, jsou konce a počátky. Proto jsme připraveni přijmout všechny druhy důkazů, že náš konec je ten pravý, stejně jako počátek. Přijímáme je, například, z kalendáře.“¹

1.1. „2012“ a 9/11² v roce 2011

V této práci se zabývám jevem, který bývá diskutován pod označením fenomén roku 2012. Je tvořen očekáváními a aktivitami, pro něž má zejména konec onoho roku klíčový význam. Když píše tento úvod, rok 2011 je již ve své druhé polovině. S ohledem na očekávání, jež se upínají k roku příštímému, ale jakoby ten současný nebyl vůbec důležitý. I to, že byl na jaře letošního roku – k desátému výročí - dopaden a zabit deklarovaný strůjce útoků na budovy newyorského Světového obchodního centra (World Trade Center), je již bezduchá informace. A to i přesto, že datum 9/11 se mnoha lidem – a mne nevyjímaje - vtisklo do paměti díky vytrvalému zájmu médií zřetelněji než data životních mezníků jejich blízkých.³ O 11. září 2001 se mluvilo jako o okamžiku, kdy se „lámaly dějiny“. Přitom mnozí zdůrazňovali, že svět již nebude nikdy stejný jako před tímto datem. Dnes si však již, zdá se, život v čase s mlhavým koncem žádá jiný pevný bod, který by člověku poskytl orientaci na jeho pozemské pouti „vztahování se“.⁴ Proto má šanci dostat se do obecného povědomí „magické“ datum zimního slunovratu následujícího roku – 21. 12. 2012. Datum pokládáné za „konec májského kalendáře“. A to i přesto, že nemá tak vydatnou podporu široce sdílených informačních medií jako jeho předchůdce. Rozvoji povědomí o tomto pohledném datu se však velmi daří, a to hlavně díky „lidovému“ internetu.

Není náhodou, že vedle sebe kladu tato dvě data. V rámci fenoménu, o kterém se v tomto textu rozepíši, mají obě své místo. 9/11 totiž před deseti lety dodalo nový potenciál rozvoje „spekulativnímu“ bádání, které se nespokojuje s „oficiální“ verzí dějin a interpretací současného světového dění. Podílí se tak na té stránce fenoménu roku

---

¹ KERMODE, *Smysl konců*, s. 85.

² Samozřejmě míním datum 11. září 2001.

³ A událost žije dál. 11. září letošního roku Komorní filharmonie Pardubice pořádá v pardubické ČEZ Aréně benefiční koncert k uctění obětí teroru a násilí *Americké requiem*. Záštitu nad akcí převzali hejtman pardubického kraje a primátorka města Pardubice. Ale k události se např. vrací na svém novém albu WTC 9/11 také americký skladatel moderní hudby Steve Reich. Viz REICH, „9/11“ [online].

⁴ Lidská bytost se stává člověkem díky sociálnímu vztahu. Jeho celý život je orientován plynutím přírodních a zemědělských cyklů. V židovsko-křesťanské tradici je člověk ve vztahu ke skutečnosti, jež ho přesahuje a k *eschatonu*, jako završení času.

2012, která pojednává o spikleneckví „všech mocných“ proti očekávané transformaci lidstva k „novému vědomí“. Druhé datum zde má ještě větší význam, rok 2012 dal celému fenoménu název, a to na základě mínění řady autorů, pro něž představuje přechodové období mezi starým a novým světem, žitou skutečností a zkázou světa.

První datum je již minulostí a můžeme směle říci, že známe jeho obecně sdílený obsahový rámec,⁵ neboť jsme měli možnost sledovat neštěstí na televizních obrazovkách nebo nás o něm informovali přátelé, kteří se nacházeli přímo v okolí dění. Druhé datum chce vypovídat o blízké budoucnosti. Předpokládá se, že ho po sobě více jak před jedním tisíciletím zanechala májská kultura, a to jako závěrečné datum jednoho z jejích kalendářních cyklů.⁶ Nicméně kalendářní rok 2012 byl posléze identifikován i v kulturním dědictví jiných romantizovaných „starých národů“. A spojitost roku 2012 s Máji se tím pádem stala pouze jednou z mnoha.⁷ Řada autorů „duchovědní literatury“ současnosti tak začala považovat léta předcházející roku 2012 nebo ta po něm,⁸ za období přeměny s univerzální platností.⁹ Vedle obrazů konce světa v absolutním smyslu se ve většině případů objevují představy konce současného světa doprovázené nadějami na svět nový, lepší.

Bezprostřední spojitost „2012“ a „9/11“ komentuje holandský religionista Sacha Defesche, podle kterého pravděpodobně právě v roce 2001 „*exponenciálně vzrostly spekulace ohledně možné apokalyptické či mileniální události mající nastat v roce 2012 nebo okolo něj, a to do té míry, že je dnes již možné mluvit o jistém žánru v soudobé esoterické literatuře*“.¹⁰ A jistě se nemýlí. Vždyť jen v posledních několika letech zaplavily česká knihkupectví řádově desítky titulů, spekulujících o vrcholném momentu ve vývoji našeho světa kolem roku 2012. V této souvislosti, přinesly pro tyto úvahy události z 11. září 2001 svou nečekanou intervencí do poklidného běhu času nový

---

⁵ Tedy, že se zřítily věže Světového obchodního centra a zemřelo tehdy mnoho lidí. Nehledě na to, jak se toto neštěstí odehrálo a kdo na něm nese vinu.

⁶ Přitom je skutečností, že Májové klasického období, stejně jako další civilizace v tomto okruhu, používali jiné kalendářní systémy než středověcí Evropané, a datum 21. 12. 2012 by jim jistě nic neříkalo (více v kapitole č. 7).

⁷ DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon...*, s. 27.

⁸ Na jednom konci lze nalézt datum 16. srpna 1987 jako počátek „harmonické konvergence“, harmonického sblížení lidstva a uvědomění si jeho zodpovědnosti za tuto planetu. Na druhé straně pak rok 2032, jako počátek zlatého věku, jemuž má předcházet očista planety a transformace planetárního vědomí. Srv. IVAKHIV, „Harmonic Convergence“ a PAGE, *Rok 2012 a Galaktický střed*.

⁹ Což ilustruje např. tento úryvek z knihy Christiane Page. „*Srdcem jsem uslyšela, jak ke mně promlouvá hlas: (...) Velký posun ve vědomí, k němuž v této době dochází na planetě Zemi, není výlučnou záležitostí lidské rasy. Transformace zasahuje nás všechny, včetně mě, Velké Matky.*“ PAGE, *cit. dílo*, s. 237- 238.

¹⁰ DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon...*, s. 7 - 8.

impuls.¹¹ A to přitom tehdy neuběhl ani rok od napjatého očekávání změn u příležitosti konce milénia. Na troskách zřícených budov vyrostly nové obavy a podezření. Znaky provázející očekávání „konce“.

V evropské historii posledních dvou tisíc let byl konec zkaženého a začátek radostného období nesčetněkrát vypočítáván, neboť skrze přesné datum nabírají spekulace na přesvědčivosti. A pokud navíc není třeba datum konce vypočítávat, neboť ho po sobě „zanechali staří Májové“ jako datum konce dlouhého časového cyklu – jak to chápe i velká část odborné veřejnosti -, nelze se divit, že je v posledních letech tolik diskutované „májské proroctví“ nejvhodnějším kandidátem neutuchajících apokalyptických představ. Neboť zimní slunovrat roku 2012 je již blízko.

V této práci, ve vši skromnosti jejího rozsahu, předložím čtenáři svou představu o „fenoménu roku 2012“. Pokusím se vysvětlit, co se pod tímto označením jevu skrývá, jaké prvky fenomén tvoří, odkud celý jev pochází, jak se šíří a také to, o čem takovýto nebývalý globální rozkvět „duchovního“ tématu mezi lidmi vypovídá.

Nyní představím konkrétní cíle, které jsem si pro tuto práci vytyčil, a postup, jež jsem užil. Poukáži na některé dostupné práce k tématu, s jejichž poznatky při psaní zacházím.

1.2. Co za tím vším je?: cíle práce

Ze zdrojů pojednávajících o „2012“ je patrné přesvědčení autorů, že se lidstvo právě nyní nachází v důležitém momentu svého vývoje. V přechodovém období, které je blízko svému vyústění. Že je tomu opravdu tak, dokládají interpretací některých společenských událostí, přírodních katastrof a dějů. Tyto mají předznamenávat blížící se vývojový zvrát. Zda-li negativní nebo pozitivní, záleží na zastávaném scénáři. Zemětřesení, povodně, záplavy, požáry, klimatické změny, válečné konflikty, sociální nepokoje a jiné události zde nabývají očištného významu. Přitom spolu s astronomickými úkazy a astrologickými výpočty dávají vzniknout vědomí blížící se

---

¹¹ V tomto směru je zajímavé např. dílo Jiřího M. Maška. Jeho první knižní publikace, výbor textů jiných autorů, *Mráz přichází z Bílého domu*, se týká zahraniční politiky USA a jsou zde tematizovány i události z 11. září 2001. Další knižní publikace tohoto autora se již týkají změn a očekávání spjatých s rokem 2012.

nebo bezprostřední změny. Chtěl bych poukázat na skutečnost, že konstrukce takovýchto období přechodu není v naší historii ničím výjimečným.¹²

Záchytným bodem v čase je konkrétní datum, znamenající jistotu. Atributem fenoménu roku 2012, o kterém blíže pojednám v následující kapitole, je datum zimního slunovratu. Astrologické výpočty byly samozřejmě podnikány i při výpočtu přechodu do tzv. věku Vodnáře (tento přechod je též někdy zmiňován společně s rokem 2012).¹³ Některá data sama o sobě, především konce staletí a tisíciletí, jak se blížila, vyvolávala ve společnosti atmosféru prosycenou obavami.¹⁴ Sami jsme měli to štěstí, že jsme byli účastni konce milénia, mohli jsme tak zaznamenat katastrofická očekávání fenoménu Y2K – tzv. *millenium bug*.¹⁵

Při ohlédnutí se do historie Evropy posledních dvou tisíciletí lze získat pocit, že existence takovýchto přechodových období, život v očekávání konce a šťastných zítřků, byly neustále přítomny. Jsou imanentní židovsko-křesťanské tradici, konkrétně vyjádřením jejich *apokalyptických* a *milenaristických*¹⁶ tendencí, obsažených ve starozákonních i novozákonních biblických textech, četných apokryfech, v židovských textech mezizákonního období, jakož i v dílech mnohých význačných osobností křesťanských dějin, jako byl například kalábrijský mnich z 12. století Jáchym z Fiore.

Proto si v této práci kladu otázku, zda-li lze i fenomén roku 2012 vnímat jako volné pokračování této dlouhé tradice. Tuto otázku budu moci zodpovědět jen, pokud zjistím,

---

¹² Vzpomenu zde kontrakturní hnutí v poválečné generaci Spojených států. Jeho odpor vůči převládajícím hodnotám kariérismu a konzumu v tehdejší technokratické společnosti, svazujícím společenským normám v kombinaci s militarismem, kterému se dostalo naplnění v „amorální“ válce ve Vietnamu, vedl k volání po změně, přechodu do nového věku. Tehdy vznikla spousta politických iniciativ a objevilo se mnoho nových náboženských hnutí. Zajištění přechodu do krásného života prodechnutého láskou a psychedeliky se pak následně chopila tehdejší *love generation*. Viz např. LUŽNÝ, *Nová náboženská hnutí*, s. 35–39, DRURY, *Nové horizonty*, s. 85–93, MOTL a NOVÁK, „Náboženský rozměr kontrakturní“, s. 52–53.

¹³ O přímé spojitosti mluví ve svém příspěvku David Šeterle. „*Chápu 2012 jako začátek nového cyklu, jenž je uvnitř dalších cyklů, mezi nimiž je cyklus Věků, v němž se my lidé právě připravujeme vědomě spolu-stvořit Věk Vodnáře. Přijměme ale nejdříve Věk Ryb a jeho Vědomí Krista, díky němuž můžeme jít dál.*“ ŠETERLE, „Věk Vodnáře a 2012, aneb cykly času“ [online]. Srv. též CLONOVÁ, *Katastrofobie*, s. 31, COTTERELL a GILBERT, *Mayská proroctví*, s. 143 nebo PAGE, *2012 a Galaktický střed*, s. 24.

¹⁴ Eugen Weber hovoří o *fins de siècle*. Viz zejména kapitola „Sledování času a fins de siècle“ In WEBER, *Apokalypsy*, s. 11–29.

¹⁵ *Millenium bug* neboli „Y2K problém“ se začal diskutovat na konci 90. let v souvislosti s představami o zhroucení počítačových systémů, které se začaly již v 60. letech 20. století programovat tak, že namísto nastavení data 1965 bylo zaznamenáno pouze poslední dvojčíslí. Ke zhroucení mělo dojít při přechodu z 99 na 00. Nancy Schaeferová popisuje, jak v souvislosti s „Y2K jako znakem konce času“ došlo v závěru tisíciletí v USA ke vzrůstu apokalypticismu v evangelikálním křesťanství. SCHAEFER, „Y2K as an Endtime Sign...“, s. 82–105.

¹⁶ Jde o pojmy, které blíže vysvětlím v kap. č. 6.

„v čem konkrétně“ a nakolik navazují současná očekávání konce světa či jeho radikální proměny na tradiční židovsko-křesťanský apokalypticismus, resp. milenarismus.

Kromě tohoto ústředního cíle se v této práci věnuji i dílčím tématům. Již jsem se zmínil, že fenomén roku 2012 absorboval názory ohledně spekulativního výkladu dějin (např. 9/11). Co dočinění má však také s pěstováním dalšího „(ne)tradičního vědění“ - alternativních postojů k obecně předkládaným výkladům skutečnosti (lidství, zdraví, smyslu existence, fungování společnosti apod.). Integrace těchto postojů do každodenního života je životním stylem mnoha lidí účastných na tomto fenoménu. Zajímá mne, zda-li lze na fenomén roku 2012 nahlížet jako na výraz celkového životního stylu, který však nepostrádá i „náboženský“ rozměr. Tedy je-li tento fenomén „žitým světonázorem“. Pokusím se tedy ukázat, čím tento fenomén je, jak se projevuje a co představuje. Načrtnu zde jeho širší souvislosti s tzv. novým vědomím, s hnutím lidského potenciálu a jeho populárním vyjádřením v hnutí New age. Jsem přesvědčen, že pokud pro své téma zvolím „vhodnou“ definici náboženského jednání, podaří se mi v tomto fenoménu moci rozeznat to, co bychom mohli nazvat jeho „náboženskou“ stránkou.

Letmo jsem již poukázal na skutečnost, že se internet jako médium podílí na tvorbě a šíření tohoto fenoménu. Dále pouvažuji nad tím, proč je právě virtuální prostor internetu významným podhoubím fenoménu roku 2012. V krátkosti ukáži, jakou úlohu internet při této tvůrčí činnosti hraje. Jak se jeho specifika podílejí na rozkvětu tohoto fenoménu.

Několikrát jsem tu již zdůraznil, že datum v názvu bádání má souvislost s tzv. májským kalendářem. V jedné z následujících kapitol bych se chtěl dopátrat toho, čím pro fenomén roku 2012 májský kalendář je. Možností, která se neodbytně nabízí je, že tento kalendář je „New age výpůjčkou“ do židovsko-křesťanského výkladového rámce.

A v neposlední řadě chci čtenáři napříč touto prací předložit stručný přehled očekávání, která jsou s fenoménem roku 2012 spjatá.

1.3. Jak to ve skutečnosti bylo?: užitý postup badatele

Nejprve tak ve druhé kapitole čtenáře seznámím se stručnou charakteristikou a projevy fenoménu a v následujících pěti kapitolách nazvaných „kataklyzmata“ mu

přiblížím jeho „náboženský“ rozměr. Přitom se ohlédnu za širšími okolnostmi, jež vedly k jeho vzniku. Zde se zmíním o významu internetu pro rozvoj tohoto fenoménu, pohovořím o jeho souvislosti s tzv. májským kalendářem a rozepíši se o projevech apokalypticismu a milenarismu v židovsko-křesťanské tradici, přičemž vytyčím základní rysy milenarismu. V následující osmé kapitole čtenáři představím východiska a myšlenky hlavních tvůrců fenoménu a poukáži na jeho hlavní východiska, z nichž se pokusím sestavit definici tohoto fenoménu. V závěru provedu vyhodnocení stanovených cílů a shrnutí dosažených poznatků. Nyní si ale nejprve vymezím „terén“, ve kterém se budu pohybovat.

Protože fenomén roku 2012 není zdaleka jen českou záležitostí, nýbrž světovým jevem, je třeba se rozhodnout, z jaké perspektivy se na toto téma podíváme. Jsem přesvědčen, že pro cíle této práce je zapotřebí alespoň rámcového rozboru obsahů a forem sdělení fenoménu roku 2012. To jsem původně pokládal za možné, jen pokud svoji oblast zájmu konkrétně ohraničím¹⁷. Pro tento text tak svá bádání omezím na „českojazyčnou oblast“,¹⁸ a to téměř výhradně. Jazyk je zde tedy hlediskem. Kde si to situace vyžádá, poukáži i na zahraniční zdroje fenoménu. Českojazyčný prostor jsem si zvolil proto, že jsem se již dříve s mými kolegy věnoval jeho analýze a mohu tak na naše dřívější poznatky navázat. Bral jsem samozřejmě v potaz i hledisko dostupnosti zdrojů.

Záměrně zde nepíši, že prostuduji život tématu v České republice, neboť jeho větší část se odehrává v těžko ohraničitelném kyberprostoru internetu.¹⁹ Po velkou část mého výzkumu k tématu byl právě internet jeho hlavním zdrojem. Relevanci stránek a textů dotýkajících se fenoménu roku 2012 jsem posuzoval dle jejich návštěvnosti, resp. „čtenosti“, a podle toho, jak rozsáhle se tématu věnují.²⁰

---

¹⁷ S postupem času jsem ale došel k závěru, že tento fenomén je tak živý a právě nyní „ve vší své síle a v nejlepších letech“, že není v silách jednotlivce se ho snažit pozorovat ve všech ohledech. Neboť tematické články a zejm. knihy vycházejí čím dál ve větším množství, jak se „magické“ datum přibližuje. Srv. DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon...*, s. 6.

¹⁸ Tedy aktivity na území ČR, české knihy, překlady, časopisy, noviny, zprávy, filmy v české distribuci a internetové stránky zaměřené na české a slovenské čtenáře.

¹⁹ Téma je však ohraničeno sítí jeho přispěvatelů. Ti společně tvoří jakási „virtuální souostroví“ Viz např. Zbiral, „Náboženství a internet“ [online], zejm. v pozn. č. 26.

²⁰ Ačkoli jsem během zpracování tématu navštívil mnoho stránek, nejvíce o tématu referují tyto:

Fenomén 2012. Jde o aktivitu Jaroslava Krejčího, jenž si klade za cíl na těchto stránkách „*co nejlépe a s nezávislým přístupem seznámit veřejnost se spekulacemi, teoriemi, proroctvími a dalšími indiciemi, které se týkají přelomového roku 2012*“ [2011-8-27]. Ke dni 27. 8. 2011 navštívilo stránky 241 698 čtenářů (týdenní návštěvnost je okolo 3, 5 tisíc vstupů). Autor se na svých stránkách shromažďuje různé texty k tématu Dostupné z URL: <<http://fenomen2012.ic.cz/>>.

Dále jsem čerpal z rozhovorů s osobami, které se tématu nějakým způsobem věnují.²¹ Zdrojem informovanosti mi též byla vícená účast na přednáškách, seminářích a dalších akcích k tématu.²² Přečetl jsem řadu knih a množství článků, pojednávajících o roku 2012, jež jsou (nebo dříve byly) na českém trhu k dostání.²³ Myslím si, že však již není v silách jednotlivce sledovat celou oblast fenoménu roku 2012. Proto výběr informačních zdrojů (knih, časopisových článků, přednášek, rozhovorů), z kterých jsem při psaní práce vycházel – tedy kromě internetových stránek – byl ovlivněn také jejich dostupností v místech, kde se běžně pohybují.²⁴ Tento postup jsem nezvolil ani tak proto, že bych si chtěl odepřít práci s vyhledáváním informací,²⁵ ale proto, že jsem chtěl vyjít ze své každodenní individuální zkušenosti.²⁶ Z toho, jak může jedinec běžně zakoušet projevy fenoménu roku 2012.²⁷

Gnosis9.net. „Internetový magazín pro ty, kdo hledají poznání“ Gnosis9.net. Tento magazín je portálem, kde přispívají různí autoři. Hlavními tématy jsou zde životní prostředí a spiritualita. Stránky ke dni 5. 9. 2011 navštívilo 2 845 433 čtenářů. Týdenní návštěvnost stránek je více než 12 tisíc vstupů. V rubrice Fenomén roku 2012 je 55 článků k tématu. Dostupné z URL: <<http://hledani.gnosis9.net/>>.

Matrix-2001.cz. Jde o internetový magazín Jaroslava Chvátala. Ke dni 27. 8. 2010 jej navštívilo 7 230 396 čtenářů (týdenní návštěvnost stránek je okolo 22 tisíc vstupů). V sekci nazvané Paradigma „2012“ se nachází 115 tematických statí. Dostupné z URL: <<http://www.matrix-2001.cz/>>.

Osud.cz. Jeho tvůrce je Jiří Maria Mašek, autor dvou sborníků textů o fenoménu roku 2012. Stránky navštívilo ke dni 23. 7. 2010 celkem 10 501 660 čtenářů (týdenní návštěvnost stránek je okolo 57 500 vstupů). V září loňského roku byly stránky rekonstruovány. Dostupné z URL: <<http://www.osud.cz/>>.

²¹ Několik nestrukturovaných rozhovorů o tématu jsem podnikl sám, jiné, které cituji, uskutečnili mí kolegové v roce 2008. Opustil jsem však svůj původní záměr, verifikovat dosažené závěry několika semi-strukturovanými rozhovory, neboť mi to nepřišlo vhodné.

²² Např. Festival Ve Hvězdách, který se konal v červnu letošního roku v Chotěboři. Na konci února jsem se zúčastnil Daršanu Ammy a Bhagavána v Brně (avatar Bhagaván byl přítomen na akci pouze přes webový přenos), reportáž z něj je v *příloze č. 1*. V červnu jsem se též zúčastnil 1. online „webináře“ Jiřího Maška na téma „2012“ na jeho stránkách Osud.cz. V letech 2009 – 2010 jsem se opakovaně v Pardubicích účastnil tematických seminářů Libora Zicha, trenéra Univerzity Jednoty. Viz má seminární práce MAREK, J., *Předávání „prožitku Jednoty“*.

²³ Ty, z kterých cituji jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce.

²⁴ A to je na trase Hradec Králové – Pardubice – Chrudim – Chotěboř.

²⁵ Přiznávám však, že jsem se jen s nelibostí odhodlával k tomu, půjčovat si knihy k tématu z jiných než v mém okolí dostupných knihoven. Ale pokud si chtěl člověk minimálně za poslední dva roky půjčit knihu, jež nese v názvu sousloví „májský kalendář“ nebo „rok 2012“, měl jen malou šanci najít takovou knihu v patřičném knihovnickém regále. Několikrát jsem se setkal s tím, že knihy k tématu byly z knihoven zcizeny.

²⁶ Nejednou jsem se o tématu informoval v rámci výkonu své profese terénního sociálního pracovníka s mládeží. Tak jsem se například dozvěděl, jak je téma přítomné i na československé rapové scéně. Jeden mladík, který se zrovna vrátil z vězení, mi např. povídal o tom, že ho tam „drželo nad vodou pouze čtení o tom, co se stane v roce 2012“.

²⁷ A myslím si, že nejvíce podstatné pro mne bylo hovořit o tématu s mým blízkým okolím.

1.4. Nejsme v tom sami!: dostupné práce k tématu

Pokud budeme pátrat po odborných pracích, zabývajících se fenoménem roku 2012, zjistíme, že je jich snad až podezřele málo.²⁸ Na podzim roku 2008²⁹ jsme se s kolegyně Veronikou Civínovou a Michalem Chmelenským, v rámci semináře zabývajících se novými náboženskými hnutími, rozhodli téma fenoménu roku 2012 zpracovat společně. Vznikly tak tři seminární práce, dodnes asi ojedinělé studie středního rozsahu na toto téma v českém prostředí.³⁰ Beru je jako cenný zdroj, z kterého můžu v tomto textu vycházet. Nepodařilo se mi zjistit, že by se tématem někdo jiný v českém prostředí systematicky zabýval. Kromě primární literatury se mi až do konce dubna roku 2011 do rukou nedostala žádná studie, jež by se tomuto fenoménu seriózně věnovala, myslím ze sociálně-vědních oborů. Tehdy vyšlo nové číslo „religionistického časopisu o současné náboženské scéně“ Dingir s tématem „Náboženské očekávání pro rok 2012“.³¹

Podíváme-li se do zahraničí, můžeme konstatovat, že i tam se o tomto tématu napsalo ze sociálně-vědního hlediska zoufale málo. Dostupné mi byly dvě práce.³² Nejspíše první text, který se fenoménem roku 2012 zabývá je *The 2012 Phenomenon: New Age Appropriation of an Ancient Mayan Calendar*,³³ který byl uveřejněn

²⁸ Pokud se odhodláme, můžeme spekulovat, proč se téma v akademické diskusi neobjevuje.

²⁹ Tehdy jsem začal vnímat zřetelněji zprávy o blížící se „planetární katastrofě“ i v médiích, zejména na internetu.

³⁰ Každý z nás se ve svém textu věnuje jednomu z nejvýraznějších přístupů v rámci fenoménu roku 2012 na české scéně. Veronika se ve své práci zaměřila na popis „katastrofického přístupu“ na příkladu aktivit autora internetových stránek Matrix-2012.cz, který si říká Gaspar a jeho projektu budování „Archy“. Kromě její odvahy k uchopení tohoto tématu si cením zejm. kapitoly „Konce světa v obecnostech“ a jejího rozdělení apokalypsa - apokatastasis. Viz CIVÍNOVÁ, *Fenomén roku 2012 na české náboženské scéně – „Gaspar“ a budování „Archy“*, Univerzita Pardubice, 2009.

Michal si ve svém textu vytkl za cíl podat přehled aktivit a přístup k tématu u Jiřího Maška, autora portálu www.osud.cz. Ten víceméně při svém očekávání transformace reprezentuje „transformační přístup“. Autor v této práci upozorňuje, že aktivity fenoménu roku 2012 vykazují některé motivy rozeznatelné v našich dějinách formovaných křesťanstvím a judaismem. Viz CHMELENSKÝ, *Fenomén roku 2012 na české náboženské scéně: „Apokalypsa“ v koncepcích Jiřího Maria Maška*, Univerzita Pardubice, 2009.

Sám jsem se rozhodl popsat aktivity českých „dikšudávajících“, kteří absolvovali výcvik na Univerzitě Jednoty a nyní se snaží skrze dikšu – „prožitek Jednoty“ - pozvednout kolektivní vědomí lidstva v časovém plánu spjatém s rokem 2012. Tyto aktivity podle mne reprezentují „progresivní přístup“. Fenomén roku 2012 jsem se v této práci přitom snažil nahlížet v optice teorie účastné myslí Henryka Skolimowského. MAREK, *Předávání „prožitku Jednoty“*. *Fenomén roku 2012 na poli české alternativní religiozity z pohledu teorie účastné myslí*, Univerzita Pardubice, 2010.

³¹ Dingir. *Religionistický časopis o současné náboženské scéně*, 1/2011.

³² Před dokončením textu jsem se dozvěděl o sborníku z Mezinárodního symposia archeoastronomie „Oxford IX“, které se konalo v lednu 2011 v Limě. 7 příspěvků na této konferenci se přímo vztahovalo k našemu tématu. Viz RUGGLES, Clive (ed.), *Proceedings of International Astronomical Society*, Cambridge University Press, 2011. Anotace textů jsou dostupné z URL: <http://journals.cambridge.org/>.

³³ Tedy *Fenomén roku 2012: New Age osvojení starého májského kalendáře*. Viz SITLER, K. R., „The 2012 Phenomenon: New Age Appropriation of an Ancient Mayan Calendar“, *Novo Religio*, s. 24 – 38.

kalifornským žurnálem *Nova Religio* v roce 2006. Autor článku, Robert K. Sitler, v něm diskutuje souvislost fenoménu roku 2012 a májského kalendáře *dlouhého počtu*.³⁴

Důležitou studii pro pochopení a orientaci fenoménem roku 2012 vypracoval Sacha Defesche. Tento holandský religionista, žák Woudena J. Hanegraaffa, ve své diplomové práci *The 2012 Phenomenon: A historical and typological approach to an modern apocalyptic mythology*³⁵ z roku 2007, předkládá zajímavou historickou analýzu fenoménu, představuje nejdůležitější osobnosti, jež stály u jeho geneze, třídí různé typy spekulativních teorií ohledně „2012“, a též nachází hlavní motivy, které se objevují napříč celým fenoménem.

Studie holandského religionisty je však také asi jediná práce většího rozsahu, která fenomén zpracovává. Některé další studie, na které v textu poukáži pak považuji za primární - „interní“ – zdroje tématu.³⁶

Ještě na tomto místě zmíním jednu důležitou knihu. *Tisíc let štěstí (Mille ans de bonheur)* francouzského historika Jeana Delumeau³⁷. Ta mi bude nápomocna při vymezení charakteristických obrazů milenarismu.

Nyní ale již nastal čas blíže se seznámit s tím, co já a další mnozí přede mnou označují jako fenomén roku 2012.

---

³⁴ O tématu pojednám blíže v kap. č. 7.

³⁵ Tedy *Fenomén roku 2012: Historický a typologický přístup k moderní apokalyptické mytologii*. Viz DEFESCHE, S., *The 2012 Phenomenon: A historical and typological approach to an modern apocalyptic mythology*, Univ. of Amsterdam 2007.

³⁶ Např. HEERING, K.-J. a MILLER, J., *Apokalypsa 2012. Proroctví Mayů o konci světa*, Praha: Brána, 2010. Zde autoři z nadhledu pojednávají o různých teoriích fenoménu roku 2012, nevyhýbají se však jejich hodnocení.

³⁷ DELUMEAU, Jean, *Tisíc let štěstí*, 1. české vyd., Argo, Praha 2010. Ve francouzském originále vydaná již v roce 1995. Tato kniha volně navazuje na monografii *Dějiny ráje* (Argo 2003). V prvně jmenované knize Delumeau podává systematický výklad dějin milenarismu od jeho zakotvení ve starozákonních a novozákonních textech, přes jeho zrcadlení v hnutí reformace, jeho východiscích při osídlování Nového světa až po jeho recepci v osvícenských ideálech, v moderních politických utopiích a v hnutí Nového věku.

2. Základní charakteristika fenoménu roku 2012 a jeho projevy v českém prostředí

Napříč touto prací se pokusím postavit obraz fenoménu roku 2012. Ten je složený z několika různých hledisek. V této kapitole začnu jeho obecnou charakteristikou, kde poukážu na to jak je fenomén popisován v populární internetové encyklopedii a pojmenuji tři základní směry očekávání, jež se upínají k roku 2012. Aby si čtenář dokázal udělat o tomto jevu lepší představu, seznámím ho s tím, jak se projevuje v médiích, kultuře a dalších oblastech života společnosti.

Než se v závěru této práce dopátráme k tomu, čím fenomén roku 2012 je, pro jeho přiblížení si na tomto místě vypůjčíme definici, již je prezentován na internetu. Tu lze nalézt na „lidové“ a tedy populární „otevřené encyklopedii“ Wikipedia³⁸. Zní takto:

„Fenomén roku 2012 (anglicky 2012 Doomsday prediction) je kulturní fenomén, který je tvořen z historických i současných předpokladů. Podle těchto předpokladů dojde na den zimního slunovratu v roce 2012 ke kvalitativně zásadní proměně světa, rozchází se však názory na povahu této proměny. Očekávání se pohybují od ničivé apokalypsy až po duchovní obrodu světa. Tyto předpoklady však nemají žádné vědecké podklady a fenomén roku 2012 je přirovnáván například k dřívějším katastrofickým scénářům spojeným například s fenoménem YTK (je zde myšleno Y2K - pozn. aut.)“³⁹

Autor této definice zvolil jako její klíč kvalitativní hledisko očekávaných změn.⁴⁰ Fenomén roku 2012 nazývá „kulturním fenoménem, který je tvořen z historických i současných předpokladů“. Za ně můžeme dosadit myšlenky různých autorů, útržkovité zmínky v různých historických textech a celá „proroctví“ a události a děje z dob minulých i doby nynější, které jsou ve stínu těchto úryvků interpretovány. K nim se tento fenomén vztahuje, na ně se odvolává. Existuje, neboť v těchto předpokladech nalézá podporu a potvrzení. Vztah je to však reciproční, neboť „historické a současné předpoklady“ tak nabývají na vážnosti a dosahují uznání. Za povšimnutí jistě stojí, že historické předpoklady a ty, jež jsou utvářeny v současnosti, nestojí na stejné rovině. Historická východiska mají status „výkladových rámců“, do jejichž schémat jsou nynější události zasazovány. Jedním z historických výkladových rámců jsou i současné

³⁸ Tak jsem učinil již dříve MAREK, *Předávání „prožitku Jednoty“*, s. 3.

³⁹ Wikipedia, „Fenomén roku 2012“ [online]. Na stránce se čtenáři objeví šablona s textem: „Jeden nebo více uživatelů zpochybnili **nezaujatost, ověřitelnost, faktickou přesnost nebo encyklopedičnost, případně i další aspekty tohoto článku** (zvýraznění v původním textu, pozn. aut.)“

⁴⁰ Autor definice do závorky udává anglický překlad fenoménu roku 2012 jako Doomsday prediction (předpověď soudného dne), což lze vnímat jako akcentaci katastrofického vývoje. Jako běžný anglický překlad fenoménu roku 2012 se nabízí „The 2012 Phenomenon“.

interpretace onoho „májského kalendáře“, jiným výkladovým schématem je v rámci fenoménu tolik zmiňované novozákonní Zjevení Janovo. Tyto historické předpoklady pak tvoří mnohá očekávání, jež tento fenomén formují. A ta mají tendenci být naplňována tím, jak účastníci tohoto fenoménu v jejich duchu interpretují současné události (společenské a politické dění, technologický vývoj, přírodní jevy, vědu apod.). Vzájemná vazba mezi historickými předpoklady, na nich založenými očekáváními a současnými událostmi tak tvoří nejen samotný fenomén roku 2012, ale především skutečnost, jíž prožívají jeho účastníci.

V definici se dále objevuje konstatování, že podle zmíněných předpokladů „dojde na den zimního slunovratu v roce 2012 ke kvalitativně zásadní proměně světa“. Autor definice nás informuje, že se „očekávání pohybují od ničivé apokalypsy až po duchovní obrodu světa“. Poté, co čtenáře v šesté kapitole seznámím s literárním žánrem apokalyps, mu bude patrné, že mezi těmito očekáváními nepanuje taková odlišnost, která by se na první pohled zdála. Obě jsou totiž ústředními obrazy tohoto žánru, počítajícím se završením času i spásou. V této souvislosti je třeba poznamenat, že samotný rok 2012 získal na takové důležitosti díky prvotní pozornosti několika autorů „esoterní“⁴¹ literatury konce 20. století.⁴² Ti, vycházejíce z prací několika archeologů, spojili toto datum našeho evropského gregoriánského kalendáře s „koncem kalendáře“ *dlouhého počtu* (nebo též dlouhého cyklu) starých Májů. Takříkajíc zasadili jednu z etap

---

⁴¹ „Esoterní“ píší proto, neboť jsou do této sekce běžně řazeni v knihkupectvích a knihovnách. Rozlišení na esoterní a exoterní je, jak uvádí Ivan Štampach, vysoce problematické a výrazu esoterika je bez bližšího určení a mimo kulturní kontext „použito především jako marketingové nálepky“. ŠTAMPACH, *Na nových stezkách ducha*, s. 198-199.

Z názvů některých festivalů a veletrhů je patrné, že termín „esoterní“ je použit pro označení aktivit, které pracují s věděním, takříkajíc odkrývajícím vnitřní souvislosti věcí jinak skryté, a které není přijímáno současným vládnoucím světonázorem. Na festivalu Ve Hvězdách, pořádaném stejnojmenným astrologickým časopisem letos v červnu poblíž Chotěboře, například jedna z přednášejících sdělovala publiku, že ti, „*kdo jsou esoterně vzdělaní, jistě vědí ...*“. Chtěla tak říct, že následujícímu výkladu porozumí pouze ti, kdo sdílí podobný světonázor jako ona. Nálepka „esoterní“ tedy může být u části aktivit sebeoznačením.

Již jsem se setkal ale také s prohlášením, že aktivity, které by jeden v předchozím případě označil za esoterní, by se tomuto označení naopak bránil, neboť myšlenky, s kterými přichází mají být dostupné, co nejširšímu publiku, protože podávají pravý výklad skutečnosti, na který má nárok každý jedinec. Zde je patrný „protestantský“ akcent. V tomto druhém případě, jsou za esoterní považována domnělá tajná uskupení, která řídí tento svět a snaží se ono právě věděním umlčet.

⁴² Jak se dočteme v osmé kapitole, otcové fenoménu roku 2012 jsou etnobotanik, propagující užívání přírodních psychedelik a myslitel, který volá po „návratu k archaismu“, Terence McKenna, který již na konci sedmdesátých let minulého století odhalil, že „dějiny končí v roce 2012“; propagátor třináctiměsíčního „přirozeného“ kalendáře, samozvaný májský prorok José Argüelles; astronom, zabývající se májskou kulturou John Major Jenkins či švédský propagátor májského kalendáře jako plánu evoluce lidstva Carl Calleman.

cyklického vnímání času do námi prožívaného lineárního toku času, který počítá s obrazy začátku a konce. Z uplynutí cyklu je zde konec času, tedy konec světa, jež nyní část populace očekává. Tento konec má i své přesné datum 21. 12. 2012.⁴³ K roku 2012 jsou, jak jsem již zmínil, ale přiřazovány i naděje, jež očekávají duchovní obrodu světa, posun lidstva, příchod nového věku. Pokud použijeme theologického jazyka, je možné konstatovat, že tyto představy o průběhu nadcházejících let v sobě pojí očekávání „apokalyptické eschatologie s chiliastickými nadějemi“⁴⁴, což je látka sice tisíce let stará, avšak v průběhu staletí stále aktuální. Tak je možné vnímat i znění této definice, které de facto přejímá židovsko-křesťanský výkladový model. Navíc redukuje fenomén roku 2012 na pouhé „očekávání spásy nebo záhuby“ a nebere v potaz jeho další stránky, které se týkají různých oblastí života společnosti, a jež z něj dle mého názoru činí komplexní světonázor. Ten oznamuje příchod „nového vědomí lidstva“, které se dožaduje překonání stávajícího životního stylu západní společnosti. O této problematice se zmíním jednak ve třetí kapitole při (úvaze o vhodnosti) výběru „vhodných“ definic náboženského jednání, kterými bych mohl přiblížit tento fenomén. Dále pak podrobněji ve čtvrté kapitole, kde představím myšlenky tzv. nového vědomí.

Autor definice v jejím závěru dokonce informuje, že předpoklady, z kterých se rodí mnohá očekávání, „nemají žádné vědecké podklady“ a tak je fenomén roku 2012 přirovnáván k některým (chtělo by se říci náboženským⁴⁵) „momentům“ z historie, kdy se očekávaly veliké změny pro lidstvo. V šesté kapitole, kdy se budeme věnovat tématu očekávání apokalyps a milénia, si ukážeme, že takovýchto momentů nebylo v evropské historii zrovna málo. Tvůrce této definice však výše zmíněným prohlášením opomíjí skutečnost, že řada očekávání fenoménu se zaštiťuje teoriemi vzešlými na půdě exaktní vědy. I když takovými, které nebyly širší akademickou obcí přijaty jako relevantní.⁴⁶

---

⁴³ K problematice tzv. májského kalendáře se vrátíme v kapitole č. 7.

⁴⁴ Význam těchto pojmů čtenář nalezne v kap. č. 6.

⁴⁵ Takovým momentům, kdy je pro interpretaci vlastní zkušenosti klíčový cit a víra.

⁴⁶ Jde např. o teorii morfické rezonance, jejímž autorem je biolog a teoretik vědy Rupert Sheldrake. Ta je v rámci fenoménu diskutována, když se mluví o tzv. kritickém množství „probuzených“ lidí, jež je potřeba k transformaci vědomí celého lidstva. Často se hovoří o teorii změny magnetických pólů Země, události, jež by zcela změnila životní podmínky na naší planetě. Za zmínku stojí i teorie, jež pojednává o pravidelných cyklech zvýšené sluneční aktivity. V důsledku této aktivity na Zem dopadá více fotonů, což má velmi ovlivňovat zdejší podnebí. U samého vzniku fenoménu roku 2012 byla teorie „časové vlny nula“, jejímž tvůrcem je etnobotanik Terence McKenna. Ten pojal čínskou knihu *I-t'ing* jako „kalendář“, kde jsou zaznamenány budoucí světové události. Pomocí počítačového programu *Time Wave Zero* pak sledoval tyto události v podobě časové vlny, která dosahuje nulové hodnoty v roce 2012. Asi nejznámější událostí, která je v rámci fenoménu interpretována je astronomická konjunkce bodu zimního slunovratu

Z výpovědí autorů, kteří stojí za těmito teoriemi, lze tak vyčíst přesvědčení o nutnosti překonání „zkostnatělé“ mechanistické vědy, vzniku nového vědeckého rámce – paradigmatu. K této myšlence se vrátíme ve čtvrté kapitole.

Nadešel čas představit, jaké typické scénáře vývoje se v rámci fenoménu roku 2012 objevují.

2.1. Stanou se změny veliké!: tři základní směry vývoje

Zadáte-li do svého oblíbeného internetového vyhledávače heslo „rok 2012“, setkáte se mimo jiné⁴⁷ s celou paletou představ, jaké kvalitativní změny mají pro lidstvo a jeho svět v tomto období nastat. Mezi nimi jsem rozlišil tři základní přístupy. Vycházím zde přitom z typologie, kterou používá pro dělení milenarismu v nových náboženských hnutích Catherine Wessingerová.⁴⁸

---

se středem naší galaxie. Že k tomuto jevu dojde, zdá se, není pochyb. Za nepodložené jsou však považována různá očekávání, která se s touto událostí pojí.

⁴⁷ V roce 2012 se samozřejmě odehraje více věcí než jsou očekávání popsaná v této práci. Ta se pojí především s obdobím zimního slunovratu. Tedy s posledními dny konce roku. Velkou událostí je např. hostování letních olympijských her v Londýně. Ani ty však účastníci fenoménu ve svých scénářích nevynechávají. Diana Cooper ve své knize *Rok 2012 a léta nadcházející* míní, že olympijské hry se budou v roce 2012 konat v Londýně, protože si město vybrala „intergalaktická rada“, neboť „toto místo je čakrou hvězdy duchovní Země“. Podle autorky město „vibruje na energii číslo 1“ – které „energetizuje nové začátky“ - stejně jako archanděl Sandalfon, který dohlíží „na hvězdné čakry všech lidí i planety“, a který „současně hlídá energii kundalini světa“. Říká, že „záměrem je, že všichni jako jeden svět během olympijských her pozvedneme svoji frekvenci. Pak nastane díky obrovskému vzrušení a naději taková aktivizace duchovní kundalini planety spolu s hvězdnou čakrou, dokud nebude schopna dosáhnout kosmického okamžiku“, který nastane 21. prosince 2012. Autorka míní, že hry konané v roce 2012 „přinesou světlo celému světu, nejen Londýnu“ a vyzývá: „Žehnejte prosím olympijským hrám roku 2012 a modlete se za to, aby se v té době nashromáždil dostatek energie, který umožní vzestup kundalini tak, jak je prorokováno“. COOPER, *Rok 2012 a léta nadcházející*, s. 35 – 37.

I na internetu se z této olympiády stal jeden z bodů konspiračních spekulací. Maskot této londýnské olympiády připomíná některým komentátorům mimozemskou bytost. Předkládají otázku, zda-li „elitní klika použije hry pro simulaci mimozemské invaze, v rámci svého plánu na ovládnutí světa“. Viz „Je olympiáda 2012 v Londýně součástí komplotu na ovládnutí světa?“ [online].

⁴⁸ Tato autorka uvádí dva, resp. tři základní milenaristické přístupy. Katastrofický milenarismus (*catastrophic millennialism*) je pozice, která očekává krutý přechod ke kolektivní spáse, zatímco progresivní milenarismus (*progressive millennialism*) je charakterizován pevným přesvědčením v pokrok, důvěru v to, že „věci se zlepšují“. Na rozdíl od katastrofického milenarismu vyjadřuje progresivní přístup optimismus k budoucnosti bez radikálního zvratu. Ani jedna z těchto pozic však nemusí být mezi věřícími spatřována jako výlučná. Scénáře se mohou doplňovat nebo se mohou věřící posouvat z jedné pozice na druhou. To je případ odvrátěného milenarismu (*avertive millennialism*), který dává lidem možnost vlastním jednáním odvrátit katastrofu a změnit svět k lepšímu.

Autorka dodává, že katastrofický milenarismus lze spatřovat převážně mezi lidmi, kteří se cítí být perzekuováni (ve smyslu „společnost, která nás pronásleduje je zkažená a potřebuje radikální proměnu“), ačkoliv se toto přesvědčení skrývá i v učení některých etablovaných náboženských tradic. WESSINGER, „New Religious Movements: New Religious Movements and Millennialism“, s. 6545-8. Wessingerová zde uvádí příklad, kdy v původně progresivně orientovaném hnutí New age se zvýšila katastrofická očekávání poté, kdy pocítila odpor od antikultovního hnutí.

2.1.1. *Progresivní přístup jako progresivní milenarismus*

První z postojů, který zde zmíním, předpovídá optimistický (sérii kataklyzmat nepřerušný) vývoj světa směrem k „lepším zítřkům“ lidstva. Podle tohoto typu očekávání, se lidstvo nyní nachází na konci své evoluční cesty (nazíráno v kontextu lineárního pojetí času) nebo se před ním právě uzavírá pokleslé období a stojí na úsvitu nového věku (což se zakládá na vnímání času v cyklech). Budu proto mluvit o *progresivním* přístupu, neboť je zde očekáván postup vpřed (pokrok). Tento přístup se vyznačuje zejména optimistickým pohledem na lidskou přirozenost a možností společnosti se zdokonalit. Jde o přesvědčení, že nadcházející přechod ke „kolektivní spáse“ nastane díky lidskému úsilí, v souladu s božským či nadlidským plánem.⁴⁹ Nezávisí však na náhlé intervenci božské, lidské či jiné, jak tomu je v případě *transformačního přístupu*, o kterém se též zmíním.

Řídícím principem zde může být božství (bůh či andělé). Jak Wessingerová správně podotýká, může zde jít také o nadlidskou entitu, jako jsou mimozemšťané, nanebevzatí mistři, či pozemští mistři s nadlidskou mocí.⁵⁰ Lidé tak mohou dosáhnout kýženého přechodu (kolektivní spásy), pokud spolupracují pod vedením božských či nadlidských činitelů.⁵¹ V dějinách křesťanství této pozici odpovídá *postmilenarismus*⁵² (viz obrázek č. 1).

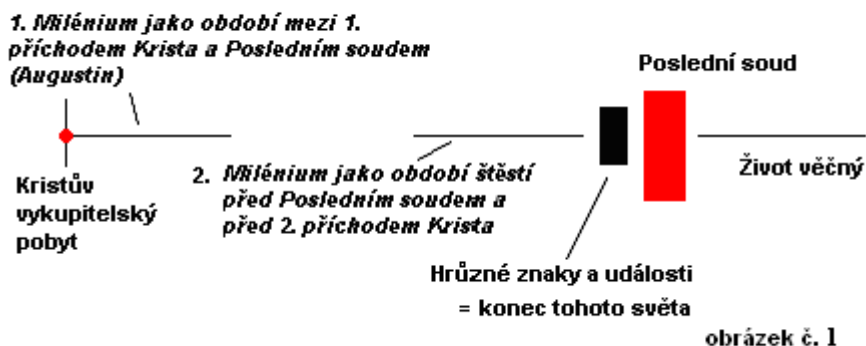
⁴⁹ O tomto vypovídá např. poselství Śrí Bhagavána. „V průběhu období od června 2004 do června 2012 má lidstvo největší příležitost dosáhnout probuzení nebo jednotu. Novou civilizaci pak bude provázet nový stav vědomí. (...) Svět bude transformován a dominující materialismus bude vyvážen duchovností. Současný vládnoucí řád bude úplně přeměněn na takový, který bude založen na rovnosti všech lidí.“ Śri Bhagavan, „V době úsvitu Zlatého věku“ [online].

⁵⁰ Takto popisuje svou zkušenost s mimozemskými pomocníky Amora Quan Yin: „Uběhly roky, než jsem pochopila souvislost mezi Kristem, Sirem, osvícením a světelnými vesmírnými loděmi. Dozvěděla jsem se, že mimozemské Světelné bytosti, které mě učily a léčily ve spánku, jsou z Plejád a že jejich práce má pomoci připravit Druhý příchod Krista v masovém měřítku, kdy se z mnoha z nás tady na Zemi stanou realizované, Kristovské bytosti. Rovněž jsem zjistila, že vesmírné lodě ze Siria vypadají jako plavidla z modrého světla a že Kristova učení pro tuto galaxii vzešla ze Siria a jsou tam přechovávána a vysílána na Zemi. Všechny tyto dílky poskládané dohromady vedly k Plejádské světelné terapii, které mě vyučovali Plejádští vyslanci Světla a nanebevzatý mistr, jenž byl při posledním vtělení Ježíšem Kristem.“ YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 19 – 20.

⁵¹ WESSINGER, *cit. dílo*, s. 6545.

⁵² V dějinách křesťanského milenarismu se objevuje několik pozic. Nejběžněji se lze setkat se dvěma, resp. třemi přístupy. První z nich, *premilénarismus* je stanovisko, které očekává návrat Krista, jenž se ujme tisícileté vlády na zemi. Druhý přístup, označovaný jako *postmilenarismus* hovoří o tom, že Kristus se navrátí až po uplynutí tohoto období, na konci věků. Třetím přístupem je tzv. *amilénarismus*, de facto Augustinova pozice, která bere milénium obrazně, když jím míní neurčitě dlouhé období, které nyní - od prvního příchodu Krista - prožíváme a jež skončí posledním soudem. V theologických mileniálních diskuzích se můžeme setkat i s dalšími stanovisky, která si všímají jemnějších nuancí. Viz např. GUMERLOCK, „Millennialism and the Early Church Councils. Was Chiliasm Condemned at

**Model (1) křesťanského amilenarismu a (2) progresivního milenarismu
- křesťanského postmilenarismu**

2.1.2. Katastrofický přístup jako katastrofický milenarismus

Fenomén roku 2012 se dle mého názoru ale dostal skrze média do širšího povědomí na základě zpráv „o blížícím se konci světa“ v souvislosti s informacemi o „konci májského kalendáře“. Tedy prostřednictvím přístupu, předpovídajícím obraz degrese, úpadek lidstva⁵³, který je provázen různými živelnými pohromami, neštěstími a konflikty ve společnosti. Jde o katastrofický scénář konce světa či světové epochy. Pročež budu mluvit o *katastrofickém* přístupu. Podobně jako v případě scénářů progresivního přístupu nelze ani u katastrofických scénářů náhle ovlivnit výsledný stav. Katastrofické završení, ať je viděno jako trest směřovaný na lidstvo za jeho jednání nebo jako „nezasloužená“ přírodní katastrofa, má mít očištnou funkci, jež uděluje tomuto scénáři pozitivní motiv. Tato očista je jak pro samotnou planetu tak i pro lidstvo šancí na nový začátek. Očekávaný konec proto nemusí být definitivní. Nabízí se tak možnost, že tuto katastrofu mohou přežít i někteří „vyvolení“, kteří následně, stejně jako v biblickém příběhu o potopě, založí novou společnost.⁵⁴

Constantinople?“, s. 83 – 84; srv. též BULMAN, „Paul Tillich and the millennialist heritage“, s. 469; též COURT, *Approaching the Apocalypse*, s. 41-45. Blíže o tématu milenarismu se zmíníme v kap. č. 6.

⁵³ Na stránkách Gnosis9.net se můžeme setkat s informacemi, které z mnoha hledisek mapují změny na naší planetě.

⁵⁴ S recepcí tohoto pojetí se lze setkat na stránkách Matrix-2012.cz, jejichž autorem je muž s identitou Gaspar. Jeho stránky jsou určeny ke sdílení informací týkajících se roku 2012 a hrozící celosvětové katastrofě. „Počítám s tím, že se najde při studování odkazů mnoho lidí, kteří pod tíhou různých důkazů přesto neuvěří, nebo budou pochybovat, kteří budou protestovat, nebo se i urazí. Přesto věřím, že otevrou mnoha lidem oči, začnou hledat cestu k obraně i vlastní záchraně, protože ať chcete nebo nechcete, už

Podle Wessingerové je tento přístup vlastně apokalypticismem. Jeho pesimistický pohled na současnou společnost a lidské bytosti ho vede k přesvědčení o nutnosti zničení upadajícího starého řádu k tomu, aby nový mohl být vytvořen. Převládá zde přísně dualistický náhled, který rozlišuje dobré od zlého, „nás od nich“. Je zde očekáván konflikt.⁵⁵ V dějinách křesťanství této pozici odpovídá *premilénarismus* se svým důrazem na zlomový posun (viz obrázek č. 2).

obrázek č. 2

2.1.3. Transformační přístup jako odvrtný milénarismus

Mezi progresivním a katastrofickým přístupem - těmito dvěma zdánlivě protichůdnými obrazy našeho dalšího osudu - se pak nachází mnoho předpovědí, které nelze zařadit ani k jednomu okraji, neboť jsou spíše dialektickým vyústěním obou extrémních konceptů. Pohromy a neštěstí dnešních dnů, zde předznamenávají příchod možnosti nového, dokonalejšího života a světa. Nynější svět se podle těchto předpovědí nachází v pokleslém stavu, nadcházející období však skýtá potenciál pro změnu. Události, které se v přírodě (jak na této planetě tak ve vesmíru) odehrávají, ovlivňují lidstvo a jeho okolí především na „energetické“ rovině. Jde o tzv. transformační proces. Pokud lidé (alespoň poměrná část z nich) vezmou tento proces jako výzvu, připraví se a naladí se naň, mohou se zachránit a dosáhnout „nového vědomí“ a žít v lepším světě. Jestli zůstanou nadále součástí upadlého společenství a tuto šanci promarní, mohou nejspíše očekávat „špatný konec“. Záleží tak na tom, jak se k celé věci lidstvo „za pět

dávno je to boj o holý život a vlastní existenci lidstva“. Dostupné z URL: <www.matrix-2012.cz>. Cit. z. CIVÍNOVÁ, *Fenomén roku 2012 na české náboženské scéně...*, s. 8.

⁵⁵ WESSINGER, *cit. dílo*, s. 6545.

minut dvanáct“ postaví. Na jakou stranu sváru „dobra se zlem“ se jako druh přikloní.⁵⁶ Tento přístup pro jeho možnost odvrácení a obrácení katastrofy směrem k progresi označují jako *transformační*. Na základě stejného momentu označuje Wessingerová tento přístup jako odvrtný milenarismus (*avertive millennialism*), avšak vnímá ho jako jednu z forem katastrofického přístupu. Prorocká osoba, dle ní, sice učiní předpovědi o blížící se zkáze, ale nadto říká, že katastrofa může být odvrácena když se lidé obrátí, začnou žít mravně a praktikují jistou spirituální techniku.⁵⁷ Lidem je tedy ponechána možnost rozhodnutí a překonání, přeměny nadcházejícího degenerativního vývoje směrem k progresi. Od hrozící katastrofy směrem k novému zlatému věku. Jde o přístup, který nám dovoluje transformovat, změnit běh dějin (viz obrázek č. 3). Jako by se zde zrcadlila koncepce přítomná u kultur s cyklickým pojetím času, kde je pro obnovení světa potřeba vykonat oběť.

Model odvrtného / transformačního milenarismu

obrázek č. 3

⁵⁶ Příkladem budiž citace z poslání stránek Osud.cz. „Právě v této ‚naší‘ době konzumního egoizmu si kolektivní fanatismy hubí pravou duchovní podstatu člověka, proměňují nás na jistý druh strojů. Ale přesto, nebo možná právě proto tato doba, jejíž symbolem je závěrečný boj ‚dobra se zlem‘, umožňuje zrod naprosto nové, svobodné a duchovní individuality.“ Cit. z CHMELENSKÝ, M., *Fenomén roku 2012* ..., s. 16.

⁵⁷ WESSINGER, cit. dílo, s. 6547 – 6548. Např. „plejádskou světelnou terapii“. „Plejádská světelná terapie má několik aspektů – jedná se o energetickou terapii spojenou s přiřkládáním rukou, jasnovidné výklady, Delfíni převzorování mozku, Delfíni hvězdné napojení a spojení s Vyšším Já. Hlavním smyslem Plejádské světelné terapie je otevřít a aktivovat vaše kanály Ka, které přitahují vysokofrekvenční energii a světlo z vašeho multidimenzionálního holografického já do vašeho fyzického těla. Tato aktivace otevírá nezbytné dráhy ve vašem těle pro sestup do vaší mistrovské přítomnosti či Kristovského já a také navozuje možnost nanebevzetí v protikladu k fyzické smrti. Spojení mezi vašim božským a fyzickým tělem pozvedá vaše vibrace, nabíjí energii vaše akupunkturální meridiány, což vede k fyzické rovnováze a omlazení, urychluje váš duchovní vývoj, aktivuje vaše elektrické světelné tělo, zvyšuje proudění mozkomíšni tekutiny v centrální nervové soustavě, čistí neurální dráhy a napomáhá emocionálnímu uzdravení.“ (s. 20).

„(...) Máme-li jako lidstvo učinit kvantový skok do kristovského vědomí, mnozí lidé budou potřebovat velmi specifické léčení a otevření, aby se na to připravili. A to je taky jediným účelem Plejádské světelné terapie: připravit cestu pro Druhý příchod krystalu v masovém měřítku. Mayská, egyptská a hopiovská prorocství – a možná i další duchovní zdroje, o nichž nevím – předpovídala tuto dobu, kdy máme procitnout do stavů mistrovství, osvícení a pak kristovského vědomí, zatímco budeme stále dlít na Zemi v lidských tělech.“ (s. 51). YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 20, 51.

Při prvním pohledu nám nemusí být patrný rozdíl mezi progresivním rámcem a odvratným, transformačním přístupem. Ten je v podstatě katastrofickým apokalyptickým směřováním, které je však možné díky nově vzepjaté lidské snaze odvrátit. Progresivní scénář naproti tomu počítá se stále pozitivním vývojem.

I když se tyto tři přístupy – spekulace v nich obsažené - rozcházejí v názoru na charakter a průběh očekávaných změn, shodují se v tom, že nějaké změny mají v tomto období přeci jen nastat. Ty však nemusí být patrné každému.⁵⁸

Nyní si dovoluji čtenáři představit, jak se ona očekávání a aktivity spjaté s fenoménem roku 2012 projevují kolem nás.

2.2. Projevy fenoménu roku 2012

Zkuste se zeptat svých přátel, zda-li zaslechli zprávy o tom, co se přihodí v roce 2012. Předpokládám, že minimálně někteří z nich slyšeli o „konci světa“, nebo „proroctví májského kalendáře“. Přitom si můžeme být celkem jisti tím, že nečetli žádnou knihu na dané téma, kterých se v posledních letech, pravděpodobně úměrně s tím, jak se blíží rok „2012“, tiskne čím dál tím víc.⁵⁹ Patrně se vůbec neseťkali se

---

⁵⁸ Jak o tom hovoří např. Kateřina Pokorná. „*Co se tedy stane v roce 2012? Stane se to, co nikdo nečeká: Nestane se vůbec nic. Tedy alespoň pro vnímání běžného člověka, který zde, v rovině 3D zůstane. Dál zde bude žít stejný život, dál zde bude mít všechno, co k němu potřebuje, dál zde budou přítomni i všichni lidé, které zná a má rád. Neboť jeho projekce světa a života, jaké je v tuto chvíli schopen, se nezmění.*“ POKORNÁ, K., „Výklad k mayskému kalendáři a roku 2012“ [online].

⁵⁹ Zde uvádím jen vybrané tituly, řadím sem ty, které o roku 2012 pojednávají přímo, ty, které jsou věnovány tématu májského proroctví a v této souvislosti se zmiňují i o roku 2012, i ty, které jsou pod názvem 2012 prodávány, ale věnují se hlavně jinému tématu. U některých knih záměrně připojuji název původního vydání, neboť je patrné, že název jejich aktuálního vydání v českém jazyce odpovídá poptávce posledních dní. BARRIOS, Carlos, *Tajemství starých Mayů : Kniha osudu a proroctví na rok 2012*, Olomouc: Fontána, 2010 (název originálu *Book of destiny: unlocking secrets of the ancient Mayans and the prophecy of 2012*); BONEWITZ, Donald. *Mayské proroctví. Co nás čeká v roce 2012?* Praha: BETA s.r.o., 2009; BRADEN, Gregg, *Smysl změn 2012 a další vývoj Země*, Bratislava: Eugenika, 2010 (název originálu *Fractal time*); CALLEMAN, C. Johan, *Mayský kalendář: průvodce budoucností lidstva*, Olomouc: Fontána, 2006 (název originálu *Mayan calendar and the transformation of consciousness*); CALLEMAN, C. J., *Mayský kalendář a Strom života : revoluční teorie původu člověka*, Olomouc: Fontána, 2010 (název originálu *Purposeful universe*); CLOWOVÁ, H. Barbara, *Katastrofobie. Pravda za světovými změnami v nadcházejícím věku světla*, Praha: BB/art s.r.o., 2006; CORY, Caroline, *Co bude po roce 2012 : (Božský plán na dobu po roce 2012)*, Bratislava: Eugenika, 2010; DÄNIKEN, Erich von, *Den, kdy přišli bohové*, 3. vydání, Praha: Knižní klub, 2008; DÄNIKEN, Erich von, *Návrat bohů 2012*, Liberec: Dialog, 2010; DRUNVALO, Melchizedek, *Had světla 2012 a dále: vzestup ženské síly a světla Kundalini Země 1949-2013*, Praha: Rybka, 2011 (název originálu *Serpent of light beyond*); GÉRYL, P.; RATINCKX, G., *Proroctví Orionu: Bude svět zničen v roce 2012? Proroctví Mayů a starých Egyptanů*. Praha: Dobra, 2008; GILBERT, Adrian, *Konec světa: další mayská proroctví*, Praha: Knižní klub, 2008 (podnázev na obálce: *Nastane katastrofa 21. prosince 2012?*); HEERING, Kurt-Jürgen,

jmény, neřkuli knihami autorů, kteří téma uvedli v 80. letech předešlého století „na scénu“. Odkud se tedy bere ona informovanost o tomto fenoménu?

Jsem přesvědčen, že hlavní podíl na tvorbě fenoménu mají uživatelé internetu.⁶⁰ Není náhoda, že rozkvět tohoto tématu v českém prostředí je patrný zejména v posledním desetiletí, kdy se stalo užívání internetu každodenním rituálem části naší společnosti. V současnosti populární tzv. sociální sítě umožňují v různých variacích toto téma (a nejen to) mnoha lidem doslova vnutit. Téma roku 2012 se pravidelně objevuje i v některých tištěných periodikách, která se věnují odkrývání „utajených souvislostí“ nebo tématům, kterým většina periodik nedává prostor, neboť „neodpovídají současnému vědeckému výkladu světa“.⁶¹ O tématu jsme se ale mohli dozvědět i ze zpravodajských médií hlavního proudu.⁶²

Apokalypsa 2012: proroctví Mayů o konci světa. Spěje lidstvo k zániku?, Praha: Brána, 2010 (název originálu Apokalypse 2012); JENKINS, J. Major, *Galaktická transformace 2012. Nadcházející změna vědomí lidstva podle mayské, egyptské a védské tradice*, Praha: Nakladatelství Alternativa, 2004; JOHNSON, Kenneth, *Jaguáří moudrost: mayský kalendář*, Praha: Aurora, 1999. LANGBEIN, Walter-Jörg, *Poselství Mayů 2012: skonání věků a nový začátek*, Praha: Knižní klub, 2011. MAŠEK, Jiří, *2012 Zlatá brána otevřena: Konec nebo nový začátek lidstva? Jak se udržet v kontaktu s fyzickým tělem i duší během probíhajících klíčových změn na Zemi?* Praha: Jiří Mašek, 2008; MAŠEK, J., *2012 Apokalypsa v přímém přenosu*, Praha: Jiří Mašek, 2010; NEWMAN, Sharan, *Skutečná historie konce světa: apokalyptické předpovědi od Zjevení Janova přes Nostradamovo a mayské proroctví až po Y2K a 2012* (název originálu Skutečná historie konce světa), Líbeznice: Víkend, 2010; NIELSEN, Fredy, *Cesta mukti. Když nebesa promluví*. Olomouc: Fontána, 2003; PAGE, Christiane R. *2012 a galaktický střed : návrat Velké matky*, Praha: Pragma, 2009; RAJSIGL, Oldřich, *Konec světa bude v roce 3006 (nebude v roce 2012) : předpovědi do roku 2115, aneb, 7 a 9leté cykly v životech lidí, národů, planety*, Havířov: Rajsigl, 2010; STINGL, Miroslav, *2012: Mayové, jejich civilizace a zánik světa*, Brno: Jota, 2010; STRAY, Geoff, *Mayský kalendář a další kalendáře minulosti*, Praha: Dokořán, 2011; TAG, Karin, *Mayský kód kříšťálových lebek : co se stane 21. prosince 2012*, Liberec: Dialog, 2010 (název originálu Geheimcode im Kristallschädel); WIMMER, Magda, *Proroctví Mayů*, Liberec: Dialog, 2008; YIN, Amorah Quan, *Plejádská světelná terapie : probuzení vašeho božského Ka před rokem 2012*, Olomouc: Fontána, 2009, (název originálu Pleiadian workbook); ZENTRICH, A. Josef, *Tajemství zimního slunovratu 2012, aneb, Když padalo Slunce*, Olomouc: Fontána, 2010.

⁶⁰ Možné důvody oblíbenosti internetu pro rozvoj fenoménu zvážím v kapitole č. 5.

⁶¹ Téma jsem zachytil v časopisech Regenerace, Meduňka, Ve Hvězdách, Enigma (zejm č. 1/2011). Tématu se pravidelně věnuje časopis MEDIUM s podtitulem „časopis pro ty, které zajímá vše tajemné, záhadné a neuvěřitelné“. Na začátku července letošního roku jsem u jedné z chrudimských trafik neodolal koupit vystaveného časopisu s názvem *2012 konec světa?*, jehož vydavatelem je O.R.A.Z. SLOVAKIA s.r.o., a autorem a odpovědným šéfredaktorem je Rostislav Kocmel. Na dvaatřiceti stranách se čtenář dozví o všemožných scénářích konce světa, to vše proloženo fotografiemi spoře oděných dívek.

⁶² Např. TŘEŠŇÁK, P., „Jak skončí svět“, s. 50–54. Česká televize na svém prvním programu 31. 3. 2011 odvysílala premiéru britského dokumentu „2012: Mayská proroctví a kruhy v obilí,“ (a v rozmezí jednoho měsíce čtyři opakování pořadu). Hostem televizního pořadu „Televizní akademie“ vysílané na stejném programu 22. 4. 2011 se stal astrofyzik Martin Petrásek a cestovatel, populární etnograf a autor knihy *2012: Mayové, jejich civilizace a zánik světa* Miroslav Stingl. Oba hosté hovořili o roce 2012 a možném konci světa. Na prvním kanále České televize se 15. 6. 2011 vysílal televizní pořad pro mládež Tykadlo s názvem „Konec světa?“ s hostem astrologem Pavlem Turnovským. Všechny zmíněné dokumenty jsou dostupné v archivu ČT na URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/>>.

Na konci minulého roku se rozšířila informace, že se do vísky Bugarach na jihozápadě Francie stahují „ufologové“ a příznivci New age, neb se mezi nimi „rozkřiklo, že jen zde pár šťastlivců přežije armagedon, který by měl nastat v prosinci 2012“. V obří dutině hory Pic de Bugarach na jejímž úpatí vesnice leží, se má prý ukrývat „skvadra mimozemšťanů, kteří při zkáze planety odletí a vezmou pár vyvolených s sebou“. ⁶³ V médiích se též ujala zpráva o staříčkém evangelikálním pastoru Haroldu Campingovi, který v atmosféře „posledních dní“ určil konec světa na 21. května letošního roku. ⁶⁴

Tématu „2012“ byl věnován i celý jeden díl oblíbeného komiksu Čtyřlístek. ⁶⁵ V kulturní nabídce různých měst můžeme narazit též na přednášky, které se věnují souvislostem roku 2012. ⁶⁶ Téma bylo ve světě také již mnohokrát zfilmováno. Diváci mohli zhruba před dvěma lety navštívit v kinech projekci katastrofického snímku režiséra Rollanda Emmericha stručně nazvaného 2012 ⁶⁷. Pokud se dostane nějakému tématu velkého ohlasu nelze se divit, že si ho kromě filmařů vezmou do svého repertoáru i hudební interpreti. Píseň s názvem „2012“ zařadila na své album „Morfium 2010“ i slovenská hiphopová formace Dramatikz. Vytvořila ji společně s brněnským rapperem Tafrobem. Tím se téma ještě více rozšířilo mezi mladé lidi. ⁶⁸

Zda-li přijde konec světa se dá dočíst např. v týdeníku Květy: LENKOVÁ, J., „Přijde v roce 2012 konec světa?“ [online]; zpravodajský portál iDnes informuje, jak „Francouzskou vesnici okupují podivíni, kteří chtějí s UFO přečkat armagedon“ [online]; či nás může z online denníku Aktuálně.cz zajímat, že „Konec světa nepřišel, pastor Camping se zase spletl“ [online].

⁶³ „Francouzskou vesnici okupují podivíni, kteří chtějí s UFO přečkat armagedon“ [online].

⁶⁴ Pár týdnů na to proroka měla postihnout mozková mrtvice. Neodrazen zklamáním z neúspěšné předpovědi, znovu datoval konec světa na 21. říjen 2011. Takto předával magazín ChristNet.cz informace z ČTK ve článku „Pastora Harolda Campinga, proroka konce světa, postihla mrtvice“ [online].

⁶⁵ Díl s názvem Černý náramek, vypráví o tom, jak kamarád čtyřlístku Piskoř na své cestě Mexikem ukradl místnímu překupníku Ramosovi černý náramek, na kterém je vyryta zmínka o konci světa v roce 21. 12. 2012. A proto si Piskoř začne stavět bunkr, kde by se zachránil. Nakonec se zjistí, že překupník náramkem pouze lákal turisty, aby zvýšil mexický cestovní ruch. POBORÁK, „Černý náramek“, Čtyřlístek, 7/2007.

⁶⁶ Např. Zlata Jáchymová - „Co nám přinese rok 2012“, Esoterické centrum Avalon, Uherské Hradiště, 24. 7. 2010; Antonín Baudyš jr. - Mayský kalendář a rok 2012, Divadlo Dialog, Plzeň, 8. 6. 2010; Kateřina Pokorná -, „Transformace 2012“, Toulcův Dvůr, Praha, 18. 9. 2011; několik příspěvků na toto téma zaznělo na Festivalu Ve Hvězdách konaném v areálu GEOFOND, Chotěboř, 10. – 12. 6. 2011.

⁶⁷ Pokud nahlédnete do Internetové databáze filmů (The Internet Movie Database), můžete zde nalézt více jak tři desítky tematických snímků, první z nich (jugoslávský Overture 2012) byl natočen již v roce 1976. Viz heslo „2012“ v „The Internet Movie Database“ [online].

⁶⁸ Píseň si lze pustit na portálu Youtube: „Dramatikz feat. Tafrob – 2012“ [online].

Interpretem, který si vzal téma roku 2012 za své, je americký rapper narozený na Jamajce Canibus. Viz např. „Canibus – Beyond 2012“ [online] nebo „Canibus – 2012 is the Code“ [online].

Největší sledovanost na portálu Youtube s více než 27 mil. shlédnutími k 27. 8. 2011 má zpěvák Jay Sean s písní It ain't The End viz „Jay Sean 2012 (It ain't The End) ft. Nicki Minaj“ [online].

Nejvíce informací o „2012“ se však nachází ve virtuálním prostoru internetu, v této souvislosti se mluví o kyberprostoru. Prostřednictvím některého z vyhledávačů se dostaneme k nepřebernému množství ucelených textů i pouhých zmínek o „konci světa v roce 2012“, o „nadházející transformaci v roce 2012“, o „roku 2012 v májském kalendáři“ apod.⁶⁹ Fenomén roku 2012 má svůj profil a řadu diskusních skupin na společenské síti Facebook,⁷⁰ má i svoji stránku v české verzi otevřené encyklopedie Wikipedia⁷¹. Řada webových stránek má rok 2012 dokonce ve svém názvu.⁷² Zakládají je lidé, kteří se o fenomén zajímají na tolik, že se chtějí o svá zjištění podělit i s druhými. Pokud je otevřeme, nalezneme zde aktuální živé diskuse o tom, co se v roce 2012 lidem a světu přihodí.

Při procházení množstvím odkazů na „2012“ jsem narazil i na „zpověď“ maminky Lenky, která se potýká s tím, že se u jejího třináctiletého syna po návratu z letního tábora projevila změna v chování. Zjistila, že tam syn nabyl přesvědčení o brzkém zániku světa. V téměř stovce komentářů k dopisu strachující se maminky se pak - kromě (často nemístných) doporučení, jak si se synem promluvit, a diskuse o důkazech, že se v roce 2012 opravdu něco stane - objevily i četné komentáře a dotazy deseti až třináctiletých dětí, strachujících se, zda-li přijde konec světa.⁷³

---

⁶⁹ Na internetovém portálu Seznam.cz jsem po dobu jednoho roku zjišťoval relevanci „2012“ dle četnosti odkazů. K tomu jsem použil klíčová slova sestavená z pro tento jev typických termínů. Následující seznam udává (A) klíčová slova v textu, počet odkazů na portálu Seznam.cz (B) ke dni 18. 7. 2010 a (C) ke dni 27. 8. 2011:

„A“, B, (C)

„2012 mayský kalendář“, 9 510, (31 425)

„2012 konec světa“, 295 997, (207 395)

„2012 přechod“, 43 246, (176 119)

„2012 nadcházející změny“, 9 703, (40 822)

„2012 transformace“, 9 930, (48 604)

„2012 jednota“, 9 524, (51 713)

„2012 energie, láska“, 8 757, (77 298)

Zde je znatelný minimálně trojnásobný nárůst odkazů na téma za poslední rok. Zajímavý je třetinový pokles odkazů na „2012 konec světa“. I z diskusí, které jsem mohl v poslední době vidět, je patrný optimismus, překonávající scénáře konce. Srv. MAREK, *Předávání „prožitku Jednoty“*, s. 5 – 6.

⁷⁰ Autorem profilu „Fenomén 2012“ je Jaroslav Krejčí, autor stejnojmenných stránek. Viz „Fenomén 2012 - Apokalypsa ANO, ale NE Záhuba!“ [online]. Z dalších facebookových skupin odkazují pro př. na „Svět skončí v roce 2012!“ [online], „21.12.2012-Nebude konec světa,ale něco velkého ano!“ [online], „2013“ [online].

⁷¹ „Fenomén roku 2012“ [online]. Příspěvek pravděpodobně vychází z široce zpracovaného textu v anglické verzi encyklopedie viz „2012 phenomenon“ [online].

⁷² Konecsveta2012.cz, Blog.2012pro.com, Matrix-2012.cz, 2012.konec-sveta.cz, Konec-sveta-2012.cz, Fenomen2012.net, 2012konecsveta.mypage.cz, Svet2012.info ad.

⁷³ Viz dopisy na stránkách Pohoda pro ženy. „Bude v roce 2012 konec světa?“ [online]. Pro téma jsou zajímavé i komentáře, které k dotazu přibývaly téměř po celý rok.

V internetovém videoportálu Youtube nalezneme mnohá videa ilustrující změny, jež v tomto klíčovém roce nastanou.⁷⁴ Na mnohých „esoterně“ orientovaných stránkách je možné každý den číst nové články, týkající se buď přímo očekávaných změn, nebo výkladu aktuálních událostí, o nichž „oficiální“ média nemluví nebo je interpretují jinak, tedy „zkresleně“.⁷⁵ Na těchto stránkách jsou události kolem roku 2012 pouze jedním z témat v široké oblasti „netradičního vědění“ a vidění skutečnosti. Setkáváme se zde s alternativním postojem ke světu, k jeho poznávání a k lidské existenci. Diskuse je zde vedena takřikajíc v jiném diskurzu, jiném rámci. Zjednodušeně a s jistou dávkou opatrnosti bychom mohli toto počínání přiřadit k obecnému proudu populárního hnutí Nového věku (New age), které Ivan Štampach nazývá neorganizovaným hnutím alternativního životního stylu.⁷⁶

„2012“ je dnes módním tématem a zdá se, že v jistých kruzích současné více či méně náboženské scény začíná být dobrým zvykem se k tomuto tématu vyjádřit. Setkat se můžeme i s názorem, že v případě spojování roku 2012 s májskou kulturou nejde „ve skutečnosti o nic jiného než o dobře promyšlený podnikatelsky výnosný záměr“.⁷⁷

Ať je tomu jakkoli, fenomén roku 2012 se stal v posledních letech opravdovým kulturním fenoménem a to i v českém prostředí. Nabízí se zde tak otázka, odkud se tento fenomén vzal? V následujících kapitolách se ji pokusím zodpovědět. Předtím však vystavím základní rámec svému bádání. Zamyslím se nad výběrem definice „náboženského“ jednání, kterou bych fenomén roku 2012 pojal. V souladu s charakterem fenoménu roku 2012, na který jsem v této kapitole poukázal, představím nyní dvě definice náboženského jednání. Jednu, která zohlední (tolik pozorovateli zdůrazňovaný) apokalyptický důraz fenoménu. A takovou, jež bere primárně ohled na

---

⁷⁴ Populární video s více jak 370 tis. shlédnutí v srpnu 2011 (vloženo 8. 4. 2011) je „2012 – Mayská proroctví a kruhy v obilí“ [online]. Video na jaře letošního roku odvysílala i Česká televize. Na portále Youtube.cz lze shlédnout mnoho krátkých o i delších anglojazyčných videí o „2012“ viz např. čtyřminutové „December 21 2012 End“ [online] s více jak 17 milióny shlédnutími nebo např. hodinový dokument „Beyond 2012 – Evolving Perspectives On the next“ [online] s téměř 600tis. shlédnutími, kde mj. účinkuje jeden z hlavních „aktivistů transformace vědomí“, Američan Daniel Pinchbeck.

⁷⁵ Podle mého názoru jsou nejpopulárnějšími portály ty, které jsem zmínil v první kapitole v pozn. č. 20.

⁷⁶ ŠTAMPACH, *Na nových stezkách ducha*, s. 196-99. Viz kap. 4.2.2. v této práci

⁷⁷ Např. BÖHM a BÖHM, *Jak správně vypočítat korelaci*, s. 16. Toto přesvědčení lze s humorným nadhledem spatřovat i v tematickém čísle časopisu Čtyřlístek, viz pozn. č. 67.

Pokud se pozorně podíváme na některé knihy, které byly za poslední léta publikovány, zjistíme, že vydavatel vystihl ekonomický potenciál doby a knihy vydal pod „žádanějším“ názvem a ještě doplnil ilustraci obálky vhodným nápisem jako např. *Nastane katastrofa 21. prosince 2012?* Viz GILBERT, *Konec světa*.

rozvoj lidských možností a transcenci individuálního ega. V prvním případě použijí definici náboženského jednání od sociologa Milтона J. Yíngera, v druhém pak psychologickou teorii „zážitků x“ myslitele Ericha Fromma.

3. Kataklyzma č. 1: užitá definice náboženského jednání pro fenomén roku 2012

Od religionistického pojednání se očekává řeč o religiu, náboženství. V tomto a jiných oborových textech, které se věnují postmoderní spiritualitě, se však vysloveně o náboženství jako takovém mluví zřídka. Některá nová religiózní hnutí a skupiny⁷⁸ se kupodivu za náboženské nepovažují. Je to proto, že samy nabízejí alternativu vůči tradičním „náboženským“ směrům v euroatlantickém prostoru.⁷⁹ Jejich náboženský charakter v nich rozeznávají (neboli jim přisuzují) až badatelé. Řeč, myšlení, jednání a prožitky, které označíme za „náboženské“ však sami chápou jako výraz celkového životního stylu.⁸⁰ Jacques Waardenburg v této souvislosti hovoří o tzv. *implicitních*

---

⁷⁸ Při užívání označení nová náboženská hnutí vycházím z Vojtíškovy definice: „*Jako nová náboženská hnutí označujeme ta hnutí, jejichž vznik je motivován novou náboženskou ideou. Novost této ideje je ovšem relativní – je třeba jí rozumět vždy ve vztahu ke společnosti, do níž přichází*“ (s. 13). Podle Vojtíška potřebuje takovéto hnutí osobnost, která bude schopna zformulovat a rozšířit novou ideu tak, aby oslovila alespoň určitou část společnosti. Aby idea uspěla, je třeba, aby vystihovala určité (většinou nevědomé) nenaplněné duchovní potřeby části společnosti a odpovídala na náboženské otázky, které nebyly dosud uspokojivě zodpovězeny. Kolem iniciátora se poté vytváří okruh lidí, kteří se s novou ideou identifikují a žijí z odpovědí, které idea přináší (s. 14). Nebývalý rozvoj nových náboženských hnutí v posledním půlstoletí je podle Vojtíška důsledkem zvětšování svobodného (nábožensky pluralitního) prostoru na naší planetě (s. 16). Jak ukáží dále, i fenomén roku 2012 se zrodil díky několika málo autorům, neutuchající (a nevědomé) lidské potřebě zlepšit obtížné podmínky své existence a vyrovnat se s konečností života, a novým možnostem šíření informací ve svobodném prostoru.

„Novost“ náboženských hnutí souvisí s tím, že nejsou ve společnosti dostatečně zavedená – etablovaná. „Nedosáhla ještě plného respektu ..., jsou podivná, a tím pádem podezřelá. Tvoří alternativu k běžnému („normálnímu“) způsobu duchovního (anebo na duchovní otázky rezignujícího) společenského života a jsou protikladem tradičních náboženských institucí.“ (s. 18). Vojtíšek míní, že bychom měli důsledně vzato hovořit o nových náboženských hnutích a skupinách jako o takových, které „mají v určité společnosti postavení nového náboženského hnutí“ (s. 20). VOJTÍŠEK, *Nová náboženská hnutí ...*, s. 13 - 20.

⁷⁹ Srov. ŠTAMPACH, *Na nových stezkách ducha*, s. 197. Tato hnutí a skupiny se vymezují vůči zde již etablovaným směrům. Nestojí tak zcela odděleně od nich. Na jejich kritice zakládají opodstatnění vlastních myšlenek. V této souvislosti se hodí zmínit alespoň dva z epistemologických tezí k výzkumu současného esoterismu, ke kterým dospěli amsterodamští badatelé: „*Esoterické vědění nestojí v protikladu, ale v dialektickém vztahu k exoterickému (církvnímu, akademickému, normativnímu aj.) vědění.*“ A „*největší napětí v dialektice esoterické epistemologie je to mezi věděním a vírou*“. Zvláště tento druhý bod lze dobře vnímat v případě fenoménu roku 2012, kde je důraz kladen na „informovanost“ (vědění) účastníků. KILCHER, „Seven Epistemological Theses on Esotericism ...“, s. 143.

⁸⁰ Religionistické bádání náboženství, stojí od svého institucionálního vzniku na dualismu posvátného a profánního. Tento společenskovědní obor svůj předmět zájmu – tedy náboženství – vyděluje ze zbytku kultury. Zde stojí za povšimnutí skutečnost, že aktivity hnutí Nového věku či tzv. nového paradigmatu právě toto vyjímání posvátného z celku skutečnosti odmítají. Ilustrativní může být např. sdělení autora knihy *Mayské prorockví. Co nás čeká v roce 2012?*. Ten doporučuje konkrétní cvičení vizualizace a meditace, aby se čtenář naladil na májské poznání, přitom podotýká: „*Mayové věděli, že celý život je duchovní; není však jasné, zda měli nějaké slovo odpovídající výrazu ‚duchovní‘. My jevy pojmenováváme jen v případě, že je vnímáme jako cosi odděleného od ostatních věcí. Pro Maye byl ‚duchovní‘ každý okamžik života. My proto máme název. Oni to žili.*“ BONEWITZ, *Mayské prorockví*, s. 18.

náboženstvích.⁸¹ Při výzkumu těchto hnutí, skupin a při interview s nábožensky „věřícími“, kteří „nechtějí mít nic společného s náboženstvím“, nastává pro badatele nejedno dilema. Stejně tak je tomu i v případě výzkumu fenoménu roku 2012, v jehož rámci má „náboženství“ spíše špatnou pozici. Je proto třeba být dobře připraven a srozumitelnou formou komunikovat předmět zájmu svého oboru, a tedy svůj zájem, lidem participujícím na výzkumu. Zajímají se totiž o to, čím se badatel zabývá, co studuje, proč se o ně zajímá.⁸²

3.1. Náboženské jednání podle Milтона J. Yingera

Definici náboženství je třeba stanovit takovou, by se do ní vešlo bádání téma. Při výběru definice pro toto téma jsem upřednostnil funkcionální vymezení před vymezením substančním, které vyčleňuje náboženské chování ze všednodenního života do sféry posvátného.⁸³ Již dříve jsem si tak pro výzkum fenoménu roku 2012 osvojil vymezení religiózního počínání od Milтона J. Yingera. Ten vidí náboženství tam,

„kde se nachází vědomí a zájem o kontinuální, opakující se, permanentní problémy lidské existence ...; kde se nacházejí rity a sdílené víry relevantní tomuto vědomí, které definují strategii konečného vítězství; a kde se organizují skupiny k posílení vědomí, k výuce a k udržování těchto ritů a věr (...).“⁸⁴

Náboženství je dle Yingera tam, kde lidé vnímají a prožívají nejrůznější problémy lidské existence, jež jim nejsou lhostejné. Chtějí dojít k pozitivní změně své situace a vytvářejí proto účelné jednání. Sdružují se, aby posílili své přesvědčení ohledně své obtížné existenciální situace a jejího možného pozitivního řešení. Jak správně podotýká Lužný, základním rysem náboženství je dle tohoto vymezení „reflexe rozporu mezi skutečností a ideálem, na jehož základě se formuje víra, že utrpení a zlo mohou být překonány“⁸⁵. Jistě nemůžeme považovat Yingerovu definici za univerzálně

---

⁸¹ I když zde má autor na mysli zejm. socio-politické systémy. WAARDENBURG, *Bohové zblízka*, s. 123n.

⁸² Soulad nastává, když se oslovený člověk, srozuměný s oblastí a záměrem výzkumu, cítí tímto výzkumem dotčen, a to ve smyslu, že se ho téma týká. Je si vědom, že má co sdílet. Identifikuje se s tématem výzkumu. MAREK, *Předávání „prožitku Jednoty“*, s. 7-8.

⁸³ Viz např. LUŽNÝ, *Nová náboženská hnutí*, s. 22. Funkcionální vymezení naopak umožňuje celou skutečnost chápat jako posvátnou. Neboť každé jednání za účelem (sebe)záchovy – spásy – lze chápat jako rituální chování. Avšak to by znamenalo, že posvátné je jen to, co je „orientované ke spáse“.

⁸⁴ YINGER, Milton Y., *„The Scientific Study of Religion“*, New York: Macmillan, 1970, s. 33 Cit. In LUŽNÝ, *Nová náboženská hnutí*, s. 23.

⁸⁵ *Tamtéž*, s. 23.

použitelnou. Zejména pro zdůrazňování potřeby „strategie konečného vítězství“, se zdá být toto vymezení vhodné pro bádání hnutí a skupin z židovsko-křesťanské tradice. Myslím však, že toto schéma může být částečně aplikováno i na fenoménu roku 2012. Konkrétně na očekávání „kvalitativně zásadních změn“, které mají nastat o zimním slunovratu v roce 2012, tak jak o tom pojednává definice fenoménu, kterou jsem představil v předchozí kapitole.

Povšimněme si ale námitky vůči Yingerově definici. Některé z aktivit (zejména článků a vstupů do internetových diskusí) katastrofického přístupu, berou tento rok jako absolutní konec všeho, nedefinují „strategii konečného vítězství“, tudíž nenavrhují ani neprojektují jednání směrem ke změně situace, nebo reflektují stav planety a působí pouze varovně.⁸⁶ Některá řešení stávajících „problémů lidské existence“ nemají podporu fyzických, nýbrž virtuálních společenství a podobně.

Yingerova existenciálně pojatá definice náboženského jednání se podle mne může jevit blízká i účastníkům fenoménu roku 2012, kteří vnímají tento fenomén zejména jako očekávání problematické události, kterou je třeba zdárně překonat. Tato definice totiž de facto říká, že se badatel zajímá o děje a události, které komplikují lidskou existenci, o to, jak je možné je opustit či přeměnit. Zajímá se tedy o klíčové problémy lidstva a o možné alternativní scénáře lidského bytí a počínání.

Očekávání klíčových změn planetárního rozsahu na fyzické či mentální úrovni, pestrá diskuse nad povahou těchto změn a aktivity připravující lidstvo na jejich příchod, lze v intencích Yingerovy definice označit za náboženské jednání. Přitom je však třeba mít na paměti, že takováto definice nevystihuje celou šíři fenoménu roku 2012, naopak ho redukuje a uzpůsobuje ho svým vlastním měřítkům.

Pak je však nutné hledat dále a použít další definici, která kompenzuje nedostatky definice předešlé. Chci zde tak zmínit ještě vymezení, které představuje Erich Fromm.

---

⁸⁶ Samotné ono odhodlání sdílet v diskusích svůj osud s dalšími lidmi, kteří se taktéž cítí zasaženi nadcházejícími událostmi, jako by se však zdálo být právě rituálním postojem vzdoru vůči neodvratnému osudu. „Dobře, tyto stránky zkoukne spousta lidí, někdo mávne rukou, někdo se zamyslí, někdo to hledá, protože tomu věří. Je hezké se vyjádřit, říct svůj názor, ale co s tím? Mluvit o konci je jedna věc, ale co když to opravdu přijde, to už taková sranda nebude, o něco půjde, o život! Co s tím ??? Myslím, že spousta z nás, co sem mrknou, chce změnu, protože se mu nelíbí systém, v kterém žijeme, dobře, co když mají pravdu, údajně to 10% lidstva přežije, chcete být mezi nimi ??? Já osobně bych být chtěl, pak bude mít život větší smysl než teď :-) Co vy na to?“ Autor Farlep. Cit. 27. 8. 2011 z webu 2012.konecsveta.cz. z „Obecné diskuse ke konci světa“ [online].

3.2. Náboženská zkušenost dle Ericha Fromma

Erich Fromm navrhuje namísto „náboženské zkušenosti“⁸⁷ mluvit o *zkušenosti x*. Tu „nacházíme v náboženských a filosofických systémech (jako je třeba Spinozův), bez ohledu na to, zda tyto systémy mají či nemají pojem boha“.⁸⁸ Tato zkušenost je charakterizována redukcí - a ve své nejplnější formě zmizením – narcismu. Je zkušeností lásky a sjednocení, která odpovídá na ústřední problém člověka.⁸⁹ Tím je podle něj

*„problém dichotomií obsažených v jeho existenci, v jeho separovanosti, odcizení, utrpení, v jeho strachu ze svobody, v jeho přání po sjednocení, jeho schopnosti nenávidět a ničit, v jeho schopnosti milovat a spojovat se“.*⁹⁰

Charakteristickým prvkem *zkušenosti x* je „zakoušet život jako problém, jako otázku, která vyžaduje odpovědi“. Člověk bez této zkušenosti necítí onen nepokoj z existenciálních dichotomií života. Uspokojuje ho nalézání smyslu života v práci nebo v zábavě, v moci či slávě nebo, podobně jako etický člověk, v jednání v souladu se svým svědomím. Život ve zdejší má pro něj smysl a nezakouší bolest své oddělenosti od lidí a přírody, ani touhu překonat toto oddělení a nabýt sjednocení.

Pro *zkušenost x* existuje jistá hierarchie hodnot. „Nejvyšší hodnotou je rozvoj vlastních schopností rozumu, lásky, soucítění, odvahy.“ Všechny světské činy mají být podle Fromma této (duchovní čili *x*) hodnotě podřízeny. „Světský život je částí duchovního života“ a je tak „proniknut duchovními cíli“.

„Pro člověka, majícího *zkušenost x*, je člověk sám cílem a nikdy prostředkem“ k cílům jiným jako jsou požitek, peníze, moc, výroba, prodej zboží apod.

„Nadto pak celý jeho postoj k životu je postojem, při němž na každou událost reaguje z hlediska, zda člověku napomáhá či nenapomáhá v procesu neustálého zlidšťování. Ať je to věda nebo umění, radost či zármutek, práce či hra, cokoli se děje, je podnětem k tomu, aby se člověk stával pevnějším a senzitivnějším. Tento proces, při němž se člověk trvale vnitřně přetváří a tak se stává součástí světa svou vlastní životní činností, je cílem, jemuž jsou všechny ostatní

⁸⁷ Neboť je tento pojem až příliš založen na myšlenkovém pojmu boha. Dle Fromma lze popsat „náboženskou“ zkušenost jako „lidskou zkušenost, která je podkladem – a je společná určitým typům theistických stejně jako netheistických, atheistických či dokonce přímo antitheistických pojmových struktur; co je odlišné, je pojmové zpracování zkušenosti, nikoli zkušenostní substrát, jenž je podkladem různých pojmových struktur“. I pojmy spirituální či duchovní vnímá Fromm jako zavádějící svými vedlejšími významy. FROMM, *Budete jako bohové*, s. 44 - 45.

⁸⁸ *Tamtéž*, s. 45.

⁸⁹ *Tamtéž*, s. 47.

⁹⁰ *Tamtéž*, s. 48. Analýza Frommovy *zkušenosti x* se v jeho pohledu posunuje z roviny theologie do roviny psychologie.

cíle podřízeny. Člověk není subjektem stojícím v protikladu ke světu za tím účelem, aby jej změnil; je ve světě, vytvářeje svým bytím ve světě příležitost pro vlastní trvalé sebezpřetváření“⁹¹

Dalším typickým rysem, postojem, který se váže ke *zkušenosti x* je upuštění od sobeckého ega. Podle Fromma je zapotřebí „vzdát se přání lpět na egu, jako by bylo něčím nezničitelným, nějakým odděleným celkem; ‚vyprázdnit se‘, abychom se mohli naplnit světem, reagovat na něj, sjednotit se s ním, milovat ho“. *Zkušenost x* pak může být v tomto smyslu také nazvána zkušeností transcendence. Avšak nikoli transcendence v pravém smyslu náboženské, tj. směřující ven k bohu, nýbrž hlavně takové, která překračuje lidské ego směrem k lidství. Kdy člověk opouští vězení svého sobectví a oddělenosti.⁹²

Shrňme si tedy pohled Ericha Fromma na náboženskou / duchovní, resp. *x zkušenost*. Jejím východiskem je tedy problematizování svého „pobytu“ na tomto světě, slovy autora „zakoušení života jako problému, jako otázky vyžadující odpovědi“. Toto přemítání o životě pramení z protikladů obsažených v naší existenci, kterých jsme si vědomi. V rámci fenoménu roku 2012 lze nalézt mnoho protikladů, které ho formují. Je to např. dichotomie „zkaženosti současného lidstva a světa“ a vidiny „jejich radikální změny k lepšímu“, protiklad mezi „zkořnatělou a zkorumpovanou“ mechanistickou vědou a „novým paradigmatem“, úsilí překonat oddělenost individuální existence (vědomí) a sjednotit se s ostatními lidmi. Východiskem a směrem je Frommovi překonání sebestředného ega, účast na ostatních životech a okolním světě, transcendence oddělenosti ke sjednocení. Aktivní otevření se světu. Frommova *zkušenost x* zakládá škálu hodnot, na jejímž vrcholu je člověk – rozvoj jeho rozumových a citových schopností, jeho potenciálu. Všechny aktivity, kterých se účastní by měly být ideálně vykonávány v souladu s tímto duchovním principem, vrcholem hodnot.⁹³ Světský život se tak stává duchovním. Jinými slovy se život náboženský – náboženská zkušenost – stává integrální a integrující součástí světské každodennosti. Filosofická činnost stejně jako spekulativní bádání nad tím, kdo ovládá světové dění, nebo předávání božské energie s cílem pozvednout vědomí lidstva, a také ujišťování se o událostech očekávaných v prosinci roku 2012 v internetové diskusi, lze z tohoto pohledu považovat za „náboženské“ jednání, prožitek či zkušenost.

---

⁹¹ FROMM, *cit. dílo*, s. 45 - 46.

⁹² *Tamtéž*, s. 47.

⁹³ Spásy se podle Frommovy definice dosahuje zlidštěním (zbožštěním) člověka.

Zatímco Yingerova definice vylučovala ty, kterým nejde o „konečné vítězství“, Fromm záměrně nenazývá *zkušenost x* náboženskou, ale chce ji vidět jako univerzální – vlastní každému, kdo „nad sebou přemýšlí“. Jeho psychologická interpretace náboženské zkušenosti se mi jeví vhodná, za předpokladu, že nás náš fenomén zajímá především co do pochopení obsahu a smyslu většiny individuálních i skupinových aktivit, vedoucích k rozvoji nového vědomí – očekávané transformaci lidstva.

Frommova *zkušenost x* je zakoušením celku. Duchovní účastí člověka na celku skutečnosti a ideálně v celku každodennosti. Je to zkušenost překonávající všechny dichotomie, je takříkajíc holistická, což je termín hojně používaný v tzv. hnutí osobnostního rozvoje. V následující kapitole se tématu dichotomií budu věnovat i nadále, neboť pojednám právě o hnutí osobnostního rozvoje a hnutí New age a jejich společném volání po *novém vědomí*, jež chce být překonáním dualistického vnímání světa.

4. Kataklyzma č. 2: fenomén roku 2012 v optice „nového vědomí“

V 70. letech 20. století se začíná rozvíjet *holistické paradigma zdraví*. To bývá označováno i jako *nové vědomí*⁹⁴ a souvisí s rozvojem tzv. *transpersonálního hnutí*.⁹⁵ Každý z těchto výrazů odkazuje k novému rámci nazírání na jedince a jeho přístupu ke svému okolí a životu jako celku. Holistické⁹⁶ paradigma zdraví považuje člověka za celistvou bytost, jejíž tělesná, duševní i duchovní stránka tvoří vzájemně provázanou jednotu.⁹⁷ Transpersonální hnutí je vedle toho označením pro pestrou paletu jednotlivců a institucí, zabývajících se bádáním v oblasti lidského vědomí a rozvoje lidských schopností. Jeho ústřední tezí je, že člověk a jeho vědomí jsou součástí širšího planetárního či kosmického vědomí. Smyslem lidského bytí je naladit se na toto univerzální vědomí a být s ním v souladu, což lze jen za předpokladu transcendování vlastního ega. Transpersonální hnutí tak bývá spojováno jednak s některými psychoterapeutickými směry a jejich představiteli a také s psychedelickým hnutím a jeho zájmem o změněný proces vnímání. S myšlenkami transpersonálního hnutí souzní i Frommův zmíněný pohled na lidskou přirozenost, v němž jde o překonání protikladů jimž je člověk vystaven a o „účasť na celku“. Kromě transpersonálních a humanistických psychologů, se sluší na tomto místě vzpomenout zejména Carla Gustava Junga, jehož myšlenky (především předpoklad nevědomých hlubin člověka i lidstva jako celku a myšlenka individuace jako cesty za sjednocením niterných

---

⁹⁴ Kořeny tohoto nového vědomí (jeho náboženského aspektu) v USA však sahají přinejmenším do 19. století. Jeho zdrojem jsou z velké části některá asijská náboženství. Odtud čerpali američtí transcendentalisté, Teosofická společnost a následně se myšlenky asijských kultur staly na Západě předmětem populární literatury. Obliba „východních učení“ se pak ve 20. století na Západě šířila díky působení asijských „misionářů“. Spoustu „náboženské látky“ sebou ze svých domovin přinesli od poloviny 60. let minulého století také četní emigranti z asijských zemí. Další zdroje nového vědomí jsou však již záležitostí „západního“ uvažování. Snaha o vysvětlení „nevysvětlitelných“ paranormálních jevů – typická pro zaobírání se tajemnem – dala ve 30. letech 20. století vzniknout oboru parapsychologie. Velkou měrou se na formování nového vědomí podílela psychedelika, jež se od poloviny minulého století začala používat pro studium nových oblastí lidského vědomí. Vedle psychedelického výzkumu přispěla k novému vědomí humanistická psychologie akcentující hloubku lidství. Rozkvět „nového náboženského vědomí“ v 70. letech 20. století lze tak podle Gordona Meltona vnímat jako „*pokračování vzrůstající přítomnosti alternativních náboženství uvnitř celku západní kultury*“. MELTON, „How New is New? The Flowering of the „New“ Religious Consciousness since 1965“, s. 55.

⁹⁵ DRURY, *Nové horizonty*, s. 11.

⁹⁶ Z řeckého holos = celek.

⁹⁷ To je patrné na příkladu stále populárnější psychosomatické diagnostiky a léčby či rozšířeného důrazu na zdravý životní styl, spojený i s používáním přírodních léčiv a kosmetiky. Reprezentantem propagace zdravého životního stylu v oblasti obchodu je jedna ze sítí německých drogérií. Ta informuje spotřebitele, že pouze „zde (v jejích prostorách) jsou (plně) lidmi“. Kromě běžného drogistického sortimentu pak nabízí přírodní kosmetiku, textilie, biopotraviny či produkty ze sociálně odpovědného obchodu.

protikladů)⁹⁸ výrazně ovlivnily transpersonální hnutí, a mají samozřejmě významný vliv i na současné koncepcce „transformace vědomí“. Proto chci v této kapitole pojednat o myšlenkách tzv. nového vědomí, kam řadím jak aktivity hnutí osobnostního rozvoje, tak aktivity hnutí Nového věku. Seznámení se s těmito myšlenkami je podle mého názoru nezbytné, aby čtenář lépe pochopil charakter celého fenoménu roku 2012.

4.1. Nové vědomí jako alternativní způsob uchopování světa

Nové vědomí je označením alternativního rámce pojmání člověka a světa, ve kterém žije, rámce, který se rozvíjí zejména v posledním půl století. Jsou to již výše zmíněné principy jako holistické pojmání člověka včetně víry v jeho schopnosti, objevování nových zákoutí vědomí, návrat k přírodě ve smyslu lidské přirozenosti, zdravý životní styl, vědomí sounáležitosti člověka s jeho okolím a přebírání zodpovědnosti za své jednání i stav prostředí, ve kterém žijeme, potlačení dualismu a ztotožnění niterného a absolutního vědomí, oživení ženského mytického principu v teorii Gaia⁹⁹ a zejména rozvíjení dovedností empatie a intuice jako protiváhy k hodnotám analytického rozumu.

Rozumovou společnost nelze podle nového vědomí nadále vnímat jako rozumnou, neboť cesta technologického pokroku, již se vydala, vedla k odlidštění (odcizení) a mechanizaci mnohých oblastí lidského počínání. Tím, co udržuje tento pokleslý modus fungování společnosti, je v současnosti převládající vědecký světonázor, který vyděluje člověka z jeho okolí a upírá mu jeho hloubku. Tento světonázor je však podle mnohých hlasů již více neudržitelný a prý již nadešel čas, aby byl vystřídán právě oním novým vědomím. Namísto něho bychom mohli mluvit též o novém *paradigmatu*, ve smyslu Kuhnově¹⁰⁰, o nové *epistémě* ve smyslu Foucaultově nebo o novém *logu* v intencích Skolimowského teorie evoluce vnímání.

---

⁹⁸ Viz např. „Úvod do nábožensko-psychologické problematiky alchymie“ In: JUNG, *Výbor z díla V.*, s. 7 - 52.

⁹⁹ Podle této teorie je planeta Země seberegulujícím superorganismem. Jejím autorem je James Lovelock. Viz LOVELOCK, James, *Gaia: živoucí planeta*, Praha: Mladá fronta a Ministerstvo životního prostředí ČR, 1994. U dalších autorů už je Země pojmána jako bytost nadaná vědomím, na které je třeba se naladit. Viz např. COOPER, *Rok 2012 a léta nadcházející. „Lady Gaia, obrovská bytost starající se o Zemi, se rozhodla, že Země i vše na ní se musí povznést. To znamená, že všichni a všechno musí nastolit vyšší frekvenci.(tj. frekvenci bytí; pozn. redakce). Budeme-li připraveni, bude rok 2012 začátkem nádherného způsobu života pro nás všechny.“* (s. 18).

¹⁰⁰ Srv. též CAPRA, *Bod obratu*, s. 35n nebo WILBER, *Stručná historie všeho*, s. 78n.

4.1.1. Krize epistemologického paradigmatu

Historik vědy Thomas Samuel Kuhn ve svém proslulém díle *Struktura vědeckých revolucí* (1962)¹⁰¹ identifikuje v dějinách vědy revoluce, kdy je stávající vědecký světonázor - založený na výdobytcích předchozí generace badatelů - nahrazován novým. Tento nový přístup se přitom zakládá na teoriích, které starý vědecký přístup odsouval na okraj nebo zcela ignoroval. Ony vědecké světonázory – „předem vytvořené a poměrně nepružné krabice -, do kterých se pokoušíme vtěsnat přírodu“, nazývá Kuhn paradigmatu.¹⁰² Další jevy, které se do této krabice nevejdou, podle autora, často zcela opomíjíme.¹⁰³ Počátkem 60. let 20. století byl Kuhn přesvědčen, že současné epistemologické paradigma - způsob jakým poznáváme svět - prochází krizí, neboť soudobé výzkumy ve fyzice, filosofii, psychologii, lingvistice či historii směřovaly k závěru, že „s tradičním paradigmatem není něco v pořádku“. Žádná z krizí, kterými tehdejší vědecký světonázor procházel, však podle něj „doposud neposkytla nějakou životaschopnou alternativu“ k tradičnímu paradigmatu.¹⁰⁴ O to se o pár desetiletí později pokouší kupříkladu polský filosof Henryk Skolimowski. Na jeho myšlenkách si v krátkosti ilustrujeme některé důrazy nového vědomí, které se snaží překonat mechanistickou kosmologii založenou na newtonovské fyzice.

4.1.2. Skolimowského evoluční telos jako příklad nového vědomí

Skolimowski ve svém nejznámějším díle *Účastná mysl* (1994)¹⁰⁵ vychází z předpokladu, že se nacházíme v době, kdy lidé pociťují, že současný vědecký rámec je už vyčerpaný. Nedokáže uspokojivě vysvětlit všechny oblasti lidského života. Žijeme v době, kdy se vynořuje potřeba nového přístupu k celku skutečnosti, potřeba vytvoření nové reality, která bude soucitná, citlivá, účastná a tvůrčí. Postavená na ideálech solidárnosti se všemi živými tvory a ne na ideálech sobeckého vykořisťování.

---

¹⁰¹ KUHN, Thomas S., *Struktura vědeckých revolucí*, Praha: OIKOYMENH, 1997.

¹⁰² V dodatku ke své knize publikovaném v roce 1969, kde autor odpovídá na kritiku svého díla pojem paradigma blíže specifikuje. Chápe ho jednak v obecnější rovině jako „konstelaci víry skupin“ (oborů), „disciplinární maticí“, která je tvořena „symbolickými znázorněními“ (všeobecně přijímanými výrazy), „metafyzickými částmi paradigmatu“ (vírou v určité funkční modely), hodnotami (vytvářejícími v celku společenství přírodovědců pocit sounáležitosti; nejvíce se jejich funkce projevuje v identifikované krizi) a „vzory“ (typickými řešeními problému). V konkrétní rovině pak termínem paradigmatu označuje Kuhn právě ony vzory, tedy společenstvím vytvořené a sdílené vzorové příklady. Viz KUHN, *Struktura vědeckých revolucí*, s. 180 - 189..

¹⁰³ *Tamtéž*, s. 36.

¹⁰⁴ *Tamtéž*, s. 124.

¹⁰⁵ SKOLIMOWSKI, Henryk, *Účastná mysl. Nová teorie poznání a vesmíru*. Praha: Mladá fronta, 2001.

Autor ve své studii předkládá novou teorii poznání současně s novou teorií vesmíru. Obě mají společného jmenovatele a tím je lidská mysl.¹⁰⁶ Podobně jako i jiní¹⁰⁷, si osvojuje myšlenku vývoje „nazírání světa“ (paradigmat), který odvisí od postupného rozvoje vědomí. To, co se dle Skolimowského v evolučním běhu dějin vyvíjí není jen pouhé myšlení, ale celková schopnost vnímání, mluví doslova o *evoluci vnímání*. To, co jsme schopni vnímat podle něj udává rozměry naší skutečnosti. Co se tedy mění je lidská mysl, která vnímá, nikoli samotný vesmír. Mysl tvaruje naše poznání a to formuje naši skutečnost, která tvoří stěny naší mysli.¹⁰⁸

Polský filosof říká, že je třeba si představit náš kosmos jako kužel, jehož stěny odpovídají šíři našeho chápání a celkové sumě našich vědomostí, které tento kužel vyplňují – obtáčejí ho ze vnitř jako drát; tento nazývá *spirálou pochopení*. Ta však není jedna a táž, ale je druhově, kulturně i individuálně specifická, a v rámci kultury je intersubjektivní. Celý „účastný vesmír“ je pak transsubjektivní, neboť, jak autor praví, „jinak bychom se nikdy nemohli dohodnout na ničem“.¹⁰⁹

Evoluce směřuje podle Skolimowského ke stále větší komplexnosti. Se zvětšující se složitostí se rozšiřuje i vědomí.¹¹⁰ Jako lidé máme schopnost tuto složitost regulovat pomocí jednoduchých vzorců našeho chápání. Strukturu těchto vzorců, které neustále aplikujeme, nazývá *logem*. *Logos* (světonázor) uděluje „nezvladatelnému“ kosmu jasný řád. A to vede k tomu, co Skolimowski nazývá „vytváření reality“.

Matematizovaná moderní věda byla charakterizována *logem mechanos*.¹¹¹ V posledních desetiletích se však rodí nová spirála pochopení, kterou nazývá *evoluční*

---

¹⁰⁶ Skolimowského „ekosofie“ je proto některými autory řazena do proudu panpsychismu. Např. SKRBINA, „Panpsychism in the West“ [online].

¹⁰⁷ Srv. WILBER, *cit. dílo*.

¹⁰⁸ Autor zde mluví o *noetickém monismu*. Americký filosof Ken Wilber tuto myšlenku vyjadřuje podobně: „Na různých stupních rozvoje vědomí se setkáváme s různými světonázory. V každé etapě svět vypadá jinak – je jiný! Rozvíjejí se a vyvíjejí se nové kognitivní kapacity, Kosmos pozoruje sám sebe novými očima a vidí zcela odlišné věci. (...) Nejde jen o to, že je jen jeden, předem daný svět, na který se prostě odlišně díváme. Spíše se v procesu, v němž Kosmos plněji poznává sám sebe, vynořují odlišné světy.“ WILBER, *cit. dílo*, s. 78.

¹⁰⁹ SKOLIMOWSKI, *cit. dílo*, s. 120.

¹¹⁰ Je patrné, že Skolimowski a celá řada myslitelů nového vědomí sdílí předpoklad Pierra Teilharda de Chardin o evolučním pohybu směrem k větší komplexnosti organismů a reflektovanému vědomí (viz 4.3.1.). Taktéž např. Ken Wilber: „Evoluce vykazuje celkovou obecnou tendenci k narůstání složitosti, narůstání diferenciaci a integraci, zlepšování organizace a strukturace, zvyšování relativní autonomie, zkvalitňování telosu“. Evoluční směr též nazývá „narůstáním hloubky“. „Vědomí se neustále rozvíjí, stále více si uvědomuje samo sebe, stále zřetelněji se projevuje, manifestuje se. Duch, vědomí, hloubka. Více slov pro totéž.“ WILBER, *cit. dílo*, s. 62-63.

¹¹¹ „Osvícenské paradigma“ – viz WILBER, *cit. dílo*.

telos.¹¹² Ten je charakterizován novou představou o vesmíru (vesmír je chápán jako odraz lidské mysli)¹¹³, novým pojetím člověka (člověk přejímá zodpovědnost za vlastní osud i osud planety)¹¹⁴, novou spiritualitou (lidé se odklání od starých systémů víry)¹¹⁵, holismem (všechny složky člověka a skutečnosti se chápou jako vzájemně propojené)¹¹⁶ a otevřeností¹¹⁷ jež je opakem determinismu.¹¹⁸ V popisu tohoto vynořujícího se logu můžeme vidět principy onoho nového vědomí.

Autor říká, že dnes čelíme na Západě krizi, jakési „kognitivní schizofrenii“. Hluboko uvnitř sebe tušíme, že oficiální poznání, založené na matematizované přírodovědě se právě hroutí. Celá kultura instinktivně ví, že své staré paradigma přesáhla, že naše realita je bohatší a fantastičtější, než jsme si dovolili věřit. Lidé cítí, že mezi poznáním, které je jim servírováno a tím, které pociťují v srdci a díky své intuici – a které mnohem více odpovídá světu kolem nich, zeje jakási propast. Naše rozvíjející se spirála pochopení tak právě proniká stěnami omezeného mechanistického světa, jež se nás snaží udržet na uzdě.¹¹⁹

Současná doba mu tak připomíná renesanci, kdy se „*věci rozpadají a současně je uvolněna velká vlna tvořivé energie*“.¹²⁰ Projekty, které se rodí je však podle něj třeba brát s jistou mírou pochybnosti a „*nepřijímat každý šílený experiment bezhlavě, ale tolerovat jej – jako nezbytnou součást procesu tvoření*“.¹²¹

Potřebou dneška je podle autora rekonstrukce naší spirály pochopení, jež by nám umožnila přijetí nových vědeckých názorů. K ní vede „každá duchovní práce“, která je

---

¹¹² „Postosvícenské paradigma“, resp. „kosmické vědomí“ – viz WILBER, *Stručná historie všeho*.

¹¹³ Existuje jen to, co jsme schopni vnímat. Tvůrcem nynější podoby vesmíru je evoluční pohyb vědomí, resp. vnímání.

¹¹⁴ Člověk se chápe jako společný a spoluodpovědný činitel utváření světa.

¹¹⁵ Zkušenost a dosažené vědění dostává přednost před nejistotou víry. Namísto odtaziité transcendence je oslavována imanence.

¹¹⁶ Skutečnost nelze jednoduše objektivizovat. Každé uchopení (výňatek) skutečnosti je její redukcí. Vše je vzájemně propojené. Individuální je aspektem kolektivního.

¹¹⁷ Scénář příštího dějství spoluurčují všichni zainteresovaní tvůrci skutečnosti. Na jejich aktivitě záleží, kam se bude skutečnost ubírat. Dnes očekávané obrazy „ráje na zemi“ usměrňují pohyb „spoluutváření“ skutečnosti do biblického rámce.

¹¹⁸ SKOLIMOWSKI, *Účastná mysl*, s. 116-147.

¹¹⁹ *Tamtéž*, s. 126 – 127.

¹²⁰ *Tamtéž*, s. 148.

¹²¹ *Tamtéž*, s. 145. Zajímavý je v této souvislosti Skolimowského pohled na paranormální jevy, jež jsou podle něj dokladem toho, že někteří lidé již jsou schopni širšího vnímání než většina. A jistě by stálo za to pokusit se aplikovat tyto Skolimowského myšlenky při výzkumu některých nových náboženských uskupení současnosti. Neboť, jak autor praví, „*vzestup mysli se projevuje v tom, že se neuvěřitelně stává uvěřitelným*“. *Tamtéž*. Thomas Kuhn v této souvislosti mluví o tom, že za velké posuny ve vědě mohou nikoli teorie hlavního proudu, ale přehlížená okrajová stanoviska několika mála autorů.

„postavená na systematických cvičeníh“.¹²² Čímž autor myslí každou cílevědomou a zodpovědnou „práci na sobě“.

Současnou objektivní vědu přitom autor nechce rušit, nýbrž transcendovat a to tak, že chce začít stavět na nové epistemologii – *metodologii účasti*, jejíž program zakládá na čtyřech hlavních principech – celistvosti, účasti, empatii/identifikaci a odpovědnosti – jež se vzájemně doplňují.¹²³

*„S tím jak pronikáme do povahy nových jevů a nových vztahů, které mezi poznanými jevy existují, potřebujeme pochopitelně jinak vnímat, abychom jejich existenci uznali a zhodnotili. Spolehne-li se totiž na staré metodologie, vrhne nás to zpátky do kontextu objektivity. Chceme-li vidět vesmír odlišně, vyžaduje to prostě i odlišnou metodologii – odlišnou spirálu pochopení ...“.*¹²⁴

Teorie účastné mysli Henrika Skolimowského mi poskytuje inspiraci pro to, v jakém kontextu lze nahlížet na relativně nové náboženské jevy. Zvláště je-li u nich patrná rétorika krize vědy – vynoření nového paradigmatu nebo-li logu, a tedy nového vědomí. Samy se tudíž identifikují s novým epistemologickým rámcem. Aktivity v rámci hnutí Nového věku¹²⁵ či v rámci fenomén roku 2012 jsou toho příkladem. Jejich prostředí je však natolik rozmanité, že zde lze, slovy Skolimowského, nalézt jak seriózní a poctivou snahu zúčastněných o transformaci, stejně tak jako rychlá „víkendová“ řešení, které autor kritizuje. Chybou by však bylo přehlížet ústřední směr fenoménu roku 2012 i hnutí Nového věku v jeho širším významu,¹²⁶ jež tvoří i jejich celkový rámeček, a tím je úsilí o transformaci vědomí lidstva, přičemž termíny jako celistvost, empatie, účast a odpovědnost jsou ústřední i zde.

Jak v teorii účastné mysli, tak i v rámci fenoménu roku 2012 smíme spatřovat dvě roviny transformace – individuální a kolektivní (společenskou) – kde jedna umožňuje

¹²² Tyto postupy nazývá exoticky *jógou transformace* nebo též *jógou účasti*. Tato se doplňuje s jeho *metodologií účasti*, jejíž program v knize předkládá. SKOLIMOWSKI, *cit. dílo*, s. 224 - 29.

¹²³ Chápe-li se člověk jako tělesně-duševně-duchovní bytost náležící celku skutečnosti, pociťuje na ní účast. Pokud cítí, že neexistuje nezávisle na svém okolí, ale je jeho součástí, identifikuje se s ním. To ho vede k tomu, že se přirozeně ujímá odpovědnosti za své jednání.

¹²⁴ SKOLIMOWSKI, *cit. dílo*, s. 159.

¹²⁵ Nebo též hnutí Nového věku či hnutí Věku vodnáře.

¹²⁶ Wouter Hanegraaff rozlišuje New Age v užším smyslu (New Age *sensu stricto*) a New Age v širším smyslu (New Age *sensu lato*). První značí onen milenaristický akcent očekávání Nového věku, jež přetrvávalo do 70. a 80. let 20. století. Druhým je míněno celé hnutí Nového věku, pro něž je očekávání „věku Vodnáře“ pouze jednou ze složek. Zatímco New Age *sensu stricto* vychází především z myšlenek „theosofie a antroposofie“, New Age *sensu lato* bylo hluboce ovlivněno kalifornskou kontrakulturou 60. a 70. let. Zde se objevuje i ono tázání se po „novém paradigmatu“, které by nahradilo to stávající. Toto tázání Hanegraaff vnímá jako „variace na očekávání „nového věku světa“, které by mělo nahradit současný věk temnoty“. HANEGRAAFF, *New Age Religion and Western Culture...*, s. 97-98, zejm. 3. kapitola „New Age Science“.

druhou. Snaha o rekonstrukci spirály pochopení u jednotlivců předznamenává, rekonstrukci spirály pochopení na celospolečenské úrovni. Praktikování *jógy účasti* - jak nazývá Skolimowski každé poctivé duchovní snažení dle výše zmíněných principů - tak pomáhá ukotvovat ve společnosti *evoluční telos* (nové vědomí). Dvě roviny transformace jsou přítomné i v myšlenkách hnutí lidských možností¹²⁷ a hnutí New age.¹²⁸

4.2. Hnutí lidských možností a hnutí Nového věku - reprezentanti nového vědomí

4.2.1. Hnutí lidských možností

Když jsme na začátku této kapitoly mluvili o myšlenkách transpersonálního hnutí, jež stálo u zrodu myšlenek holistické perspektivy zdraví, opomněli jsme ho zasadit do širší kategorie hnutí lidských možností. To je pro svůj důraz na studium a snahu o rozvoj lidského vědomí spojováno zejména s oblastí psychologie a psychoterapeutickými technikami, avšak dotýká se i fyzikální (přírodovědné) oblasti, náboženství, metafyziky či mystiky. A takto „holisticky“ se ve skutečnosti snaží pojímat celou oblast lidského bytí v duchu nového vědomí.

Na vývoj hnutí lidských možností a zejména na utváření nového vědomí má výrazný podíl Esalen Institut v Big Sur v Kalifornii, neoficiální základna nového vědomí.¹²⁹ Není bez zajímavosti, že Rupert Sheldrake, významný biolog, který v Esalenu přednášel, svou teorií morfogenetických polí významně poznamenal některé teorie fenoménu roku 2012.¹³⁰ A jedním z esalenských autorů je i Terence McKenna –

¹²⁷ Používá se i názvu hnutí lidského potenciálu či hnutí osobnostního rozvoje.

¹²⁸ Srv. VOJTÍŠEK, „Transformace je blízko!“, s. 9-10.

¹²⁹ Své myšlenky zde přednášeli a diskutovali a semináře vedli mnozí přírodovědci, terapeuti, filosofové a další myslitelé jako Allan Watts, Aldous Huxley, Ken Kesey, Carlos Castaneda, Paul Tillich, Abraham Maslow, Fritz Perls, William Schutz, Ralf Abraham, Terence McKenna, Rupert Sheldrake a další. Některé ze zajímavých diskusí posledních třech autorů z Esalenu byly publikovány i v češtině. Viz ABRAHAM, McKENNA, a SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, Praha: DharmaGaia, 2008.

¹³⁰ Viz SHELDRAKE, *Teorie morfické rezonance. Nová věda o životě*, Praha: Elfa, 2002. Sheldrake se na základě výzkumu dobral toho, že pokud si určité procento populace jednoho druhu (často se v této souvislosti používá termín z nukleární fyziky *kritické množství*) osvojí jisté zvyky, chování, stane se toto chování normou celé druhové populace – dojde k přenosu a v jistém smyslu k pře-tvoření (transformaci). V rámci „2012“ se s tímto principem můžeme setkat např. v učení indické Univerzity Jednoty. Bhagaván vyšel z předpokladu, že do roku 2007 bude „osvíceno“, probuzeno do stavu „Jednoty“ cca 60 milionů lidí (1 procento lidstva). Toto kritické množství by pak mělo dostačovat k tomu, aby mohlo být probuzeno celé lidstvo. K čemuž by mělo dojít do roku 2012, neboť proto prý panují dle astrologických schémat příhodné podmínky. Viz např. Vojtíšek, „Osvícení pro celý svět“, s. 115

etnofarmakolog, propagátor psychedelik a originální myslitel -, jenž stál přímo u zrodu celého fenoménu.

4.2.2. *Hnutí Nového věku*

S vývojem hnutí lidských možností však blízce souvisí i další fenomén spojující různé oblasti lidského vědění za účelem transformace jedince i společnosti, a tím je původně „kontrakulturní“ hnutí Nového věku,¹³¹ operující s milenaristickou myšlenkou příchodu „nového duchovního věku“.

Zde se nebudu zabývat otázkou, jaké aktivity a společenství do této kategorie zařadit.¹³² New age budu pojímat podle Ivana Štampacha jako „postmoderní eklektickou spiritualitu“,

*„neorganizované hnutí alternativního životního stylu, které pracuje s myšlenkou, že přichází nový věk, který bude příznivě naladěn pro duchovní zájmy, jež v technicky a pragmaticky nastavené společnosti nemají dostatek prostoru“.*¹³³

Stoupenci myšlenky příchodu nového věku se upínají k astrologickým představám, dle nichž se pravidelně vždy za 2160 let střídají období jednotlivých znamení zodiaku. Josef Wolf, autor diskutabilní¹³⁴ knihy *Kdo je kdo není v hnutí Nového věku* říká:

---

¹³¹ Přijde mi vhodné v rámci utváření nového paradigmatu oddělit dva směry. Jednak aktivity nového vědomí, kterými se zabývají osobnosti hnutí lidských možností v rámci své akademické činnosti. A vedle toho vydělit aktivity hnutí New age, jako populární aplikaci poznatků hnutí lidských možností, tak jak to navrhuje Drury. Ačkoli obě hnutí vnímá jako „humanismus okořeněný duchovními možnostmi“, New age podle něj „představuje zoufalou duševní touhu, potřebu vnitřní zkušenosti, náboženského rámce, který je ve shodě s vynořivším se holistickým paradigmatem“. „Nekritický eklekticismus tohoto hnutí“, pramení podle autora z jeho „skutečné potřeby „být otevřený“ všem možnostem života“. Viz DRURY, *Nové horizonty*, s. 159-160.

Zajímavým pohledem je vidět v tomto Druryho rozlišení ještě rozdíl mezi osobnostmi nového vědomí a účastníky hnutí Nového věku na příkladu jeho typologie „šamanů“, „mediátorů“ a „mediačních osob“ (s. 161-163.) Je však nemožné, a tento autor je si toho jistě vědom, hledat jasnou dělící čáru mezi výše zmíněnými hnutí a jednotlivými typy jejich příslušníků. Některé osobnosti, jež bychom pro jejich „nekritický eklekticismus“ zařadili do kategorie hnutí New age, by toto jistě odmítla, jiní, kteří se vytrvale a seriózně věnují myšlenkám nového vědomí se sami označují za příslušníky hnutí Nového věku, a jsou i tací, kteří jsou označováni za propagátory hnutí New age, ačkoliv jsou znamenitými mysliteli očekávané paradigmatické změny a s hnutím Nového věku sdílejí snad jen ideu očekávané velké změny. Jak je vidět, bude nejlépe se řídit sebeidentifikací zúčastněných.

¹³² Nad tímto se zamýšlí např. Ivan Štampach v ŠTAMPACH, *Na nových stezkách ducha*, s. 196 - 199 v kapitole Existuje hnutí New age? Této problematice se ve své studii věnuje Wouter Hanegraaff, který chápe hnutí New Age jak moderní (sekulární) výraz západního esoterismu. Viz HANEGRAAFF, *New Age Religion and Western Culture*.

¹³³ ŠTAMPACH, *cit. dílo*, s. 196-199. Viz též pozn. č. 79 a 126.

¹³⁴ Problematické je Wolfovo členění „kdo je – kdo není v hnutí New age“. WOLF, *Kdo je kdo není v hnutí Nového věku*, s. 12.

„Právě končící věk Ryb, ovlivňovaný křesťanstvím, vstupuje do éry Vodnáře, kterou charakterizuje tolerance, duchovnost, humanita a vzrůst tvořivého potenciálu člověka. Přichází prostě Nový věk a sním i různá hnutí Nového věku.“¹³⁵

Podobně v knize *Moderní mýtus. O věcech, které jsou vidány na nebi* hovoří i Carl Gustav Jung

„(...) lidstvo očekávají události, které odpovídají závěru jedné velké historické epochy – konci jednoho éonu. Jak víme už ze staroegyptských dějin, jsou to psychické fenomény proměny, které vystupují pokaždé na konci jednoho a začátku následujícího platónského měsíce. Jsou to, jak se zdá, změny v konstelaci psychických dominant, archetypů, „bohů“, které způsobují anebo doprovázejí sekulární proměny kolektivní psyché. Tato proměna již v průběhu historické tradice započala zanechala své stopy nejdříve v přechodu z věku Býka (Taurus) do věku Berana (Aries) a pak při přechodu z věku Berana do věku Ryb (Pisces), jehož začátek koinciduje se vznikem křesťanství. Nyní se blížíme k velké změně, kterou lze očekávat se vstupem jarního bodu do souhvězdí Vodnáře (Aquarius).“¹³⁶

Prvně zmiňovaný Wolf¹³⁷ má za to, že myšlenky nového věku usilují „o překonání přítomných krizí ve filosofii, náboženství vědě i umění. Objevuje se zde hledání nového postoje ke světu, o nový způsob života a lidské existence a o hledání nových cest ke všemu – tradicím, tajemnu, neznámému, mimozemským civilizacím a světům, za hlubším poznáním lidského nitra a duše.“¹³⁸ Wolf dále uvádí, že s příchodem Nového věku se vytváří i nové paradigma.¹³⁹

„Dochází k přechodu od analytického, diferencujícího způsobu nazírání, od lineárního časového schématu, od descartovského a mechanistického pojetí prostoru k celostnímu, holistickému pohledu na skutečnost. Vše bude vnímáno v kontextu absolutního celku, který do svého rámce pojme a sjednotí veškerou mnohost světa. Člověk jako vesmírná bytost bude svým novým, tzv. rozšířeným kosmickým vědomím vnímat skutečnost jako obrovskou organickou jednotu, univerzalitu, ve které má všechno nezastupitelné místo a kde bytostně odvisí jedno s druhým a všechno se vším.“¹⁴⁰

Na tomto místě se hodí v několika bodech představit hlavní principy tohoto hnutí. Olav Hamer, autor přehledu termínu „hnutí New age“ ve *Slovníku gnóze a západního esoterismu*, uvádí, že uvnitř hnutí New age bylo učiněno již mnoho pokusů pro vytvoření hlavní vize hnutí. Uvádí tyto její klíčové body:

---

¹³⁵ WOLF, *cit. dílo*, s. 17.

¹³⁶ JUNG, *Moderní mýtus*, s. 9-10.

¹³⁷ Ten však nerozlišuje mezi hnutím lidského potenciálu a hnutím New age tak jako Neal Drury.

⁸⁹ WOLF, *cit. dílo*, s. 13. Myšlenka Nového věku, resp. věku Vodnáře, jako přicházející nové éry života člověka na Zemi, má původ v kruzích Teosofické společnosti na konci 19. století v Kalifornii, nejde tedy o záležitost posledních desetiletí. Tamtéž s. 14; Viz též Vojtíšek, *Nová náboženská...*, s. 151; též ŠTAMPACH, *Na nových stezkách ducha*, s. 196.

¹³⁹ Srv. Wouter Hanegraaff v pozn. č. 126.

¹⁴⁰ WOLF, *cit. dílo*, s. 17.

1. *Celý kosmos není již pojímán jako rozsáhlý soubor materiálních objektů, ale jako vzájemně propojená pavučina významů.*
2. *„Látka“ tvořící podloží kosmu není materiální, ale cosi neurčitého, co by šlo snad definovat jako vědomí nebo energie.*
3. *My lidé v sobě neseme jiskru této energie nebo vědomí, zdroj, na který se můžeme napojit a takto proměňovat realitu a vytvářet své vlastní světy.*
4. *Lidská bytost tedy není pouze materiálním tělem, ale také v sobě nese mysl a duchovní složku. Pokud člověk onemocní, měl by se obracet na všechny tyto složky bytosti, spíše než léčit pouze izolované fyzické příznaky.*
5. *Každý z nás se vydal na cestu duchovního vývoje, který nekončí smrtí, ale je otázkou mnoha životů.*
6. *Jsou lepší cesty jak porozumět světu ve kterém žijeme a našemu místu v něm než skrze intelekt. Snad můžeme dosáhnout duchovního vhledu zábleskem intuice. Snad jsou tu věštecké stavy, v kterých můžeme mít přístup k vědění od vysoce vyvinutých bytostí či z božské části nás samotných. Tuto funkci může plnit třeba astrologie či tarot.*
7. *Podobných vhledů do fungování vesmíru a nás samých bylo dosahováno množstvím starých kultur od Egypta a Indie až k původním Američanům.*
8. *Tyto vhledy potvrzuje poslední vývoj západní vědy, zvláště kvantová mechanika.*
9. *Spiritualita není záležitostí přijímání učení, které formulovali druzí, ale spíše individuálním hledáním, které může (a snad by i mělo) být založeno na osobní zkušenosti.*
10. *A nakonec můžeme také jako jednotlivci či kolektivně změnit svět v lepší místo právě osvojením si této duchovní vize.¹⁴¹*

Zde se objevuje myšlenka oduchovnělého světa, který je čirou energií, pouhým vědomím, tvořeným sítí propojených významů, jehož odrazem je člověk – buňka organismu, mikrokosmos. Ten se může prostřednictvím různých technik a za pomoci vyspělých bytostí na své evoluční cestě napojit na toto kosmické vědomí, a takto společně s dalšími jedinci přetvářet (spoluutvářet) tento svět na budoucí „ráj na zemi“.

Považoval jsme za důležité předložit čtenáři tento přehled základních principů hnutí Nového věku, neboť se v něm jasně odráží principy, které lze identifikovat v rámci fenoménu roku 2012. Nyní bude již snazší pochopit, proč je tento fenomén mnoha současnými autory považován za projev hnutí New age.

4.3. Fenomén roku 2012 - pokračování New age?

Fenomén roku 2012 není na rozdíl od hnutí New age sám o sobě hnutím¹⁴², ale je přinejmenším stejně neorganizovaným polem volně se šířících informací a propagací duchovních technik, které mají lidem napomoci při nyní probíhající transformaci vědomí, jejíž vrchol je očekáván převážně ke dni 21. prosince 2012. Co spojuje hnutí

¹⁴¹ HAMMER, „New Age Movement“, s. 856. Srv. LASH, *Průvodce hledačů absolutna*, s. 86 – 92.

¹⁴² I když myšlenka celosvětového „hnutí Jednoty“ je přítomná i v rámci fenoménu. Viz pozn. č. 154.

Nového věku a fenomén roku 2012 je tedy kromě nového přístupu ke skutečnosti (paradigmatické změny), jednak úvaha o nastávajícím posunu lidstva - „transformaci“ -, a též milenaristická výzva pro společnou snahu lidstva o tento posun.

Chci zde poukázat na závěry holandského religionisty Sacha Defesche, který ve své diplomové práci *Fenomén roku 2012: Historický a typologický přístup k moderní apokalyptické mytologii* předkládá dva hlavní prameny, které měly na celý fenomén formativní vliv. Za prvé jde o koncepci *noosféry* jako vrcholného projevu evoluce vědomí již předložil francouzský myslitel Teilhard de Chardin. Tato koncepce v souvislosti s další jeho myšlenkou – *bodem Omega* jako završením evoluce vědomí – je východiskem mnoha současných teorií transformace vědomí. Druhým zdrojem fenoménu je pak UFO¹⁴³ apokalyptika, která se rozvinula po skončení druhé světové války. Ta kromě katastrofických scénářů obsahovala i optimistický milenaristický potenciál. Jejím specifikem bylo a nadále je přesvědčení o ovlivňování vývoje na naší planetě nadlidskými bytostmi s nadlidskými schopnosti. A toto přesvědčení se tak pojí i s konspiračními úvahami, jež jsou v rámci fenoménu roku 2012 obzvlášť patrné.

4.3.1. *Kosmický evolucionismus Teilharda de Chardin*

Málo kdo by asi předpokládal, že na tomto místě bude zmíněno jméno francouzského kněze, filosofa a paleontologa Pierra Teilharda de Chardin (1881-1955). A právě jeho myšlenky významně ovlivnili utváření nového náboženského vědomí, a rovněž zanechaly velký vliv na nejdůležitější autory fenoménu roku 2012 jakými jsou Terence McKenna a José Argüelles. Recepce těchto myšlenek je patrná taktéž prakticky u většiny autorů, jež k fenoménu řadíme.

Teilhard de Chardin byl evolučním myslitelem, který usiloval o smíření vědy a náboženství. Byl přesvědčený, že vývoj hmoty, resp. celého vesmíru, je charakterizovaný narůstáním složitosti uspořádání (komplexnosti) organismů a jejich vzrůstajícím vědomím sebe sama (reflexivitou). Ve svém nejznámějším díle *Fenomén lidství (Le phénomène humain)*¹⁴⁴ rozšířil koncept evoluce i na problematiku mysli

---

¹⁴³ Unidentified Flying Object – neidentifikovatelný létající objekt.

¹⁴⁴ V českém jazyce vyšlo v překladu a s předmluvou Jana Sokola jako TEILHARD de CHARDIN, Pierre, *Vesmír a lidstvo*, Praha: Vyšehrad, 1990.

a spirituality, aby tak plně docenil roli člověka v evoluci.¹⁴⁵ Vývoj člověka totiž považoval za vyvrcholení složitého procesu vesmírné evoluce.

Narůstání složitosti nejprve přineslo vznik nesmírně komplexních živých organismů. Jejich další *komplexizace* spojená s utvářením nervové soustavy (*cerebralizací*), vedla k obemknutí Země *biosférou* – obalem, který umožňuje organismům sdružovat se a přežívat tak i rodově. Následný nárůst složitosti je spojen se vznikem člověka. Jeho vývoj se projevuje *socializací* a vznikem tzv. *noosféry*, „myslící sféry“¹⁴⁶ vzájemného působení lidstva a přírody, kde se myšlení stává určujícím faktorem vývoje. Jde tedy o jakýsi přirozený obal života obecně, v jehož podobě se lidský život vyjadřuje.

Nárůst komplexnosti hmoty ve vesmíru vede podle Teilharda k jeho sblížování. Po prvotní rozpínavé fázi socializace lidstva – končící zhruba na konci 19. století – nastala a postupně vrcholí fáze socializace stlačování (autorova současnost a budoucnost). Tento proces autor nazývá vesmírnou *konvergencí* (sblížováním kosmu) či *planetizací*.¹⁴⁷ Při tomto procesu dochází k velmi komplikovanému zhušťování noosféry a propojování jejích složek. Konvergence odkazuje k jakémusi pomyslnému završení tohoto procesu, který Teilhard de Chardin nazývá *bodem Omega*. Jde o bod sjednocení, kde se veškeré stvoření setká s hlubším středem, který trvá sám ze sebe, s posledním principem, s bohem.

Teilhard podle Skolimowského tím, že koncepci evoluce rozšířil, rozšířil i náš pohled na sebe v ní. A to vedlo k myšlence, že „my jsme evoluce, která si je vědoma sama sebe“.¹⁴⁸ Tu můžeme opakovaně slyšet i dnes.¹⁴⁹

„To, co práce de Chardina zdá se nabídla teoretikům fenoménu roku 2012 je polovědecké ospravedlnění pro ústřední myšlenku, že očekávaný „velký posun“ v roce 2012 je vyústěním delšího a hlubšího evolučního procesu, ve kterém lidstvo, konkrétně naše mentální a spirituální kapacity hrají nedílnou součást. Evoluce hmoty prostřednictvím vývoje života dosáhla svého

---

¹⁴⁵ Srv. s kapitolou „Teilhardův příběh o složitosti: Jeho krása a zásadní nedostatek“ In SKOLIMOWSKI, *Účastná mysl*, s. 101.

¹⁴⁶ TEILHARD de CHARDIN, *Místo člověka v přírodě*, s. 62.

¹⁴⁷ Srv. kapitoly „Utváření noosféry IV a V“ In TEILHARD de CHARDIN, *Místo člověka v přírodě*, s. 61 - 92.

¹⁴⁸ SKOLIMOWSKI, *cit. dílo*, s. 101. Skolimowski vidí v procesu evolučního uskutečňování božství, a jednoduchou dialektikou tedy odvodíme, že toto božství spatřuje v člověku, který je reflektujícím momentem evoluce – jejím „vědomím“.

¹⁴⁹ Carl Johan Calleman tuto myšlenku vystihuje slovy: „*My jsme ti, na které jsme čekali*“. CALLEMAN, „Oslava Průlomu“ [online]. V indické Univerzitě Jednoty, která pracuje s Callemanovými úvahami, je toto tvrzení velmi oblíbené. Srv. MAREK, *Předávání „prožitku Jednoty“*, s. 17. Podobně i PAGE, *2012 a Galaktický střed*, s. 24.

*vrcholu, což znamená, že evoluční síly nyní operují v mentální rovině a pracují směrem k sjednocení lidstva v noosféře.*¹⁵⁰

Teilhard de Chardin samozřejmě nijak nenakládal s myšlenkou vyústění evolučního procesu v roce 2012, kam autoři fenoménu roku 2012 jako např. Terence McKenna situovali *bod Omega*. Avšak takovéto teorie jako Teilhardova¹⁵¹ poskytly myšlenkám fenoménu – Defesche hovoří o „mytologii 2012“ – základní intelektuální rámec založený na ideji zásadního posunu evoluční aktivity ze sféry biologie do sféry psychologie, totiž do roviny vědomí. Vývoj je dnes tedy hlavně vývojem reflektivního vědomí z roviny individuální do roviny kolektivní - použijí-li znova Teilhardova slova - „*směrem k sjednocení lidstva v noosféře*“. Z tohoto pohledu není náhodou, že je zdůrazňováno holistické pojetí světa a jednota lidstva¹⁵²¹⁵³, pročež jsou zakládána unifikační hnutí.¹⁵⁴ Na tomto místě hraje svou roli i májský kalendář dlouhého počtu, neboť „představuje kalendář historické evoluce celé planety“, jejímž je „přesným časovým rozvrhem“.¹⁵⁵

Podle Defescheho se „*tato obecná evoluční a spirituální ideologie stalo domovem rozličných velmi specifických apokalyptických prorocství s rokem 2012 jako podstatným bodem obratu*¹⁵⁶ v kosmickém evolučním procesu“¹⁵⁷. Tato očekávání podle Zdeňka

---

¹⁵⁰ DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon*, s. 10.

¹⁵¹ Se stejnou teorií jako Teilhard de Chardin měl podle José Argüellese přijít již ve 20. letech ruský fyzik Vladimír I. Vernadsky Sr. ARGÜELLES, „Krise kalendáře“ [online]. Defesche zmiňuje kromě Vernadského i práci *Creative Evolution* (1907) Henri Bergsona. Sr. DEFESCHE, *cit. dílo*, s. 10, pozn. 24. Podobnými myšlenkami se zabýval i americký profesor Oliver Reiser.

¹⁵² „*Účinkem reflexe a z ní plynoucího soustředování se řetězce uzavírají a začíná se ustavovat noosféra jako jediný uzavřený systém, v němž se každý jednotlivý prvek za sebe vidí, cítí, touží i trpí týmiž věcmi jako všichni ostatní.*“ TEILHARD de CHARDIN, *Vesmír a lidstvo*, s. 210.

¹⁵³ „*Jak se zvedá závoj mezi fyzickým a duchovním světem, lidé začínají zažívat pocity Jednoty se zvířaty, rostlinami i s ostatními lidmi. Lidé se začnou rozpomínat a pociťovat vzájemné bratrství a sestersví.*“ COOPER, *2012 a léta nadcházející*, s. 110 – 111.

¹⁵⁴ Tuto skutečnost vyjadřuje již samotný název indického působiště deklarovaných avatárů Ammy a Bhagavána *Univerzita Jednoty* a jejich nástroj přenosu božské energie *dikša*, označovaný jako „prožitek Jednoty“. V roce 2004 vznikl na základě aktivity Carla Callemana celosvětový projekt *Slib celosvětové jednoty* (The Global Oneness Commitment). Jedná se o osmiletý projekt s cíle sjednotit lidi po celém světě ke společným akcím, „*nejen proto, abychom si uchovali, co dnes máme, ale abychom proměnili planetu prostřednictvím vzestupu v duchovním uvědomění – dosažení nového vědomí, radostného domova pro všechny jeho obyvatele, a upřímného respektu ke všem formám života*“. Projekt odpovídá dvěma transítům Venuše, 8. června 2004 a 6. června 2012. Cit. z URL:<www.experiencefestival.com>. Sr. MAREK, *Předávání „prožitku Jednoty“*, s. 16.

¹⁵⁵ CALLEMAN, *Mayský kalendář*, s. 37, 8.

¹⁵⁶ Což bychom mohli shledat jako narážku na práci *Bod obratu* Fritjofa Capry Viz CAPRA, Fritjof, *Bod obratu. Věda, společnost a nová kultura*, Praha: DharmaGaia&Ma'a, 2002.

¹⁵⁷ DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon*, s. 10.

Vojtíška „dobře zapadají do kontextu vzniku a dosavadního vývoje hnutí Nového věku“ a „alespoň v části tohoto hnutí ožívují latentně přítomný milenarismus“.¹⁵⁸

Většinový milenaristický scénář, který se v rámci fenoménu roku 2012 očekává, a jež jsem zprvu označil jako transformační, je taktéž charakteristický pro milenaristická očekávání v hnutí New age. Jde o pojetí, které klade důraz na lidskou aktivitu a svobodné rozhodnutí jedince.¹⁵⁹ Myšlenku, že „podoba okolností přechodu do blaženého věku je otevřená a závislá na lidských rozhodnutích“¹⁶⁰. V hnutí New age se však tento transformační milenaristický moment – aktivní očekávání Nového věku (jehož příchod je zde doprovázen i různými kataklyzmaty a společenským úpadkem) – stal v 80. a 90. letech pouze jeho latentní okrajovou součástí.¹⁶¹ Sacha Defesche proto dává milenaristický akcent fenoménu roku 2012 do souvislosti spíše s radikální apokalyptikou 50. let 20. století než se samotným hnutím Nového věku.¹⁶² Tato poválečná apokalyptika byla spojena s fascinací UFO a podezřívavou atmosférou studené války a předcházela následné vzepětí americké *kontrakultury* a vznik hnutí Nového věku. Proto pro tento apokalyptický proud Defesche přebírá Hanegraaffovo označení „předchůdce hnutí New age“ (*proto-New Age movement*).¹⁶³

4.3.2. UFO apokalypticismus 50. let 20. století

Druhým pramenem fenoménu roku 2012 vedle v zásadě holistických předobrazů Teilhardovi teorie „evoluce uvědomění“ je tedy podle holandského religionisty apokalyptické prostředí, které obklopovalo v 50. letech minulého století v USA a v Evropě propagátory UFO.

Apokalyptika týkající se UFO se objevila v období hluboké krize samotných kořenů západní civilizace, v době, kdy právě skončila druhá v řadě světových válek. V ovzduší apokalyptických a milenaristických představ, kdy lidé

---

¹⁵⁸ VOJTÍŠEK, „Transformace je blízko!“, s. 10.

¹⁵⁹ Toto pojetí je se, jak správně Vojtíšek poznamenává, vymyká „tradičnímu schématu, v němž se progresivní a katastrofický milenarismus nachází v protikladných pólech mileniálního myšlení“. *Tamtéž*, s. 10.

¹⁶⁰ *Tamtéž*, s. 10. Srv. s 3. a 10. bodem vize hnutí Nového věku v kap. 3.2.2.

¹⁶¹ Slovy Hanegraaffa se stala myšlenka New age *sensu stricto* pouze jednou ze složek New age *sensu lato*.

¹⁶² Současný milenarismus se však od poválečného apokalypticismu liší právě větším důrazem na lidskou aktivitu.

¹⁶³ HANEGRAAFF, „The New Age Movement and the Esoteric Tradition“, s. 361, zvýrazněno autorem.

„věřili, že velmi brzy bude svět smeten dosud nepoznanými katastrofami, takovými jako zemětřesení, potopy, hladomory, nakažlivé choroby atd. Tyto pohromy by kompletně rozložily západní civilizaci. Duchovně vysoce postavené bytosti, žijící ve vyšších dimenzích nebo na jiných planetách, jež ví, co se přihodí, by se nyní snažily lidstvo varovat. Zjevily by se ve svých vesmírných lodích a komunikovaly by s lidmi paranormálními způsoby. Ti, kteří by následovali jejich učení, by byli naloženi do jejich létajících talířů a byli by převezeni do bezpečí. Po tomto apokalyptickém období by se stali pionýry nové civilizace, která by byla vystavěna na troskách staré. Začal by Nový věk míru a prosperity, ve kterém by lidstvo žilo dle univerzálních duchovních zákonů kosmu.“¹⁶⁴

V konstelacích, které takto vylíčil Wouter Hanegraaff, Sacha Defesche identifikuje několik vzorců, které je možné spatřovat i v tématice UFO, pěstované v dnešní době a samozřejmě i v rámci fenoménu roku 2012.¹⁶⁵

Je to jednak očekávání apokalyptické události, jež přinese změny v masovém měřítku. Ta může být považována za součást kosmického evolučního plánu. Tato myšlenka tvoří základní východisko katastrofického přístupu v rámci fenoménu.¹⁶⁶

Dále je to přesvědčení, že apokalyptické období je či teprve bude charakterizováno konfliktem mezi protikladnými silami dobra a zla. V tomto konfliktu jsou oficiální i tajné světové až kosmické vlády (např. Nový světový řád) a instituce (např. vědecké) často prezentovány jako „temné síly“, které usilují o ovládnutí lidstva a zabránění jeho evolučnímu vzestupu. Právě odtud pramení konspirační moment, jež je v rámci fenoménu roku 2012 patrný.¹⁶⁷

Do třetice zde Defesche odhaluje ideu možnosti odvrácení katastrofy, jestliže úsilí malé části oddaných lidí – *kritického množství*¹⁶⁸ -, často inspirovaných nebo

---

¹⁶⁴ HANEGRAAFF, „The New Age Movement and the Esoteric Tradition“, s. 361.

¹⁶⁵ „Armagedon by podle ufologů měl nastat 21. prosince 2012, kdy končí starodávný mayský kalendář, ale už teď si přijíždí stovky lidí z celého světa mimozemšťany naklonit. Kolem městečka se tak už několik měsíců potulují stovky podivínů, kteří na úpatí hory provádějí rozličné rituály.“ „Francouzskou vesnici okupují podivíni, kteří chtějí s UFO přečkat armagedon“ [online].

¹⁶⁶ Srv. např. se scénářem katastrofického filmu Rollanda Emmericha „2012“. Viz např. interview s režisérem filmu v knize HEERING a MILLER, *Apokalypsa 2012*, s. 165 – 175.

¹⁶⁷ Blíže viz kap. 8.2.2. Polemiku s „normální vědou“, kterou vedou někteří autoři účastní na fenoménu, je však v řadě případů přičíst spíše snaze o konstruktivní rozvoj převládajícího paradigmatu než o vyvolávání podezření z „nekalých úmyslů“ vědeckých institucí.

¹⁶⁸ Ilustruji to následující citací. „Aby mohla existovat nějaká naděje, že k této úžasné události dojde (planetárnímu nanebevzetí – pozn. autora), musí být ode dneška do roku 2013 osvíceno a ztělesnit kristovské vědomí minimálně 144 000 lidí. Jakmile bude této kritické masy probuzených bytostí dosaženo, bude se jednat o „druhý příchod Krista v masovém měřítku“. V této době se dostaví „efekt sté opice“: vibrační vlna energie osvícení proběhne celou planetou a jejím obyvatelstvem, vymaže nižší astrální myšlenkové formy a ríše a rozpustí závoje, které oddělují lidi od jejich vlastního, vnitřního prožívání božské podstaty a pravdy. Celá populace Země pocítí tuto vlnu osvícení, až bude prostupovat veškerou existenci na planetě. (...) Až bude dosaženo kritické masy 144 000, vliv těchto Kristovských bytostí na zbytek lidí bude tak obrovský, že každá z nich bude mít schopnost vzít na vyšší roviny vědomí dalších 144 000 lidí. Jinými slovy, 144 000 Kristovských bytostí vytvoří kvantový skok pro 20 736 000 000 lidí.“ YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 74 – 75.

podporovaných mimozemskými nebo duchovními bytostmi, přinese konečný zvrát zmíněného konfliktu ve prospěch dobra, světla.¹⁶⁹ Právě tato myšlenka je podle mne východiskem pro scénáře transformačního charakteru.

Všimněme si ještě jedné věci. V UFO tématice z 50. let 20. století převažuje onen na dualismu dobra a zla vystavěný katastrofický scénář. Ten je však již v 60. a zejm. v 70. letech zmírněn optimističtějšími přístupy, které hovoří o příchodu věku Vodnáře. Důraz je zde posunut od pasivního přijímání apokalyptické události k aktivnímu přístupu, jež vyzývá k vytvoření lepšího světa Nového věku. V následujících desetiletích pak, jak již bylo řečeno, můžeme sledovat pomalé vytrácení úvah o katastrofě či Novém věku, který „se stává pouze jedním z mnoha témat hnutí Nového věku v obecném smyslu“. To dle Hanegraaffa v průběhu 90. let minulého století a v letech následujících prošlo integrací a sloučením s hlavním proudem západní kultury¹⁷⁰. Fenomén roku 2012 se tak pro svůj důraz na aktivizaci lidstva za účelem uskutečnění „nebe na Zemi“ odlišuje od vývoje hnutí Nového věku z konce druhého tisíciletí.

„Lze tudíž předpokládat, že zatímco v hnutí Nového věku obecně dochází k postupnému úpadku v jeho apokalyptickém a mileniálním zaměření, fenomén roku 2012 představuje návrat k radikálnímu apokalypticismu existujícímu v proto-New age skupinách 50. let 20. století.“¹⁷¹

Pro tuto práci však neshledávám důležitým, zda-li apokalypticismus fenoménu roku 2012 je novou etapou vývoje hnutí New age nebo je návratem k jeho „proto-fázi“. Rád bych tento fenomén nahlížel především jako výraz „nového vědomí“, tedy rozvíjejícího se alternativního pohledu na člověka a svět ve kterém žije. Ať ve smyslu akademického bádání v hnutí osobnostního rozvoje nebo v případech aktivit, které často simplifikují, popularizují a směšují „vědecké“ poznatky s rozličnými technikami duchovních cvičení a dalšími přístupy alternativního životního stylu.

Představil jsme zde tedy dva prameny fenoménu roku 2012. I když se zmíněné myšlenky Teilharda de Chardin týkají zejm. jedinečného postavení člověka v rámci evoluce a UFO apokalyptika má za své hlavní téma intervence mimozemské inteligence na Zemi, oba prameny sdílejí i shodný důležitý moment. Tím je vědomí unikátnosti

¹⁶⁹ DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon*, s. 11- 12.

¹⁷⁰ HANEGRAAFF, *New Age Religion and Western Esotericism*, s. 323.

¹⁷¹ DEFESCHE, *cit. dílo*, s. 13.

současného období, po němž se očekává „velká událost“. Teilhard mluví o *bodě Omega*, do nějž dorazí evoluce, poté, co se vynoří nové globální vědomí *noosféry*. Vedle toho se ve skupinách zabývajících se mimozemským kontaktem očekává příchod katastrofy či záchrana milenaristických rysů. V osmé kapitole ukáží, jak konkrétně na tyto momenty navazují autoři, jež do svých úvah začleňují datum roku 2012.

Svět je v ústřední vizi New age jakýmsi energetickým prostorem (vědomím) naplněným sítí informací se vzájemně propojenými významy. V některých představách tento prostor vědomí vytváří kolem nás jakýsi informační obal, utvářený v běhu evoluce, jež určuje naše životy, naši duchovní pout¹⁷². Steven Vedro zde mluví v paralele k Teilhardově *noosféře* o „infosféře“¹⁷³. Informačním prostorem je též tzv. kyberprostor, do kterého máme přístup skrze technologii internetu. Do jeho světa si uděláme nyní krátký exkurz. Podíváme se, jak plodným prostředím je kyberprostor pro fenomén roku 2012 a čím může být technologie internetu pro účastníky našeho fenoménu.

---

¹⁷² Jake Horsley, autor knihy *Matrix: mýtus o naší době*, hovoří o tzv. matrixu - iluzorním světě, ve kterém žijeme. Ten je nám před očima promítán umělou inteligencí (UI), kterou člověk stvořil a ona poté nabyla autonomního vědomí. Nyní „připojeného“ člověka (humatona) zotročuje prostřednictvím jeho rozumu a vysává z něj životní energii. Ve filosofii matrix jsou všechny částice vědomé. Společně „tvoří obrovskou tapiserii vědomí-informací-energie, která si zároveň uvědomuje každou částici, z níž se stává, i samu sebe jako jednotný celek, žijící, vědomý organismus. Vesmír je tudíž suprauvědomělé bytí, tvořené všemi bytostmi, které mají vlastní život a vědomí. Je to bůh, a všechny jeho součásti a složky – jako v hologramu, jehož každý fragment obsahuje celek – jsou rovněž bohem, s úplností svého bytí. Aleluja: všichni chvalme jednotu. Každá částice nese informaci a všechny částice, bez ohledu na to, jak vzdálené, spolu neustále komunikují, a proto každá částice potenciálně „obsahuje“ veškeré informace z vesmíru. Z toho vyplývá, že každá částice je vesmír a naopak. Existují však částice, které se od této propojenosti izolovaly. Jsou to humatoni, připojení k matrixu a odpojení od reálného světa, kde převládá vidění.“ HORSLEY, *Matrix. Mýtus o naší době*, s. 144 – 145.

¹⁷³ Tento autor přitom věří, že „přijetí výzvy kybernetické věku se může stát krokem na cestě k evoluci vědomí směrem k většímu sebeuvědomění a osvícení“. A dodává, že „pokud si vybereme tuto cestu „správného chování“, kde jsou všichni a všechno spojeni elektronicky, staneme se součástí kolektivní duchovní praxe – naší digitální dharmy“. VEDRO, *Technika. Součást duchovního vývoje*, s. 9 -10.

5. Kataklyzma č. 3: internet jako nástroj rozvoje fenoménu roku 2012

5.1. „2012“ on-line a „2012“ off-line

V úvodu jsem zmínil své přesvědčení, že hlavní zásluhu na popularitě fenoménu roku 2012 mají uživatelé internetu. Představil jsem též, v jakých souvislostech se můžeme s tímto jevem na internetu setkat. Zdálo by se, že internet a náboženství jsou dvě mimoběžné instituce – internet jako virtuální mezipočítačová komunikační síť, náboženství jako lidský vztah k numinóznímu přesahu¹⁷⁴, resp. společný praktický „zájem o kontinuální, opakující se, permanentní problémy lidské existence“, nebo též veškerá každodenní činnost vědomě zaměřená na rozvoj jedinečných lidských schopností rozumu a lásky. Avšak od druhé poloviny 90. let 20. století můžeme pozorovat důvěrné sblížení obou institucí. Podle Heidi Campellové od té doby dochází k „oduchovnění“ internetu (*spiritualising the Internet*).¹⁷⁵

*„Oduchovnění internetu znamená, že je internet nahlížen jako technologie nebo prostor, vhodný pro náboženské zabývání se a takto umožňující uživatelům zahrnout internetové aktivity do rytmu jejich duchovního života“.*¹⁷⁶

Náboženství nejprve internet využívala jako nástroj svého sdělení, postupem času se objevila náboženství, která byla „produktem“ internetu. Začalo se mluvit o *náboženstvích on-line a on-line náboženstvích*. Nebo též *náboženstvích na kyberprostoru a náboženstvích v kyberprostoru*.¹⁷⁷ První z nich využívají internet pro svou prezentaci, jednostrannou komunikaci; svá těžiště situují do běžně zažívané fyzické reality. Druhá z těchto kladou svá těžiště do virtuální reality, existují a spolu se svými sympatizanty rozvíjejí svůj náboženský život ve svébytném virtuálním prostředí internetu – kyberprostoru. Na tyto dva typy vztahu náboženství a internetu, stejně jako na hlavní typy scénářů fenoménu roku 2012, je nutno pohlížet jako na ideální. Pestrou skutečnost náboženských aktivit na internetu je nutno hledat v celé šířce mezi oběma

¹⁷⁴ Srov. ŠTAMPACH, *Přehled religionistiky*, s. 30-32.

¹⁷⁵ CAMPBELL, „Spiritualising the Internet“, s. 1-2.

¹⁷⁶ *Tamtéž*, s. 2.

¹⁷⁷ HELLAND, Christopher, „Online Religion as Lived Religion. Methodological Issues in the Study of Religious Participation on the Internet“, *Online – Heidelberg Journal of Religions on the Internet* 1.1 (2005), s. 4; nebo též HELLAND, Christopher, „Surfing for Salvation“, *Religion* 32, 2002, s. 293-300 a KARAFLOGKA, Anastasia, „Religious Discourse and Cyberspace“, *Religion* 32, 2002, s. 284-286, oboje In ZBÍRAL, „Náboženství a internet“, [online]. Přehled lze nalézt i u ŠINDELÁŘ, „Religionistika v informační pavučině...“, s. 8.

typy.¹⁷⁸ Fenomén roku 2012 nelze jednoduše „napasovat“ do jednoho z těchto ideálních typů. Pokud se chceme dopustit lehkého zjednodušení můžeme říci, že katastrofický scénář fenoménu se více prezentuje ve virtuálním prostředí, neboť se objevuje hlavně v internetových diskusích¹⁷⁹, a transformační a progresivní scénář, i přestože jsou diskutovány ve virtuálním prostoru (interakce lidí na diskusních fórech, internetové semináře apod.)¹⁸⁰, se váží zejm. k aktivitám uskutečňovaným v běžné realitě. Tam se totiž odehrává hlavní úsilí příprav na osobní a kolektivní transformaci, přičemž internet funguje zejména jako médium pro zvýšení informovanosti.

Podívejme se nyní, jaký může mít internet vliv na formování jednoho fenoménu, a jak může jeden fenomén formovat užívání internetu. Ukažme si, proč je kyberprostor internetu živnou půdou fenoménu roku 2012.

5.2. Kyberprostor jako rozšíření sociálního prostředí

Internet má podle mne dvě klíčové funkce, ke kterým se pojí další charakteristiky. Je jednak interaktivním médiem – vícesměrným přenosem informací - s globálním dosahem, a vedle toho zakládá prostor – virtuální realitu. Na rozdíl od televize, tisku a knih není internet pouze jednosměrným přenosovým médiem, dává prostor interakci, společné diskusi, do níž se může zapojit téměř kdokoli, neboť přístup k internetu je snadný a není nákladný. Christopher Helland ve své studii *Online Religion as Lived Religion* (2005) vychází z názoru Manuela Castella, že „internet je navržen pro síťovou komunikaci oboustranného vztahu, jež se odlišuje od jednostranné komunikace centralizovaných hierarchií“. Sám nabízí pohled, že náboženství realizované ve virtuálním světě je jistou reminiscencí na protestantskou reformaci, kde církevní instituce a kněžství nejsou dále spatřovány jako důležitý prostředník mezi lidmi a jejich náboženskou praxí.¹⁸¹ Internet totiž dává možnost rovného zapojení všech zúčastněných. Globální dosah této sítě v kombinaci se snadným přístupem a možnostmi

---

¹⁷⁸ DAWSON, L. L. – COWAN, D. E. cit. In ŠINDELÁŘ, *cit. dílo*, s. 9.

¹⁷⁹ Avšak např. projekt Archa (stavba Archy jako prostoru záchrany), který chce podniknout se svými spřízněnci v off-line realitě muž jménem „Gaspar“ se z této kategorie jednoduše vymyká. Viz např. CIVÍNOVÁ, *Fenomén roku 2012 na české náboženské scéně* nebo „Gasparovy“ vlastní stránky Matrix-2012.cz.

¹⁸⁰ Např. na portálu Osud.cz jeho administrátor Jiří Maria Mašek v červnu roku 2011 uspořádal první webový seminář („webinář“) na téma „transformace roku 2012“. Na adrese URL: <<http://Onenessuniversity.org>> je každou sobotu a neděli pořádán přenos božské energie od Bhagavána, představitele indické University Jednoty.

¹⁸¹ HELLAND, „Online Religion as Lived Religion“, s. 4.

aktivní účasti pak dává každému možnost, aby zveřejnil své myšlenky a představil je tisícům dalších lidí po celém světě.¹⁸² Interakce jako potence tohoto média je spojena s přirozeností kyberprostoru jako prostoru sociálního.¹⁸³ Ten je utvářen právě aktivitami uživatelů internetu. Snadná publikace vlastních názorů na internetu pojící se s širokým dosahem dostupnosti těchto názorů, možnosti vzájemné diskuse a vzájemného působení rozličných myšlenek, v kombinaci s naléhavostí, tajemstvím a přitažlivostí tématu tak mohou zakládat dobrá východiska pro zrod fenoménu s kulturním významem. V rámci fenoménu roku 2012 je přítomná představa, že proti lidstvu se děje celosvětové spiknutí mocných, kteří se snaží obyvatele planety držet v nevědomosti. Volný pohyb informací po síti s globálním dosahem a snadný přístup k těmto informacím, činí pak z internetu pro lidstvo mocný nástroj, pomocí něhož je možné nahlédnout pravdu o světě.¹⁸⁴

Neoficiální internetové portály a fóra, které se váží k fenoménu roku 2012 dávají informace a prostor, tedy příležitost, vyjádřit se k danému tématu a společně ho utvářet, neboť se s tímto fenoménem nepojí žádná oficiální doktrína. Pokud fenomén roku 2012 označíme za náboženství v konotacích Yingerovi definice uvidíme, že právě interaktivní diskuse na mnohých stránkách o dalších osudech lidstva a jednání potřebném k přechodu do nového stavu, jakož i publikace a sdílení mnohých textů o těchto skutečnostech, zakládají náboženské jednání v rámci tohoto fenoménu.

Ve třetí kapitole jsme došli k závěru, že ačkoli sami účastníci tohoto fenoménu neoznačují své jednání za náboženské, a pod náboženstvím spatřují tradiční oficiální institucionalizovanou podobu víry v euroatlantickém prostoru (islám, judaismus, křesťanství zejména v jeho římsko-katolické podobě), můžeme jejich myšlenky a jednání za náboženské označit. Někteří badatelé se však zamýšlejí nad tím, co zakládá náboženskost *on-line náboženství*, pokud se u daného jedince nepojí jeho praxe s dalšími aktivitami v běžně prožívané realitě? Může být zkušenost uživatele internetu při virtuálním rituálu autenticky náboženská, stejně jako např. při účasti na nedělní liturgii v katolickém kostele?¹⁸⁵ Podle již zmíněného Christophera Hellanda nezáleží v tomto případě na prostředí, kde se aktivity odehrávají ani na typech nástrojů

---

¹⁸² Srv. DAWSON, „Cyberspace and Religious Life“ [online], nečíslováno.

¹⁸³ Helland mluví o kyberprostoru jako o informační zóně a interakční zóně. Přičemž *on-line náboženství* užívají obou těchto zón, zatímco *náboženství on-line* se zaměřují primárně pouze na informování uživatelů sítě. HELLAND, „Online Religion as Lived Religion“, s. 13.

¹⁸⁴ Cívínová, *Fenomén roku 2012*, s. 10 – 11.

¹⁸⁵ HELLAND, *cit. dílo*, s.5n.

prostřednictvím nichž zkušenosti dosahujeme. Vychází z názorů Clifforda Geertze¹⁸⁶ podle kterého náboženství poskytuje model (*model of*) porozumění našemu místu ve vesmíru a model pro (*model for*) provázení a usměrňování našeho lidského jednání. Aby tedy lidé skutečně přijali a osvojili si konkrétní náboženský světónázor, musejí „dělat“ náboženství a to se děje skrze způsob, jakým žijí, jakým se vzájemně ovlivňují a skrze rituály, kterých se účastní. Náboženství musí být šablonou pro ustanovení smyslu v jejich životech.¹⁸⁷ Náboženství má mít funkci kulturního systému, a to tak, že všechny události a zkušenosti lidského života mají být interpretovány z hlediska náboženského světónázoru.¹⁸⁸ Tehdy se stírá rozdíl mezi náboženským a nenáboženským. Náboženství se stává otázkou životního stylu. V případě *on-line náboženství* lidé žijí jejich náboženství (naplňují život smyslem) v kyberprostoru skrze médium internetu. Jedinci, kteří se účastní virtuálních náboženských aktivit nečiní rozdíl mezi běžným životem a zkušenostmi a jejich virtuálním životem a zkušenostmi - jejich náboženské aktivity a světónázor prostupují oběma realitami. Tito lidé neberou kyberprostor jako nějaký „jiný“ prostor, považují ho za součást jejich každodenního života, do kterého pouze rozšiřují svoje náboženské úsilí. Jde o rozšíření jejich sociálního světa.¹⁸⁹ Kyberprostor rozšiřuje jejich prožívanou realitu. Skolimowski by řekl, že je to tím, jak se rozšiřuje i jejich vědomí. Mezi oběma světy je kontinuita.¹⁹⁰ Pak tedy můžeme tvrdit, že autentický náboženský život, záleží na autenticitě přístupu a jednání, jež vycházejí ze zastávaného náboženského světónázoru. Skutečnost, zda-li člověk realizuje svůj náboženský život ve fyzické nebo ve virtuální realitě nebo v obou prostředích, záleží na preferencích jedince. Zkušenost z kteréhokoli prostředí je zkušeností a jako taková je zažívána jako skutečná.¹⁹¹ Lorne Dawsonová, která se zabývá vlivem internetu na formování osobní identity uvádí, že textová komunikace v kyberprostoru může někomu pomoci vyjádřit své názory a pocity autentičtěji a komplexněji než ve fyzickém světě. Internet může mít i jistou terapeutickou funkci, neboť neskýtá tolik sociálních

---

¹⁸⁶ Geertz ve své studii „Religion as a Cultural System“ In Michael Banton (Ed.), *Anthropological Approaches to the Study of Religion*. London: Tavistock, 1966, s.4 definuje náboženství jako: (1) systém symbolů, které slouží k (2) ustavení přesvědčivých, šířících se a dlouhodobých nálad a motivací v lidech (3) vytvořením představ obecného řádu existence a (4) oděním těchto představ takovou aurou opravdovosti, že se (5) tyto nálady a motivace zdají být jedinečně reálné. Viz HELLAND, *cit. dílo*, s. 12.

¹⁸⁷ Srv. Clifford Geertz In HELLAND, *cit. dílo*, s. 4, 5, 12, 13.

¹⁸⁸ Srv. Vztahování veškerého lidského konání k nejvyšším hodnotám, ke kterým se vztahuje *zkušenost* x nastíněná Erichem Frommem (3.1.).

¹⁸⁹ HELLAND, *cit. dílo*, s. 12-13.

¹⁹⁰ DAWSON, „Cyberspace and Religious Life“ [online], nečíslováno.

¹⁹¹ *Tamtéž*.

a psychologických bariér ke komunikaci skrze různá fóra a konstrukce kyber-identity a dává možnost kontroly sebe prezentace.¹⁹²

Participovat na různých „kybernáboženských“ aktivitách v různých virtuálních společenstvích je mnohem snazší než účastnit se odlišných náboženských aktivit ve fyzickém světě a být součástí různých společenství. Cestovatel kyberprostorem si vytváří z dojmů a informací sesbíraných na navštívených stránkách jakousi soukromou synkrezí.¹⁹³ Stejně jako ve fyzickém světě si může osvojit jistou náboženskou látku bez „konverze“ k nějakému společenství. Tvorba takovýchto soukromých synkrezí je jedním z rysů, které jsou typické pro decentralizovaná, slovy Thomase Luckmana, privatizovaná náboženství, jako je např. hnutí Nového věku, a charakterizují i proces utváření fenoménu roku 2012.

Tuto odbočku do kyberprostoru jsem provedl, abych čtenáře seznámil s možnými důvody tak velké důležitosti internetu pro fenomén roku 2012. Na konci předchozí kapitoly jsme mluvili o prvotních inspiračních pramenech fenoménu. Vedle myšlenek Teilharda de Chardin, týkajících se evoluce, resp. transformace vědomí, jsme jako druhý zdroj identifikovali apokalypticismus z padesátých let minulého století, týkající se UFO. V následující kapitole na tuto inspiraci navážeme a odebereme se ještě hlouběji do historie. Až zpět k „biblickým kořenům“ fenoménu roku 2012.

---

¹⁹² Dawson zde však cituje studii Anette N. Markham „Life Online: Researching Real Experience in Virtual Space“, Walnut Creek, Calif: AltaMira Press, 1998, s. 194, jež vyvozuje z rozhovorů s uživateli internetu, stejně jako Helland v citované studii, že nelze oddělovat realitu kyberprostoru od reality fyzického světa. Názorným propojením online a offline aktivit (nebo alespoň záměrů) jsou internetový projekt 1 (informační a diskusní internetové stránky) a offline projekty 2 (vytvoření úkrytů pro přežití katastrofy) a 3 (zrušený projekt pro vybudování „Archy“) muže vystupujícího pod identitou S.Gaspar. Viz URL: <<http://www.matrix-2012.cz/>>.

¹⁹³ ZBÍRAL, „Náboženství a internet“ [online].

6. Kataklyzma č. 4: Apokalyptika a milenarismus aneb k biblickým kořenům „2012“

„Očekávání „konce“ historie nebo nové éry radikální změny je enormně důležité v křesťanské tradici, ale také v judaismu a islámu, a zatímco je to často předmětem vidění či zjevení, může to být také komunikováno mnoha jinými způsoby. Navíc, tyto myšlenky byly osvojeny také sekulární kulturou.“¹⁹⁴

Lidský život je narozením a smrtí ohraničené bytí, očekávající svou konečnost. Každý z nás se v současném okamžiku nachází na cestě, někde mezi zrozením a vlastní smrtí. Žijeme v čase, který jsme zvyklí chápat v intencích počátku a konce. Snažíme se datovat počátek vesmíru a židovsko-křesťanská tradice mluví o stvoření světa. Stanovujeme scénáře dalších osudů světa a vesmíru a přitom nalézáme námět konečnosti.¹⁹⁵ Jak náboženské tak nynější vědecké či „pseudovědecké“ náměty konce počítají s katastrofickými modely. Katastrofy našich dní nám připomínají scénáře konečnosti světa i konečnost našeho života.

Minulost a přítomnost vnímáme jako období jistoty, neboť se již udála. Budoucnost je vždy nejistá, protože ji ještě nevládneme. Dnešní den může být i náš poslední. Stále se nacházíme v posledních dnech, na konci času.¹⁹⁶ Zůstáváme „v samotném středu“ mezi narozením a smrtí. A dle Franka Kermodeho „*potřebujeme fikce, které sjednocují počátek a konec a obdařují interval mezi nimi významem*“.¹⁹⁷ Např. takové, které nám nabízejí obrazné apokalyptické předpovědi. Ty mohou být chápány doslovně, „*a jak se budoucnost přibližuje, smíme očekávat, že bude těmto obrazům odpovídat*“.¹⁹⁸ Hrůzy a úpadek nás vedou k nahlížení těchto předpovědí, k osmyslnění současného stavu skrze jejich schéma. Jsou to dva neustále se navracející rysy apokalyptických scénářů.¹⁹⁹ Úpadek či blížící se konec je často spojován s obnovou, novým začátkem, a to i v těch kulturách a společnostech, které akceptují cyklické pojetí času („mýtus o věčném návratu“) a nikoliv lineární vidění v mezích absolutního zrodu a konce. Tehdy se jedná

¹⁹⁴ COLLINS, „Apocalypse: An Overview“, s. 410.

¹⁹⁵ V tomto směru je zajímavý pohled Ralpha Abrahama, který míní, že „*vědecký světonázor je součástí židovsko-křesťanské matrix vystavěné na představě počátku, středu a konce*“. Podle něj je „*vědecký pohled na svět bezesporu apokalyptický, jen umísťuje konec světa do velmi vzdálené budoucnosti*“. ABRAHAM, McKENNA, SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, s. 194.

¹⁹⁶ „*Možno zjitra príde koniec, ale dnes ešte dýcham. Tak vychutnám si môj svet. Lebo stále ešte stíham. Možno zajtra príde koniec a slnko zhasne navždy. Tak žijem kým to pôjde aj keď je život ťažký.*“ Citace z textu písně „2012“ viz „Dramatikz feat. Tafrob – 2012“ [online].

¹⁹⁷ KERMODE, *Smysl konců*, s. 161.

¹⁹⁸ *Tamtéž*, s. 15.

¹⁹⁹ *Tamtéž*, s. 17.

spíše o apokatastasis, znovunavrácení času, než o apokalypsu, jako jeho naplnění a konečné zrušení.²⁰⁰

V této kapitole se nejprve zmíním o obsahu apokalyptických scénářů a poukážu na to, kde se tyto scénáře vzaly. V zápětí se pozastavím u jevu, který je nazýván milenarismem. Vytyčím jeho základní rysy, a poté se zmíním o eschatologických konceptech spjatých s lineárním a cyklickým pojetím času. Nadto zproblematicuji recepci představ jiných kultur skrze optiku židovsko-křesťanského výkladového rámce.

6.1. Apokalyptická očekávání

6.1.1. Literární žánr apokalyps v židovsko-křesťanské tradici

Apokalypsou v rámci židovsko-křesťanské tradice míníme zjevení, a to zjevení zprostředkované nadpřirozenou osobou, které pojednává o transcendentním světě nadpřirozených sil a eschatologickém scénáři. Jde o proroctví předkládající obraz posledních věcí včetně posledního soudu nad lidstvem.²⁰¹ Záměrem zapisovatelů těchto apokalyps bylo

*„interpretovat současné poměry na zemi ve světle nadpozemského světa budoucnosti, a současně ovlivňovat myšlení i chování posluchačů na základě božské autority“.*²⁰²

Apokalypsa jako název literárního žánru je převzat z Janovy Apokalypsy, tj. Janova Zjevení – poslední knihy Nového zákona. Tento spis je nejranějším dílem, které samo sebe označuje za „apokalypsu“ zprostředkovanou andělem (Zj 1:1).²⁰³ Pokud se mluví o „Apokalypse“, míní se jím právě toto zjevení, poukazující na stav církve na přelomu 1. a 2. století po Kr. a na očekávané apokalyptické drama.²⁰⁴

Od druhého století jsou takto označovány i další křesťanské texty jako např. Pavlova Apokalypsa nebo Apokalypsa Petrova. Autorství takovýchto textů bylo pseudonymně

²⁰⁰ CIVÍNOVÁ, *Fenomén roku 2012...*, s. 2.

²⁰¹ COLLINS, „Apocalypse: An Overview“, s. 409.

²⁰² WEBB, R. L., „Apocalyptic“: Observations on a Slippery Term, JNES 49 (1990), s. 125 In BARTOŇ a kol, *Proroctví a apokalypsy*, s. 37.

²⁰³ „Zjevení, které Bůh dal Ježíši Kristu, aby ukázal svým služebníkům, co se má brzo stát; naznačil to prostřednictvím anděla svému služebníkovi Janovi.“ (Zj 1:1).

²⁰⁴ *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad*. Praha: Česká biblická společnost, 2008, s. 329 NZ.

přisuzováno zpravidla věhlasným postavám z dob živé prorocké inspirace (od Adama po Ezdráše), aby nabylo na vážnosti.

Do literárního stylu apokalyps jsou začleňovány především židovské texty. Ve Starém zákoně je jím Kniha Daniel. Ta je tvořena dvěmi rozličnými soubory textů, přičemž druhý z nich (Daniel 7 – 12) podává Danielova vidění posledních věcí a jejich výklad.

6.1.2. Klíčové náměty apokalyps

Některé klíčové náměty literárního žánru apokalyps lze nalézt i v jiných textech (ale i v hnutích a ideologiích a také odlišných kulturních kontextech), nehledě na to, zda-li jsou považovány za zjevené či nikoli. Tehdy se hovoří o *apokalyptikách* či *apokalypticismu*.²⁰⁵ Klíčovými náměty apokalyps jsou například:

- poslední bitva mezi silami dobra a zla na konci času,
- příchod spasitelské postavy,
- obnova světa spojená se vzkříšením mrtvých,
- důraz kladený na milénium jako období míru, štěstí a obnovy,
- konečné souzení duší po smrti
- či periodizace dějin ad.²⁰⁶

Námět milénia jako „období míru, štěstí a obnovy“ je podle tohoto vymezení vlastní literárnímu žánru apokalyps. Proto v tomto textu chápeme milenarismus – očekávání milénia – jako integrální prvek apokalyptických představ v širším smyslu.

---

²⁰⁵ Někteří badatelé však hodnotí používání těchto termínů jako problematické. Viz Bartoň a kol, *Proroctví a apokalypsy*, s. 27-28.

²⁰⁶ Avšak podat jednoznačný seznam formálních a obsahových prvků nelze. V diskusi se objevují čtyři přístupy k definici apokalyptik: *tradiční* (apokalyptiku charakterizuje transcendence, mytologie, kosmologie, pesimistický pohled na dějiny, dualismus, periodizace dějin, učení o dvou věcích, numerologie, pseudoextáze, předstíraná inspirace, pseudonymita, esoterismus, symbolická řeč, angelologie; jde o velmi široké formální a obsahové vymezení; ani jeden spis neobsahuje všechny znaky), *literárně formální* (důraz na literární formu „zjevení“; upřednostnění kosmologického materiálu před eschatologickým), *esenciální* (sleduje spojení prvků zjevení a eschatologické proměny; esenciálním prvkem je zaslíbení proměny a obnovy), *eklektický* (bere v potaz jak eschatologickou látku tak kosmologickou; kompromis mezi ostatními definicemi). Námí užitá Collinsova definice apokalyps tak vychází z eklektického přístupu. Apokalypsy lze rozlišit na dvě základní skupiny podle oblastí témat. Jendou kategorií jsou *kosmologické apokalypsy* (zde je hlavním motivem vidění nebeského trůnu a popis Boží slávy). Dalším druhem jsou *historicko-eschatologické apokalypsy* (jejich jádrem je dějinné drama schylující se ke konečnému završení – eschatonu, dějiny zde probíhají podle Bohem stanoveného plánu a jsou rozděleny na údobí různé délky až po stanovený konec). Dělení převzato z Bartoň a kol, *cit. dílo*, s. 30-37.

6.1.3. Apokalypticismus

Apokalypticismus ve zmíněném širším smyslu byl jedním z hlavních faktorů vzniku a dalšího šíření křesťanství.²⁰⁷ O raném křesťanství se často hovoří jako o „apokalyptickém hnutí“, ačkoli jedinou literární apokalypsou korpusu Nového zákona je Zjevení Janovo. Text, který byl do kánonu začleněn jako jeden z posledních a je řazen až na konci souboru. Synoptická evangelia a Pavlovy epištoly ale sdílejí některé základní rysy apokalyps. O apokalypticismu zde tedy můžeme mluvit jako „o společném světonázoru“ těchto textů.²⁰⁸

V moderním hovorovém užití je slovo apokalypsa spojováno pouze a jenom s koncem světa nebo s nějakým katastrofickým scénářem (potopa světa, pád asteroidu spojený se zánikem života, vyhasnutí Slunce, ad.) což je značnou redukcí a odchýlením se od původního významu slova. Podle Johna Collinse, odborníka na apokalyptickou literaturu, užití pojmu apokalypsa v tomto smyslu je ale v západním světě vlastně „posilováno všudypřítomným vlivem literárních apokalyps, zvláště *Knihy Zjevení*“.²⁰⁹ Míni tím tedy v podstatě to, že si lidé vzali z Apokalypsy spíše než nástin sestoupení nebeského Jeruzaléma a obraz věčného života zejména autorovo líčení příchodu konce.

6.1.4. Původ literárního žánru apokalyps

Původ literárního žánru apokalyps zůstává nejasný. Faktem však je, že v judaismu se objevuje celkem pozdě. Mnoho apokalyptických rysů (vyjma očekávání příchodu spasitelské postavy) si judaismus osvojuje až v helénistickém období. Některé klíčové apokalyptické motivy ale můžeme nalézt o mnoho dříve např. v oblasti Středního Východu (Persie) a ve Středomoří. Mnoho starověkých mýtů pojednává o vrcholné bitvě, ve které dobré božstvo poráží síly chaosu.²¹⁰ Dozvuky těchto mýtů lze dle Collinse vnímat ve vrcholných bitvách apokalyps jako je Daniel a Janovo Zjevení. V jejich rámci je však konflikt projikován do budoucnosti.²¹¹ Vedle židovských a křesťanských apokalyps byla nejdůležitější apokalyptickou tradicí starověku ta

²⁰⁷ COLLINS, „Apocalypse: An Overview“, s. 411.

²⁰⁸ *Tamtéž*, s. 410.

²⁰⁹ *Tamtéž*, s. 410.

²¹⁰ Tato bitva je v některých případech spojována s tvořením světa, jako tomu je v babylonském díle Enuma eliš, kde pozdější mužské božstvo Marduk zabíjí prvotní ženský princip Tiamat.

²¹¹ COLLINS, *cit. dílo.*, s. 410.

perská.²¹² I přestože lze v židovské apokalyptice nalézt stopy cizích látek, ty nebyly pouze mechanicky převzaty, ale „přetvořeny v souladu s domácím izraelským myšlením“. Židovskou apokalyptiku lze tak podle Collinse považovat za „originální fenomén s komplexními zdroji“.²¹³ Od konce prvního století po Kr. tento žánr začal v judaismu upadat, naproti tomu se těšil dalšímu rozkvětu v křesťanství.²¹⁴

Idea, která se v křesťanské éře v širokých vrstvách společnosti ujala, je brzká realizace pozemského věku blaženosti. Podívejme se na ni blíže.

6.2. Očekávání milénia

6.2.1. Biblický milenarismus

Představy o konci světa, definitivní porážce zlých sil temna a konečného zúčtování s lidmi za jejich skutky nelze v křesťanské historii apokalypticismu oddělit od dalšího fenoménu, *milenarismu*.²¹⁵ Jde o myšlenku, jež očekává radikální změnu ve světovém vývoji a nastolení kvalitativně lepšího období dějin, kdy lidstvo, ještě před koncem světa, nalezne pozemský ráj, království nebeské zde na Zemi. Toto období, jež bude obdobím štěstí, je též dáváno do souvislosti s pojmem zmizelého „zlatého věku“.

Z hlediska křesťanských dějin můžeme u milenarismu rozlišit dva rozdílné prvky. Jednak je to víra v příchod „království“, které zde nastolí takové podmínky, jaké existovaly před „prvotním hříchem“. Druhým prvkem je přesvědčení, že spasitel se již zjevil a lidé nyní očekávají jeho návrat. Až Kristus přijde, bude vládnout se svými vyvolenými na zemi.²¹⁶ V této souvislosti se někdy též mluví o *mesianismu*. Tato vláda má trvat tisíc let (*milénium*), což někteří vnímají doslovně, jiní symbolicky. Namísto milenarismu se také hovoří o *chiliasmu*.²¹⁷

---

²¹² Vzhledem k obtížnosti datace perských materiálů však nemůžeme s jistotou usuzovat, zda-li vůbec či do jaké míry měly apokalyptiky perského prostoru vliv na vývoj literárního žánru apokalyps v židovské tradici. COLLINS, *cit. dílo.*, s. 411.

²¹³ COLLINS, „Jewish Apocalyptic against its Hellenistic Near Eastern Environment“, BASOR 22, 1975, s. 34 In Bartoň a kol, *Proroctví a apokalypsy*, s. 40.

²¹⁴ COLLINS, „Apocalypse: An Overview“, s. 412.

²¹⁵ Milenarismus, častěji uváděný jako milenialismus, nebo též mileniarismus.

²¹⁶ DELUMEAU, *Tisíc let štěstí*, s. 18. To je však myšlenka pouze tzv. pre-milenarismu či pre-milenialismu.

²¹⁷ Slovo milénium je od odvozeno od latinského mille, označení pro číslo 1000. Řecké označení pro tisíc je chilioi (χίλιοι).

K tomuto miléniu odkazuje v celé bibli doslovně pouze jedno místo, Zjevení Janovo (Zj 20:1-15).²¹⁸ Miléniem se míní etapa dějin sevřená mezi dvě období zkoušek. V prvním bude vládnout Antikrist a Ježíšovi věrní budou bloudit. „Syn zatracení“ (2Te 2:3-4) však bude na tisíc let spoután a budou vzkříšeni mučedníci a všichni, kdo byli věrní Kristu. Po skončení milénia se ďábelské síly znovu uvolní, ale budou zakrátko navždy poraženy a tehdy dojde ke „všeobecnému vzkříšení“ a „poslednímu soudu“ (Zj 20 a 21). Janova Apokalypsa navíc předkládá další číselné údaje, o které se chiliasté následujících století opírali a opírají se i nadále.

Křesťanský milenarismus nachází spoustu předobrazů ve Starém zákoně. Mnoho úryvků v něm slibuje pronásledovanému nebo ponižovanému židovskému lidu budoucnost naplněnou štěstím.²¹⁹

Nejpravděpodobnější původ myšlenky tisíciletého období je židovské přesvědčení, že sedm dní stvoření představuje sedm tisíciletých období. „*Stvoření (či ‚prvotní věci‘) se stává modelem pro očekávání konce (‚poslední věci‘) v cyklickém pojetí světa.*“²²⁰ Toto schéma je podle Raymonda Bulmana zřetelně popsáno v apokalyptické Druhé knize Enochově (2 Enoch 33:1). Tisícileté období zde vyvolává symbolickou představu tisíciletého sabatu – „*návratu k úplnému obrazu stvoření*“.²²¹

Další pasáž z Nového zákona, která je, slovy Bulmana, „velmi drahá mnoha milenaristům“, se nachází v Prvním listu Tesalonickým. Zde (1 Te 4:17) jde o extatické setkání věrných s Pánem v oblacích po jeho návratu.²²² Tato zmínka, spolu s dvacátým veršem ze Zjevení Janově, jsou podle zmíněného autora často kombinovány, aby podaly celkový obraz blížícího se milénia.²²³

---

²¹⁸ „(...) Zmocnil se draka, toho dávného hada, toho ďábla a satana, na tisíc let jej spoutal, vrhl do propasti, uzamkl ji a zapečetil, aby již nemohl klamat národy, dokud se nedovrší těch tisíc let. Potom musí být ještě na krátký čas propuštěn. (...) Nyní povstali k životu a ujali se vlády s Kristem na tisíc let. – Ostatní mrtví však nepovstanou k životu, dokud se těch tisíc let nedovrší. – To je první vzkříšení. Blahoslavený a svatý, kdo má podíl na prvním vzkříšení! Nad těmi druhá smrt nemá moci, nýbrž Bůh a Kristus je učiní svými kněžími a budou s ním kralovat po tisíc let.“ (Zj 20: 2 - 6)

²¹⁹ Viz DELUMEAU, *Tisíc let štěstí*, s. 19 – 21.

²²⁰ COURT, *Approaching the Apocalypse*, s. 14.

²²¹ BULMAN, „Paul Tillich and the millennialist heritage“, s. 467.

²²² „Zazní povel, hlas archanděla a zvuk Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe, a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou nejdříve; potom my živí, kteří se toho dočkáme, budeme spolu s nimi uchvázeni v oblacích vzhůru vstříc Pánu. A pak už navždy budeme s Pánem.“ (1 Te 4:16 – 17).

²²³ BULMAN, *cit. dílo*, s. 467.

6.2.2. Augustinův milenarismus

Jedním z církevních autorů, který zrelativizoval důležitost očekávaného milénia byl svatý Augustin, jenž milénium vykládal jako neurčitě dlouhé období mezi příchodem spasitele a skonáním věků, kdy jsou svatí a hříšníci v „obci boží“ neoddělitelně propojeni.²²⁴ Období milénia je tedy obdobím církve na zemi.²²⁵ Sám se tedy již za svého života nacházel v tomto období, a lidstvo mělo čekat pouze na parusii, tedy na druhý příchod mesiáše.

6.2.3. Sibiylská proroctví

K šíření mesianistických a milenaristických myšlenek přispěly velkou měrou i „křesťanské sibiylské předpovědi“. Jde o texty proroctví obsahující věštby o tom, že se v posledním období dějin vystřídá nový zlatý věk, který přinese mesiášský král, poté hrozivá vláda Antikrista a nakonec poslední soud. Nejstarší z těchto textů je *Tiburtina*, která vznikla již ve 4. století. Sibiylská proroctví okrajově přežívala do 10. století, kdy dochází k jejich obrození a prakticky se šíří po celé druhé tisíciletí.²²⁶

Milenaristické tendence a rysy můžeme spatřovat v celé křesťanské éře až do současnosti. Názorně se lze s historií milenarismu seznámit například v knize *Tisíc let štěstí* francouzského historika Jeana Delumeau, z které v této kapitole vycházím především.²²⁷

6.3. Charakteristické rysy milenarismu

V předchozích krocích jsme se ohlédl za původem apokalypticismu a milenarismu. Nyní se budu zabývat tím, jaké charakteristické rysy se dají v historickém milenarismu identifikovat, pozastavím se u jeho definice. Zmíním zde jednak strukturovanou definici Normana Cohna, která popisuje „klasický“ středověký křesťanský milenarismus,

²²⁴ DELUMEAU, *Tisíc let štěstí*, s. 33.

²²⁵ V tomto smyslu můžeme mluvit i o „církevním milenarismu“ (*ecclesiastical millennialism*). Srv. BULMAN, „Paul Tillich and the millennialist heritage“, s. 469.

²²⁶ DELUMEAU, *cit. dílo*, s. 33 - 37. Více o Sibiylských (nebo též Sibiylských) věštách včetně některých překladů předpovědí z řečtiny viz *Proroctví a apokalypsy*, s. 349 – 417. Zajímavým dílem je tzv. česká Sibiyla, proroctví jež mělo být údajně sepsáno již v polovině 17. století. To zdůrazňuje české dějiny a český, řekněme, „bohem vyvolený“ národ. Do rukou se mi dostal tištěný sešit s názvem *Měla Sibiyla pravdu?*, Praha: Agentura CESTY, 1990. Ten mj. obsahuje i ukázkou „proroctví královny Michaldy ze Sáby, 13. Sibiyla věstkyně“ či ukázkou „české Sibiyla“.

²²⁷ DELUMEAU, Jean, *Tisíc let štěstí*, 1. české vyd., Argo, Praha 2010.

a jednak zde uvede i vymezení milenarismu od Jeana Delumeau, který hledá společné milenaristické rysy napříč celými evropskými dějinami posledních dvou tisíciletí – v biblických spisech, u evropských osadníků „Nového světa“ i u osvícenských hlasatelů pokroku, v moderních totalitních hnutích i v hnutí Nového věku. Zatímco tak termín milenarismus pochází z křesťanství, úvahy o rozkladu a obnově můžeme nalézt v rozličných nejen náboženských tradicích, v mnoha dobách a na mnoha místech.²²⁸

6.3.1. Definice milenarismu dle Normana Cohna

Norman Cohn, klasik mileniálních studií, v knize *The Pursuit of the Millennium* (1970)²²⁹, na základě studia středověkých křesťanských revolučních mileniálních hnutí, definuje milenarismus jako očekávání spásy, která je:

- (a) *kolektivní*, ve smyslu, že by se z ní měli těšit všichni věrní;
- (b) *pozemská*, ve smyslu, že by měla být realizována na této zemi, nikoli v žádném jinosevětském nebi;
- (c) *nastávající*, ve smyslu, že má přijít brzy a náhle;
- (d) *totální*, ve smyslu, že by měla zcela transformovat život na zemi tak, že nový řád bude nejen zlepšením současného, ale sám o sobě dokonalý;
- (e) *zázračná*, ve smyslu, že bude dosažena nadpřirozenými činiteli nebo s jejich pomocí.²³⁰

Pro potřeby tohoto textu však bude třeba Cohnovu definici rozšířit, a to dle doporučení Catherine Wessingerové. Ta ve svém encyklopedickém příspěvku mluví o tom, že pro studium nových náboženských hnutí je žádoucí definici upravit zejména ve dvou jejích bodech. Mnoho milenaristů v těchto hnutích totiž očekává kolektivní spásu v nebi a nikoli na zemi. Někteří obrazejí svou pozornost k nebeské spáse poté, co

---

²²⁸ Stručný přehled milenarismu a apokalypticismu podává historička Sharan Newman v jedné ze svých popularizačních prací vydaných v češtině jako *Skutečná historie konce světa*, Líbeznice: Víkend, 2010. Též např. sborník AMANAT, Abbas and BERNHARDSSON, Magnus (ed), *Imaging the End: Visions of Apocalypse from the Ancient Middle East to Modern America*, London: I.B. Tauris, 2002.

²²⁹ *The Pursuit of the Millennium: Revolutionary Milenarians and Mystical Anarchist of the Middle Ages*, Rev. ed., Oxford, 1970.

²³⁰ Citováno z Wessinger, „New Religious Movements...“, s. 6544, zvláště autorem.

nebylo dosaženo spásy na zemi.²³¹ Další zpřesnění je třeba u otázky nadpřirozených činitelů, neboť ti by měli být spíše nazýváni „nadhledskými“.²³² V mnoha nových náboženských hnutích bývají mimozemšťané stavěni do rolí dříve přisuzovaných bohu, ďáblu, andělům či démonům.²³³ Jde o bytosti, které bývají též pokládány za nezjevné, avšak je zde předpoklad, že vstupují do kontaktu s jistými lidmi. Pro UFO milenaristy k přechodu ke kolektivní spáse dochází podle přirozených zákonů, a tento přechod je ovlivněn nadhledskými činiteli.

Na základě těchto upřesnění můžeme definovat milenarismus jako zúčastněné přesvědčení o nastávajícím (c) přechodu ke kolektivní spáse (a), vezdejší nebo nebeské (b), který zcela promění svět takový, jaký ho známe (d), a to s podporou nadhledských činitelů (e). Kolektivní spásu lze navíc chápat jako odstranění nepříjemných omezení lidského stavu.²³⁴ Takto upravená definice milenarismu nám pak umožňuje spatřovat dosahování spásy i např. skrze technologický pokrok a nové objevy empirické vědy.²³⁵

6.3.2. *Definice milenarismu dle Jeana Delumeau*

Již jsme se zmínili o knize *Tisíc let štěstí* francouzského historika Jeana Delumeau. Ten v závěru své knihy předkládá klíčové rysy historického milenarismu křesťanské éry, jež lze nalézt jak u náboženského tak světského očekávání nastolení lepší budoucnosti. Delumeau zde dospívá k závěru, že současný pesimismus ve společnosti „ukazuje na náš nedostatek trpělivosti, což je výraz, kterým lze rovněž charakterizovat milenarismus všech dob, včetně takzvané vlny ‚New age‘“. Tento nedostatek trpělivosti podle něj pramení z „nedostatku pochopení pro pomalý vývoj a další čekání“, jež je milenaristům vlastní. Tato netrpělivost může být též zapříčiněna tím, že milenarismus převzal princip dělení lidských dějin na krátké úseky, jaký byl dříve běžný, a který navíc posvětil svatý Augustin. Ten v knize *O obci boží* určil pět historických období od

---

²³¹ Autorka toto ukazuje na příkladu společenství Chrám Slunce (*Solar Temple*), jehož příslušníci po neúspěšném příchodu nového věku na zemi učinili sebevražedný tranzit k nebeské spáse na jiné planetě.

²³² „Nadhledské“ chápe jako pojem nadřazený kategorii „nadhledské“.

²³³ Srv. např. v rámci fenoménu roku 2012 rozšířenou představu, že o zimním slunovratu 2012 má dojít k „návratu bohů“. Např. DÄNIKEN, Erich von, *Den, kdy přišli bohové*, Praha: Knižní klub, 2008 nebo DÄNIKEN, Erich von, *Návrat bohů 2012*, Liberec: Dialog, 2010.

²³⁴ WESSINGER, *cit. dílo*, s. 6546.

²³⁵ Příklad takového spásného jednání můžeme spatřovat i v hledání možnosti prodloužení lidského života. Viz např. článek SOBOTA, „Už tady zůstaneme“, *Respekt* 16-17, 2011, s. 62 – 68.

Adama až po Ježíše, šesté období dle něj „probíhá nyní“ a sedmé „bude naším sabatem“.²³⁶

„Rozdíl mezi svatým Augustinem a milenaristy spočíval pouze v jejich přesvědčení, že sedmé období nebude ‚věčným sabatem‘, ale dobou pozemské vlády Kristovy.“²³⁷

Tím, že tyto úseky dějin nemají jasně vymezené hranice, není jisté kdy začne příští období. A to může tak přijít „již brzy“, stejně tak jako se nezadržitelně blíží zimní slunovrat roku 2012. Delumeau tak mluví o tom, že milenaristé vždy věřili, že tato „pozemská vláda Kristova“ přijde záhy.²³⁸

„Vytrvalost této jistoty můžeme pozorovat od montanistů až po současné proroky ‚New age‘, přes Jáchyma z Fiore, Vieiru a Jurieu. A bylo logické, že se snažili toto ‚záhy‘ uspišit. Aby se vše odehrálo co nejdříve, potřeboval Bůh své ‚vyvolené‘.“²³⁹

Dalším stavebním kamenem milenarismu je tedy „vyvolenost některých lidí“, kteří napomohou příchodu období štěstí. Princip vyvolenosti je, jak jsem již zmínil, patrný i v rámci fenoménu roku 2012. Zde jsou vyvolení ti, kteří svoji duchovní aktivitou usilují o to, naladit se na „proces transformace“. A jsou to i ti, kteří se snaží pozvednout své vědomí na vyšší úroveň a tak „probouzet“ i svoje okolí.

Delumeau shledává pro milenarismus jako podstatné i „ohlašování přesného časového plánu pro zahájení milénia“, jež se také váže ke snaze uspišit chod událostí. Takovéto plány v mnoha případech obsahovaly a i nadále obsahují konkrétní datum „konce“ současného světa nebo „začátku“ příchodu milénia. K tomu však dodává: „*To, že tento časový plán bylo nutné po zklamání ze skutečných událostí neustále měnit, paličáky nikdy neodradilo. Takoví se najdou vždycky.*“²⁴⁰ V rámci fenoménu, kterým se zde zabývám, je tento přesný časový plán vymezován různě. Švédský autor Johan Carl Calleman např. považuje „májský kalendář“ za „přesný časový plán evoluce vědomí“ a jasně dle něj stanovuje časový harmonogram vyvrcholení evoluce pro náš evropský gregoriánský kalendář.

²³⁶ Citováno z DELUMEAU, *Tisíc let štěstí*, s. 382.

²³⁷ DELUMEAU, *cit. dílo*, s. 382.

²³⁸ Ralph Abraham víru, že „konec přijde zítra“ dokonce považuje za „paranoický rys naší kultury“. ABRAHAM, McKENNA, SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, s. 195.

²³⁹ DELUMEAU, *cit. dílo*, s. 382.

²⁴⁰ *Tamtéž*, s. 382.

Země (či období štěstí), kterou milenaristé nadále očekávají, je v křesťanské historii vlastně „víra ve ztracený pozemský ráj, který bylo třeba znovu vzkřísit na onom druhém konci lidského dobrodružství“. Avšak evoluční teorie nás podle francouzského historika již odvedla od tohoto pohledu a tak o budoucnosti už nemůžeme uvažovat „z pohledu nádherné minulosti, která se propadla v niveč“.²⁴¹ Prokázaná evoluce tak zavrhl scénář „návratu“ do ráje.

Pokud tedy shrnu předchozí řádky, Delumeau charakterizuje milenarismus jako očekávání „království zde na zemi, jakéhosi znovunalezeného pozemského ráje“²⁴², období štěstí, které je „často vklíněné mezi dvě období katastrof“²⁴³, jež figurují jako jakési „hrozivé“ znaky²⁴⁴. Toto království „má přijít záhy“ a to podle „přesného časového plánu“. Očekávání vychází ze společenství „vyvolených“, kteří usilují o to, tento plán naplnit.

K tomu, aby si čtenář všiml některých dalších paralel mezi historickým milenarismem a fenoménem roku 2012, považuji za potřebné se vyjádřit o rysech milenarismu z definic obou autorů blíže a dále je rozvést.

6.3.3. Přiblížení milenaristických rysů

Obnova přirozenosti a jednoty. V řadě milenaristických očekávání se objevuje obraz obnovy společnosti, církve. Podle nich je současná společnost / církve natolik zkažená, že je potřeba ji reformovat, navrátit se k původní čistotě. Revoluční úsilí táboritů v 15. století, zpochybňující katolické učení, směřovalo k návratu k prvotní církvi.²⁴⁵ Církev byla již v prvních stoletích své existence v rozkolu a očekávalo se, že dříve nebo později dojde k obnově její jednoty.

Křesťanskému chiliasmu je vlastní přesvědčení, že jedním ze znaků nadcházející obnovy je obrácení pohanů a Židů na křesťanskou víru. Vzpomeňme například na odhodlání Kryštofa Kolumba „obrátit na víru všechny rasy světa“ dle výkladu Janova Zjevení (Zj 14, 6).²⁴⁶ V rámci fenoménu roku 2012 můžeme sledovat aktivitu

---

²⁴¹ DELUMEAU, *cit. dílo*, s. 383.

²⁴² *Tamtéž*, s. 17.

²⁴³ *Tamtéž*, s. 18.

²⁴⁴ *Tamtéž*, s. 95.

²⁴⁵ *Tamtéž*, s. 94 – 113.

²⁴⁶ *Tamtéž*, s. 201 – 207.

unifikačních hnutí snažících se kolektivně naplňovat plán obnovy.²⁴⁷ Některé myšlenky počítají s „návratem“ k prvotní přirozenosti, vládě chaosu či bohyně²⁴⁸.

Přesvědčení o potřebě změny k lepšímu je chápáno buď ve smyslu návratu zpět nebo ve smyslu pokroku vpřed. Obojí je však odvozeno od skutečnosti, že současný stav představuje úpadek, případně takový stav, který je třeba zdokonalit (např. osvícenská víra v pokrok přinášející moderní utopie či ideje moderních totalitarismů). S tím se pojí i konflikt sil dobra a zla, čistého a zkaženého, jeden z klíčových námětů apokalyps, které jsem představil na jedné z předchozích stran .

Dualismus dobra a zla. V dějinách křesťanského milenarismu se hovoří o vládě Antikrista, jeho spoutání, uvrhnutí do plamenů apod. Tato myšlenka je úzce spojena s představou druhého příchodu Krista, tzv. parúsie.

I v současném milenarismu se můžeme setkat s představami o silách či bytostech, které reprezentují dobro a těmi, které můžou za špatný stav světa, či těmi, které se snaží držet lidstvo kvůli svému prospěchu v temnotách nevědomosti. Jedná se o přesvědčení (aktuální v českém prostředí již v 15. století), že „vysocí církevní hodnostáři a mocní tohoto světa uzavřeli chudákům cestu k evangeliu“. V poslední době se mezi různými skupinami lidí mluví o alternativních výkladech historických událostí. Tento jev je označován jako konspirační teorie. Dále se u něj ještě pozastavíme.

K této charakteristice můžeme přidat i princip „pronásledování vyvoleného“. Stejně tak jako se setkávali první křesťané s odporem, pronásledováním a haněním své zvěsti, tak se v následujících staletích setkávali další „noví proroci“, vědci a učenci s pronásledováním, zneuznáním a posměchem. V případě současného milenarismu se můžeme setkat s opovrhováním příznivci hnutí Nového věku a jejich myšlenkami či odpor k některým dalším novým náboženským hnutím.

Nové období štěstí. Nejvlastnější milenaristickou složkou je však mínění o blízkém příchodu „lepších zítřků“. Přesvědčení, že pro lidstvo nastává nové období rovnováhy, spokojenosti a míru. „Tisícileté“ království, kde nebude působit vliv Antikrista. Toto období mělo být realizováno zde na zemi, a představovalo návrat k původní přirozenosti rajského stavu.

---

²⁴⁷ Např. Hnutí Jednoty, reprezentované zejména indickou Univerzitou Jednoty – viz příloha č. 1. Pro bližší informace viz MAREK, J., *Předávání „prožitku Jednoty“*.

²⁴⁸ Terence McKenna hovoří o návratu k přirozenosti chaosu, který reprezentuje bohyně Tiamat. Viz ABRAHAM, McKENNA, SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, McKENNA, *Návrat archaismu* či PAGE, *2012 a Galaktický střed*.

V současném milenarismu se objevují očekávání příchodu zlatého či nového věku, rozvoje „nového“ či „transformace“ stávajícího vědomí lidstva apod. V oblasti nových náboženských hnutí se objevují i myšlenky, že bude tohoto období dosaženo mimo naši planetu, příp. na „jiné“ její úrovni.

V celých dějinách křesťanství se vedle víry v příchod období blaženosti zde na zemi, neustále aktualizuje i koncepce nadcházejícího konce světa (posledního soudu), jemuž nepředchází šťastné období. Tento scénář je rozšířenější než víra v přechodné období štěstí (a to jak mezi katolíky tak i protestanty, zastávajícími Augustinův pohled na dějiny).²⁴⁹ I v rámci fenoménu roku 2012 má apokalyptický scénář své místo.

Znamení konce starého období. Příchod milénia a konce věků je ve scénáři Janova Zjevení a odkazech na další biblické texty uvozen některými událostmi (zemětřesením, krupobitím, pádem hvězd, zatměním Slunce, vražděním, vládou Antikrista, odklonem od víry, vzkříšením mučedníků, příchodem mesiášského krále, návratem ztracených židovských kmenů do obnoveného Jeruzaléma apod.). V historii křesťanského milenarismu byly dobové katastrofy, stav církve, společnosti a další momenty ztotožňovány se znameními „konce“ v Janově scénáři či křesťanských sibijských předpovědích. Velký vliv v šíření ovzduší posledních dní měly četné spisy milenaristů, které připodobňovali osobnosti a události své doby k předloze prorocství, a číselné údaje z těchto prorocství tito autoři vždy dokázali připočíst době těsně přichozi.

I dnes jsou takovéto události a konstelace považovány za znamení blížícího se konce světa nebo konce současného „hříšného“ období světa. V tomto kontextu by mohlo být interpretováno i kontinuální vznikání nových náboženských skupin, které přinášejí „novou cestu“ ke spáse, poukazující na úpadek společnosti či tradičních cest ke spáse. V šestnáctém století „mnozí vnímali vpád protestantismu jako jeden z jevů zvěstujících poslední časy“²⁵⁰.

Číselné předpovědi a výpočty. Jak jsem uvedl výše, jedním z klíčových rysů milenarismu je „ohlašování přesného časového plánu“ příchodu milénia. Tento časový plán též úzce souvisí s výskytem „znamení konce“. V prorocstvích, která jsou pro historii křesťanského milenarismu klíčová (zejm. Daniel, Zjevení Janovo, Sibyliny věštby), jsou

---

²⁴⁹ DELUMEAU, *cit. dílo*, s. 157.

²⁵⁰ *Tamtéž*, s. 160.

uvedena různá časová a početní označení - předpovědi (tisíc let, číslo 666,²⁵¹ sedm pečeti,²⁵² deset králů,²⁵³ 144 tisíc označených²⁵⁴ ad.), podle nichž chiliasté stavějí časový plán „konce“. Ten ovlivňují i různé astronomické a astrologické konstelace.

Chiliasté v celé křesťanské historii usilovali podat přesné datum „konce“ - to je případ i dnešních proroků konce tzv. májského kalendáře - přičemž nenaplněný výpočet „konce“ nikdy nevyústil diskreditací proctví. Proctví zůstává stále aktuální, neboť čítá možnost naplnění v budoucnu. Proto není nic výjimečného, když některá skupina nebo hnutí využívá různých proctví a snaží se uvést jejich předpovědi do souladu se svými očekáváními.²⁵⁵

Když mluvíme o číselných předpovědích, nesmíme opomenout zmínit ani dělení historie na etapy či věky. V Knize Daniel se můžeme setkat s dělením historie na pět království. Možná nejvýznamnější z postav dějin milenarismu, kalábrijský mnich, Jáchym z Fiore mluví o třech obdobích: věku Otce (starozákonní období), věku Syna (novozákonní období) a věku Ducha (období věčného evangelia – evangelia ducha, třetího zákonu). Jiné rozlišení, které užívá, je období sedmi dní, resp. sedmi věků, kde milénium je obdobím mezi šestým dnem a konci věků.²⁵⁶ Ve Čtvrté knize Sibiyliných věštb jsou dějiny rozděleny na deset generací (Sib 4, 49 - 101).²⁵⁷

---

²⁵¹ „Tu jsem viděl, jak se z moře vynořila dravá šelma o deseti rozích a sedmi hlavách; na těch rozích deset královských korun a na hlavách jména urážející Boha. (...) V tom jsem viděl jinou šelmu, jak vyvstala ze země: měla dva rohy jako beránek, ale mluvila jako drak. Z pověření té první šelmy vykonává veškerou její moc. (...) To je třeba pochopit: kdo má rozum, ať sečte číslíce té šelmy. To číslo označuje člověka, a je to číslo šest set šedesát šest.“ (Zj 13:1, 11-12, 18).

²⁵² „A když Beránek rozlomil pečeť sedmou, nastalo na nebi mlčení téměř na půl hodiny. Potom jsem viděl, jak sedmi andělům, stojícím před Bohem, bylo dáno sedm polnic. (...) A sedm andělů s polnicemi se připravilo, aby začali troubit.“ (Zj 8:1, 2, 6)

²⁵³ „Deset rohů, které si viděl je deset králů, kteří se ještě vlády neujali, ale v jedinou hodinu přijmou královskou moc spolu se šelmou. Budou za jedno ve svých úmyslech a svou sílu i moc dají té šelmě. Ti budou bojovat s Beránkem, ale Beránek je přemůže, protože je Pán pánů a Král králů; ti, kdo jsou s ním, jsou povolání a vyvolení a věrní.“ (Zj 17:12-14).

²⁵⁴ „A hle, jiný anděl vystupoval od východu slunce; v ruce držel pečeti dlo živého Boha a mocným hlasem volal na čtyři anděly, jimž bylo dáno škodit zemi i moři: „Neškodte zemi, moři ani stromoví, dokud neoznačíme služebníky našeho Boha na jejich čelech!“ Pak jsem slyšel počet označených: sto čtyřiačtyřicet tisíc označených ze všech pokolení Izraele (...).“ (Zj 7:2-4). „A viděl jsem, hle, Beránek stál na hoře Sion a s ním sto čtyřicet čtyři tisíce těch, kdo mají na čele napsáno jméno jeho i jméno jeho Otce.“ (Zj 14:1).

²⁵⁵ „Jestliže se odhady eschatologů ukáží jako mylné, neznamená to, že jednoho dne bude mít jeden z nich pravdu, ale že příliš mnoho z nich bylo příliš vlivných – destruktivních, konstruktivních, inspirujících, uklidňujících – a že je velkým omylem, když je historikové zavrhnou, anebo – což je ještě horší – ignorují.“ WEBER, *Apokalypsy*, s. 241.

²⁵⁶ Viz např. DELUMEAU, *Tisíc let štěstí*, s. 41 – 51.

²⁵⁷ Bartoň a kol, *Proroctví a apokalypsy*, s. 36.

Avšak i v současné době můžeme slyšet o konci „věku Ryb“ a začátku „věku Vodnáře“. U hnutí, která vycházejí z indického prostředí, můžeme zaregistrovat úvahy o konci „kali-jugy“ (železného věku), posledním a nejudadlejším ze světových věků.²⁵⁸ Mytologické příběhy severoamerických Hopiů mluví o postupu pěti světy.²⁵⁹ A středoamerické mýty nás seznamují s obdobími čtyřech, resp. pěti sluncí.

Ačkoli řada z těchto úvah popisuje představy kultur vzdálených naší evropské tradici, zrcadlí spíše pojetí jí vlastních židovsko-křesťanských apokalyptických myšlenek. V následujícím textu tuto myšlenku rozvedu.

Někteří autoři však v představách střídání období věků vidí „*myšlenku duchovní evoluce lidského druhu*“, jež „*zaujímá místo v srdci dějin kosmu*“.²⁶⁰

6.4. Apokalypsa a apokatastasis

Východiskem apokalyptických představ je lineární pojetí času rámované momenty stvoření světa a jeho konce. Ten má podobu katastrofických událostí předznamenávajících poslední soud a definitivní „příchod“ království nebeského, existujícího ve věčnosti. Konec světa je zde završením času, jeho zrušením a tedy nastolením věčnosti. Jak začátek (stvoření), tak konec světa (destrukce) předpokládá postavu všemohoucího konstruktéra – boha.²⁶¹ V kulturách, jimž je vlastní pojetí času založené na recepci zemědělských cyklů či cyklů hvězd, je však vyhlídka na konec světa, který naplánoval jeho stvořitel cizí. Kvalitativně vzestupný stav cyklu, který však není! absolutním počátkem, bychom měli chápat spíše jako „rození“, „probouzení“, „organizaci“, „tvoření“, „oživení“ či „obnovu“ světa. Sestupný stav tedy ve stejném

---

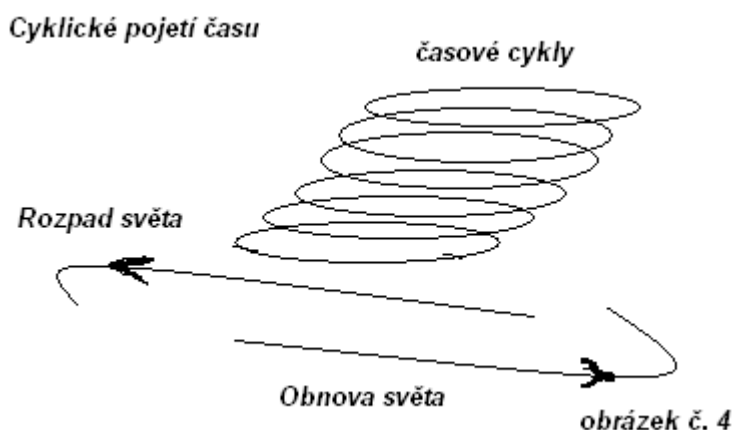
²⁵⁸ „*Stav dnešního světa věku Káli odpovídá dokonale. Je opravdu zajímavé, že se zde tolik zaznamenané historie shoduje s filozofií hinduistů o cyklickém vývoji světa. Zdá se, že dnes jsme v bodu zvratu, kdy Káli-juga a celá Mahá-juga končí. Co má následovat potom, je jasné - konec jug neznamena definitivní konec světa; velké katastrofy konce cyklu sice mohou doprovázet (podobně jako před 12 000 lety podle našeho modelu), ale je to pravidelný cyklus, z čehož jistě vyplývá, že co doopravdy v nadcházejících letech zcela skončí, bude tento zlý věk Káli, plný lhářů, vrahů, podvodníků, zločinců a konzumu. Pak zřejmě začne nový cyklus zcela od začátku - od **Krta-jugy - Zlatého věku**...*“ KREJČÍ, „1.7: Hinduismus – Kastovní systém a „Jugy““ [online], (zvýrazněno autorem).

²⁵⁹ NEWMAN, *Skutečná historie konce světa*, s. 285 – 291. Zde autorka vychází z prací Armina Geertze.

²⁶⁰ JOHNSON, *Jaguáři moudrost*, s. 15.

²⁶¹ Stvoření lze v rámci biblické tradice chápat jednak jako dávný akt, ale také jako proces. „*Stvoření není něco vzdáleného, co je odkázáno do nepřístupné minulosti. Děje se dále, dnes jako na počátku – či přesněji: i dnes je počátek. Geneze neskončila, pokračuje, jsme v genezi. (...) Tvořit znamená tvořit nové. Tvořit není vyrábět. Tvořit není dělat z téhož zase totéž, jak tomu je při vyrábění. Specifickou známkou stvoření je to, že se objevuje nové. (...) Stvoření probíhá stále. To platí zvláště o člověku, zde se cosi tvoří. Dějiny jsou tímto **zráním**.*“ TRESMONTANT, *Bible a antická tradice*, s. 20, 21, 29 (zvýrazněno autorem).

smyslu můžeme označovat za „rozklad“ či „skomírání“ světa opět ústící v jeho obnovu, regeneraci života a času. „Každým novým rokem se dostavuje nový začátek – opakování mystického přechodu od chaosu ke kosmu. A to samé“ podle Eugena Webera „platí (v našich dějinách – pozn. autora) i pro každé nové století“. Cyklické pokračování přitom není smyčkovitým opakováním téhož ve stejné kvalitě, nýbrž spíše spirálovitým posunem (viz obrázek č. 4).²⁶²

Mircea Eliade v této souvislosti ve svém slavném díle *Mýtus o věčném návratu* (1969) hovoří o tzv. palingenesi – utváření něčeho nového na základě již existujícího.²⁶³ Weber říká, že tato myšlenka „byla známa již v antickém světě, ale v eschatologii následujících století jí připadla podřadná role, neboť byla zastíněna očekáváním brzkého Druhého příchodu.“²⁶⁴

Ve velké většině dnešních studií a překladů, které se věnují kosmologii kultur vně židovsko-křesťanské tradice, se přesto používá terminologický aparát odrážející představy právě této tradice. Tak můžeme číst o „stvoření světa ve starých mýtech a náboženstvích“ od Předního Východu, přes Írán, Indii, Tibet, Dálný Východ až po Severní a Střední Ameriku²⁶⁵ a konkrétně pro naše téma o „klasickém májském mýtu

²⁶² Pro tuto představu viz např. SKOLIMOWSKI, *Účastná mysl*, zejm. kap. 3. Stejně jako tento autor tak i někteří autoři zabývající se výkladem „májského kalendáře“ akcentují ono spirálovité navijení časových cyklů skrývající evoluční pohyb, jež souvisí s evolucí vědomí. Srv. CALLEMAN, *Mayský kalendář*, s. 38 - 39, též WIMMER, *Proroctví Mayů*, s. 23. Více o myšlence evoluce vědomí v kapitole č. 4.

²⁶³ ELIADE, *Mýtus o věčném návratu*, zejm. kap. 2.

²⁶⁴ WEBER, *Apokalypsy*, s. 233.

²⁶⁵ Srv. HRUŠKA, B. a kol., *Duchovní prameny života. Stvoření světa ve starých mýtech a náboženstvích*, Praha: Vyšehrad, 1997.

o stvoření“, jako o „základu novodobých předpovědí týkajících se roku 2012“.²⁶⁶ S trochou nadsázky lze říci, že tito autoři a překladatelé mají potíž s tím, nevidět za vzdálenými kulturami a jejich díly pouze „trochu odlišné vyprávění naší biblické zvěsti“.

Na tomto místě chci však ještě zmínit Platónovu myšlenku tzv. Velkého roku, která je rovněž diskutována v souvislosti s rokem 2012.²⁶⁷ Platón své pojetí času diskutuje v dialogu Timaios. Pro přiblížení jeho výkladu času použiji vysvětlení Veroniky Cívínové. Dle tohoto pojetí je

*„svět ve kterém se pohybujeme pojímán jako proměnlivý a pohyblivý odraz neproměnlivých, nepohyblivých a vždy identických idejí, podle čísla – tedy v čase. Pak pohyblivý obraz věčnosti podle čísla je vyjádřen pohybem nebeských těles, které se po svých drahách pohybují s matematickou přesností podle svého středu, kterým je Země. Zjednodušeně řečeno se každé těleso jednou za čas, tedy za „svůj rok“, musí vrátit do stejného bodu, kde se již nacházelo, tak existuje „rok Slunce“, „rok Merkuru“, „rok Venuše“ etc. Z toho pak plyne, že existuje jeden moment, kdy se pak všechny planety ve vztahu ke stálícím a sobě navzájem dostanou do původní pozice a tento okamžik je pak naplněním tzv. Velkého roku“.*²⁶⁸

Jak autorka podotýká, v Platónově pojetí se však s Velkým rokem přímo nepojí vize konce doprovázená řadou katastrof, jak je tomu u Aristotela nebo stoických autorů. Katastrofy jsou v jeho pojetí spojeny „nikoli s návratem vesmírných těles do jediného (původního) znamení, ale souvisí s vychýlením těles ze své původní dráhy, ve kterém se nebeská tělesa nebezpečně přibližují Zemi.“²⁶⁹

Ve stoickém pojetí je pak návrat těles do původního postavení doprovázen katastrofami ústícími ve „zničení celého světa“, jeho rozpad a v jeho následné obnovení, „nový počátek“. Tato myšlenka, jež byla rozvíjena i některými ranými křesťanskými mysliteli, se nazývá *apokatastasis*.²⁷⁰ Apokatastasis je však spíše než odrazem židovské linearitě výrazem cyklického času a při tom nepočítá s jeho zrušením

---

²⁶⁶ KOSTIČOVÁ, „Mýty o konci světa a klasičtí Mayové“, s. 11.

²⁶⁷ „Podle platónského Velkého roku má 6480 let trvající roční období větší význam než dvě za sebou jdoucí 2160 let dlouhé měsíce, pokud uzrává ústřední téma fixního věku. Například během věku Berana – 2320 až 160 př. n. l. – byly hlavním tématem války mezi městskými civilizacemi. Během věku Ryb, který právě teď končí, hrálo hlavní roli to, jak se lidé emocionálně vyrovnávali s městskými kulturami. Samozřejmě, začátek celého 26 000 let dlouhého roku – který jsme zažili v roce 2000 – je úplně nejdůležitější; začal rok, roční období i Velký rok najednou. Galaktický zimní slunovrat – rok 2012 – je počáteční bod celého Velkého roku.“ CLOWOVÁ, *Katastrofobie*, s. 41, podobně YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 53.

²⁶⁸ CIVÍNOVÁ, *Fenomén roku 2012...*, s. 1-2.

²⁶⁹ *Tamtéž*, s. 2.

²⁷⁰ *Tamtéž*, s. 2.

či naplněním (pokud nevezmeme v potaz křesťanské interpretace).²⁷¹ Apokalypsa vedle toho pojednává o směřování světa k předvídanému konci. Katastrofy posledních dní sice také znamenají nový začátek, „*ale jen v rámci vytyčeném Zjevení, který ohraničuje konec dějin lidstva*“.²⁷² Nový začátek je zde ustavením „božího království“ a současně zakončením lineárního času.

Eschatologické myšlení evropského prostoru tak nebylo a není utvářeno pouze scénářem Apokalypsy, ale i myšlenkou apokatastasis. Slovy Eugena Webera, „*podíváme-li se na dlouhá křesťanská staletí, pak Západ směřoval k obraznosti dekadence, v níž se prolнула apokalypsa s palingenesí*“.²⁷³ A je tomu tak i v soudobých předpovědích, které se váží k roku 2012 a jež odkazují zejm. k „proroctví májského kalendáře“.

Právě o kalendářní systému Májů nyní pohovořím. Je totiž jednou z klíčových složek²⁷⁴ fenoménu roku 2012. O „májském kalendáři“ se tak poslední dobou vedou mezi lidmi vzrušené debaty, vydávají se o něm spousty knih²⁷⁵ a věnují se mu tisíce internetových stran.

---

²⁷¹ CIVÍNOVÁ, *cit. dílo*, s. 2.

²⁷² WEBER, *Apokalypsy*, s. 233.

²⁷³ *Tamtéž*, s. 234. Samozřejmě je otázkou nakolik lze porovnávat rituálně prožívaný koncept posvátného času v kulturách s „mýty o věčném návratu“ s filosofickými koncepty apokatastasis stoiků.

²⁷⁴ Podle Roberta K. Sitlera složkou ústřední srv. SITLER, „The 2012 Phenomenon“, s. 24 – 38.

²⁷⁵ Zde je potřeba dodat, že není ani trochu jednoduché vyznat se v množství knih, které jsou na téma Májové a májský kalendář produkovány.

7. Kataklyzma č.5: Májský kalendář“ ve službách fenoménu roku 2012

„Věřím nyní, že biblické proroctví o otevření bezedné jámy, po němž záhy (Zjevení Janovo, kap. 21) přichází ‚nebe nové a země nová‘, souvisí s mayským proroctvím začátku pátého slunce. Jak již bylo probíráno, 21. prosince 2012, kdy mayský dlouhý počet dospěje k dovršení 13. baktunu ode dne stvoření – 12. srpna 3144 př. Kr. – se bude Slunce nacházet v jižní hvězdné bráně, kde ekliptika protíná středovou rovinu Mléčné dráhy v souhvězdí Střelce a nad bodcem Štíra. O půlnoci bude Slunce v zákrytu se samotným středem naší galaxie. Nebude to však viditelný úkaz, neboť proběhne v noci a Slunce se bude nacházet na opačné straně Země. Jižní hvězdné obloze – však bude dominovat souhvězdí Orionu, odkud podle starých Mayů pocházeli jejich bohové – otcové Hunahpu a Xbalanque a které je podle mého esoterického výkladu bible uvedeno ve Znameních na obloze²⁷⁶ znamením Syna člověka na nebesích. Tento okamžik, (...) bude podle mého názoru znamenat ukončení trápení prorokovaných ve Zjevení a skutečný počátek nového věku.“²⁷⁷

V této ukázce z knihy *Konec světa* od Adriana Gilberta se přesně odráží to, na co jsem čtenáře upozorňoval ke konci minulé kapitoly. Výklad „májského proroctví“ skrze rámec a terminologii „biblického proroctví“. Předkládám ji zde však i proto, že obsahuje některé momenty, jež jsou pro teorie fenoménu roku 2012 významné, a proto si žádají dalšího vysvětlení. A o to se pokusím právě v této kapitole.

Předpovědi týkající se roku 2012 vycházejí z předpokladu, že o přechodovém období na konci tohoto roku nás zpravuje „májský kalendář“. Setkáváme se též s přesvědčením, stejně jako v Gilbertově ukázce, že o tomto období pojednává „májské proroctví“. O zimním slunovratu roku 2012 má podle těchto předpovědí totiž „končit májský kalendář“ - jeho cyklus nazvaný „dlouhý počet“ -, neboť se chýlí ke konci čtyřistaleté období „13. baktunu“. Tato skutečnost je dávana do souvislosti se „začátkem či koncem pátého slunce“, což je představa vlastní mezoamerickým mýtům, které pojednávají o rozkladu a obnově světa. Důležitost tohoto období je navíc podporována astronomickými událostmi jako je např. „konjunkce Slunce se středem galaxie Mléčná dráha“, jež je považován za oblast májského podsvětí Xibalba.²⁷⁸

V úvodu práce jsem zmínil, jak právě takto „doložené“ a „unikátní“ přechodové období „přidává vodu na mlýn“ představám o naplnění konečnosti našeho údělu. Zvláště, pokud vlastníme přesný termín události, který nám po sobě navíc zanechali

²⁷⁶ GILBERT, Adrian, *Signs in the Sky*, London: Transworld, 2000.

²⁷⁷ GILBERT, *Konec světa. Další mayská proroctví*, s. 298 - 299.

²⁷⁸ Čti Šibalba.

tajemní „mistři matematiky, astronomie a stavitelství“, kteří „i přes vysoký kulturní standard obětovali lidi ve hře“, Májové.²⁷⁹

Ačkoli bylo do příchodu conquistadorů v 16. století pro středoamerický areál typické prožívání času dle kontinuálního scénáře rozkladu a obnovy, v apokalyptickém ovzduší dneška se akcentuje „konec kalendáře“ a tedy konec času namísto obnovy světa či jeho utváření, pročež měli Májové vypracované důkladné rituální postupy.

Ústředním tématem tzv. májských proroctví, je kalendářní systém složený z různých cyklů odvozených z pohybu planet. V těchto proroctvích se zmiňuje zejm. tzv. dlouhý počet, cyklus dlouhý 5125 let složený z různě dlouhých jednotek – vzájemných násobků. Obecně přijímaná korelace (přepočet) mezi ním a naším gregoriánským kalendářem, staví jeho počátek na 13. srpen 3144 př. Kr. Toto datum je východiskem pro současné představy „konce kalendáře“ 21. prosince 2012. Skutečností však je, že se do dnešních dnů dochoval pouze jediný pramen, který o konci 13. baktúnu pojednává.

V této kapitole čtenáře ve stručnosti seznámím s májským kalendářním systémem, zejm. s jeho dlouhým počtem. Zmíním se o problematice „konce 13. baktúnu“ a jeho korelace k našemu kalendáři, která v posledních letech stojí za vznikem ovzduší „posledních dnů“. Poté ukáži, jak byl „májský kalendář“ převzat autory fenoménu roku 2012. Nejprve však pojednám o samotných Májích a jejich kosmologií.

7.1. Představy o ušlechtilém divochu a májská kosmologie

7.1.1. Představy evropské nadřazenosti

Jak uvádí David Carrasco, již od počátečního kontaktu evropských mořeplavců s pobřežím Mexika a okolních ostrovů na počátku 16. století, bylo těmto „objevitelům“ patrné, že našli ztracený pozemský ráj popisovaný v Bibli a dalších středověkých rukopisech. Tyto představy později ve středním Mexiku v hlavách conquistadorů vyústily v úvahy o brzkém ustavení tisíciletého království, které budou ovládat kněží, jež obrátí masy tamního obyvatelstva na křesťanskou víru.²⁸⁰ Na tyto obyvatele bylo od počátku pohlíženo dvěma způsoby. Někteří Evropané na ně hleděli jako na divoké lidi, kteří byli napůl zvířaty. Jiní poukazovali na to, že ačkoli „jsou opravdu divochy, dosud

²⁷⁹ DĀNIKEN, *Den, kdy přišli bohové*, s. 70. Viz např. COTTERELL a GILBERT, *Májská proroctví*, kap. Záhadní Mayové, s. 1-22.

²⁸⁰ CARRASCO, *Náboženství Mezoameriky*, s. 16.

nepodlehli slabostem civilizace spojených chamtivostí, krutostí a špatnými mravy“. Tedy jako na sice divoké, ale ušlechtilé a čisté bytosti. Dominikánský kněz Bartolomé de Las Casas v nich dokonce shledával „divoké křesťany“. V těchto představách se ukrývá velkolepé pojetí evropské nadřazenosti a dokonalosti.²⁸¹ Ne jinak je tomu v případě některých alternativních představ o původu obyvatel a kultur Mezoameriky, konkrétně Májů.

7.1.2. *Rané a alternativní teorie původu Májů*

V rámci fenoménu roku 2012 se můžeme setkat s teoriemi původu Májů, od jejich příplutí v dávných dobách z Egypta až k teoriím, které tvrdí, že předci Májů přišli z hvězd. Většina z těchto scénářů nejsou novými myšlenkami, nýbrž přebírají názory, které se začali objevovat již v 19. století.²⁸² Ty se zakládaly na výchozí myšlence, že různé civilizace Ameriky vytvářelo migrující obyvatelstvo, které opustilo svá kulturní centra a přeneslo své civilizační kořeny (monumentální architekturu, písmo, kalendářní systém) na americkou půdu. Jde v podstatě o difuzionistické teorie, zakládající se především na podobnosti řady kulturních prvků.

I v odborných studiích se kdysi uvádělo, že původní Mezoameričané přišli z Egypta. Skutečnost, že obě civilizace vytvořily jehlanovité stavby a hieroglyfický systém písma, podporoval domněnku, že mezoamerická kultura pochází ze Starého světa, odkud se různými cestami dostala do Ameriky. Jiní odborníci vedle toho zastávali názor, že tyto kultury přišli do Mezoameriky z Asie. Další z populárních názorů v 19. století tvrdil, že původním domovem starých amerických civilizací byl ztracený kontinent Atlantida, Lemurie či kontinent Mu. S pomocí Platónova popisu Atlantidy se zastánci teorie zmizelého kontinentu snažili dokazovat, že se praobyvatelé Ameriky v pravou chvíli zachránili a přenesli na nový kontinent svoji vyspělou civilizaci.²⁸³ I v některých současných populárních publikacích, které se týkají Májů se můžeme setkat

---

²⁸¹ CARRASCO, *Náboženství Mezoameriky*, s. 18 - 20.

²⁸² „Podobně jako ve středověku celá křesťanská Evropa vzhlížela pod vědomím ohrožení islámem s nadějí k „Orientu“ a „bájně říši krále Jana“, také někteří autoři druhé poloviny 19. století začínají ve světě hledat skrytou moudrost a tisíciletí přetrvávající tradici, kterou posléze nalézají v „mýtech o Atlantidě“, toltécké kultuře Mezoameriky či v neproniknutelných výšinách tibetských hor a bájně říši Šangrila.“ CIVÍNOVÁ, *Fenomén roku 2012...*, s. 5.

²⁸³ CARRASCO, *cit. dílo*, s. 44 - 45.

s diskutováním jejich původu z Atlant'anů či Egypt'anů.²⁸⁴ Spojitost s těmito „dávnými civilizacemi“ je v „2012“ dávana do souvislosti s katastrofickými²⁸⁵ i pozitivními událostmi²⁸⁶ V druhé polovině 20. století se stala rovněž populární myšlenka Ericha von Dänikena. Podle něj udává počáteční den dlouhého počtu – 11. srpna 3144 př. Kr. příchod „bohů“, „dávných kosmonautů“, kteří do Mezoameriky přinesli základy své mimozemské civilizace.²⁸⁷

Pokud bychom chtěli tyto difuzionistické teorie interpretovat, došli bychom stejně jako David Carrasco k závěru, že obsahují přesvědčení, že „původní Američané nebyli schopni dosáhnout skvělé kulturní úrovně sami od sebe, nýbrž že k tomu potřebovali podnět a přispění nadřazených cizinců.“ Carrasco následně dodává, že vědci jasně ukázali, že všechny civilizace a kultury Nového světa „jsou výsledkem kulturního vývoje na americkém kontinentu“.²⁸⁸ A jedním z nejvýraznějších objevů prisuzovaných Májům byl jejich kalendářní systém. Než si ho představíme, zmíníme se nejdříve o tradičním pohledu na vznik májské kultury a jejich pohledu na svět.

---

²⁸⁴ Srv. GILBERT, *Konec světa*; COTTERELL a GILBERT, *Mayská prorocství*; nebo HEERING a MÜLLER, *Apokalypsa 2012*.

²⁸⁵ „Edgar Cayce nepředpověděl pouze to, že Atlantida znovu vystoupí z vln, ale rovněž, že dojde k dalším významným „změnám na Zemi“, až se přiblížíme k přelomu tisíciletí. Stejně jako Maurice Cotterell i on věřil v posun magnetického pole, který způsobí celosvětový rozvrat. (...) Předpověď hovoří i o tom, že rozsáhlé oblasti západního i východního pobřeží Ameriky zmizí pod mořskými vlnami postupujícího moře, jak tomu bylo u Atlantidy. Současně se klima Evropy, kontinentu trpícího podobnými záplavami, téměř okamžitě rapidně ochladí. To by mohlo být zapříčiněno vzestupem starého světadílu Atlantis, který naruší Golský proud a odpojí tak „ústřední topení“ Evropy. (...) Zdá se, že se všechny tyto předpovědi v mnohém shodují s mayskou vírou, že současný konec světa skončí přibližně ve stejné době: v roce 2012.“ COTTERELL a GILBERT, *Mayská prorocství*, s. 194 – 195.

²⁸⁶ „V roce 2012 na Zemi dopadne velké množství světla, což ovlivní každého z nás jednotlivě i skupinově. Velké množství lidí si začne vzpomínat, kým skutečně jsme, na úrovni duše. Otevře se energie pyramid a dalších posvátných míst (hodně v Číně), která byla do té doby uzavřena. V egyptských pyramidách se otevře skrytá atlantská moudrost.“ VALOVÁ, „Informace z londýnského workshopu ...“ [online].

²⁸⁷ „Proč tedy Mayové, dědicové neznámé minulosti, používali pro svůj kalendář pevný počátek? Jejich předkům se muselo v hodině nula přihodit něco neslýchaně důležitého. Zatím na Zemi nevznikl žádný kalendář, pro jehož počátek by tvůrci použili nějaké fiktivní datum. Ovšem učenci, kteří všechno vědí, se domnívají, že v případě Mayů to tak bylo. Závěry mayské archeologie se však nejsou schopny vypořádat s problémem mayského kalendáře. Proč tento kalendář začíná celá tisíciletí před vlastní mayskou epochou? Kdo určil toto počáteční datum? S čím je spojeno? Byl to den, kdy přišli bohové?“ (s. 115 - 116) „ (...) Neudává osudové počáteční datum kalendáře 11. srpna 3144 př. Kr. den, kdy z nebe sestoupili na zem Kačinové?“ (s. 236). DÄNIKEN, *Den, kdy přišli bohové*. Myšlenku přebírá např. i Adrian Gilbert: „ (...) Jestliže však akceptujeme myšlenku, že nám kalendář přinesly inteligentní bytosti, jež navštívili Zemi z vesmíru, pak může být 22. prosince roku 2012 dnem, kdy se hodlají navrátit. Toto datum tak dostává natolik osudový rozměr, že bychom si je měli rozhodně vyznačit v diáři.“ GILBERT, *Konec světa*, s. 272.

²⁸⁸ CARRASCO, *Náboženství Mezoameriky*, s. 45.

7.1.3. Obecný výklad vzniku májské kultury

Podle tradičního pohledu se kultura, kterou dnes nazýváme májská, a jejíž „hluboké kořeny“ sahají do 4. tisíciletí v oblasti západní Guatemaly, vyvinula během dlouhých staletí „složitou syntézou sociálně ekonomických a kulturních procesů“. A to tak, aby po sobě zanechala monumentální chrámová města, hieroglyfické písmo a složitý kalendářní systém.²⁸⁹ Podle Davida Carrasca se dá historie Májů a vlastně celé Mezoameriky charakterizovat

„nápadnou periodicitou fází, které se opakovaně střídaly – utvářením, stabilitou a usazováním“. (...) Ekologická různorodost přírodního prostředí, nestabilita a silná konkurence mezi městskými státy ústila v periodicky se opakující úpadky oblastních hlavních měst, po kterých následovala období reorganizace. V nich se utvářela hlavní obřadní města dominující určité oblasti. Model střídání pořádku, pádu, hledání nového středu, pořádku, pádu atd. vyrovnávala jistá výrazná období kreativity.“²⁹⁰

V takovémto prostředí vznikly hlavní kultury Mezoameriky, z nichž tu zmíníme jen kulturu Olméků (1500 př. Kr. – 300 př. Kr.), kulturu klasických Májů (200 – 900 po Kr.), kulturu Toltéků (900 – 1250 po Kr.) a Aztéků (1300 – 1521 po Kr.). Carrasco dochází k závěru, že v těchto kulturách probíhaly tři základní procesy, které „živily svět obřadních center“: utváření světa, hledání středu světa a jeho obnova. „Tyto procesy se obvykle prolínaly a vytvářely náboženskou tradici mezoamerických hlavních měst.“²⁹¹

7.1.4. Utváření světa – hledání středu světa – obnova světa

Májská společnost se vždy soustřeďovala kolem obřadních středisek vybudovaných podle představ o struktuře vesmíru, jež je popsána v jejích mýtech a legendách. Obřadní centrum, té které společnosti, bylo středem světa, jádrem vesmíru²⁹², kde byla situována rituální scéna, na níž se periodicky odehrává utváření světa. Člověk v této souvislosti tvořil jakýsi mikrokosmos, jeho tělo bylo považováno za jádro a spojovník vesmíru.²⁹³ Poskytování obětí zajišťovalo utváření a obnovování světa z hlediska zemědělství a válek. Tento princip David Carrasco dokládá na aztéckém mýtu o utváření pátého

²⁸⁹ BÖHM a BÖHM, „Jak správně vypočítat korelaci“, s. 14.

²⁹⁰ CARRASCO, *cit. dílo*, s. 34 - 35.

²⁹¹ *Tamtéž*, s. 35.

²⁹² Májský kosmos měl tři části – nebesa, zemi a podsvětí. Nebesa, domov bohů, se skládala ze 13 vrstev ve tvaru pyramidy, přičemž každou tuto vrstvu, schod kosmické pyramidy, ovládal jiný bůh. Pod nebesy je obloha a země a svět lidí. Pod ním se rozkládá podsvětí Xibalba, taktéž v podobě pyramidy avšak pouze o devíti vrstvách, a tedy 9 pánech podsvětí. Viz např. JOHNSON, *Jaguáři moudrost*, s. 16d.

²⁹³ CARRASCO, *cit. dílo*, s. 37.

věku (doby, ve které Májové žili). V něm se bohové obávají momentu, kdy by se „slunce mohlo zastavit a přestat pohybovat“. Na základě božské oběti se však slunce znovu vydává na svou dráhu. A proto bylo dále možné nalézt střed světa a jeho rovnováhu jen skrze oběti výjimečných jedinců. Díky těmto obětem se slunce v pátém věku pohybuje po své dráze a dělí čas na noc a den.²⁹⁴ Každodenními, měsíčními i ročními obřady byl májský svět pravidelně obnovován. Májové se přizpůsobovali vnějším podmínkám a vytvářeli i nové rituály a příběhy, které odpovídaly ekologickým, sociálním i ekonomickým změnám a krizím. Kněží (a pouze oni!) používali složité kalendářní systémy, věštby a pozorování oblohy, aby tyto neobvyklé veřejné obřady mohli řídit a předávat ostatním poznatky o struktuře a dynamice vesmíru. Astronomie v jejich pozorování hrála hlavní roli.²⁹⁵ O jejich kalendářním systému pohovořím nyní.

7.2. Májský kalendářní systém a dlouhý počet

7.2.1. Májský kalendářní systém

Májové vytvořili svůj kalendářní systém na výsledcích astronomického pozorování předchozích kultur. Sloužil jim jako prostředek k záznamu důležitých událostí tak i k harmonizaci lidského řádu s nebeským. Skládal se z různých počtů jako byl *tzolkin* (posvátný rok, 260denní počet vztahující se k těhotenství), *haab* (365denní počet spojený se slunečním cyklem), dlouhý počet (spojený s uctíváním předků a rodů, dlouhý 5125 let), kalendářní cyklus (52letý cyklus), Vládcové noci (9denní interval) a měsíční cyklus.²⁹⁶ Tyto jednotlivé časové cykly probíhají souběžně a všechny se setkávají vždy po 6 832 800 dnech.²⁹⁷

7.2.2. Dlouhý počet

Jak je patrné, nejdelším počtem v májském kalendářním systému byl dlouhý počet. Johnson se o něm domnívá, že „je snad nejvelkolepějším vynálezem májské civilizace“.²⁹⁸ Ten je také nejdůležitějším počtem pro korelaci s naším gregoriánským kalendářem (používaným od 4. října 1582). Zatímco je základní jednotkou evropského

²⁹⁴ CARRASCO, D., *Náboženství Mezoameriky*, s. 36 -38.

²⁹⁵ *Tamtéž*, s. 39.

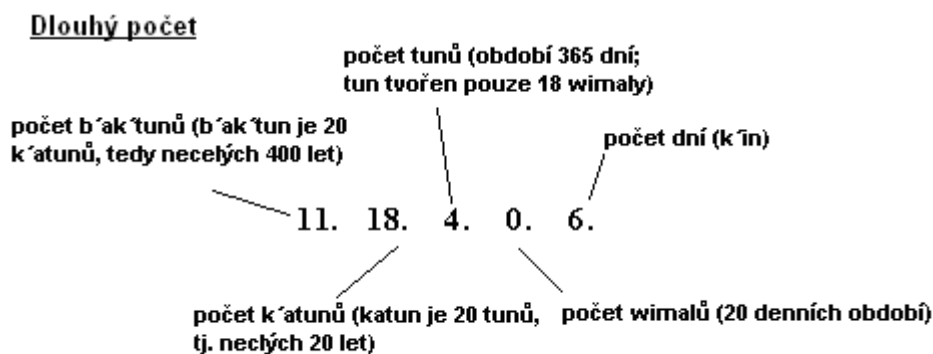
²⁹⁶ *Tamtéž*, s. 60; srv. STRAY, *Májský kalendář a další kalendáře minulosti*, zejm. s. 26d.

²⁹⁷ BÖHM a BÖHM, „Jak správně vypočítat korelaci“, s. 14.

²⁹⁸ JOHNSON, *Jaguáři moudrost*, s. 177 – 178.

kalendáře rok,²⁹⁹ početní jednotkou dlouhého počtu jsou dny. Ty se pak kupily do větších časových cyklů (jako jsou naše desetiletí, staletí, milénia), jejichž stavba nespočívala v desítkové, nýbrž v dvacítkové soustavě. Těchto jednotek bylo celkem pět, jak je patrné na *obrázku č. 5*.

obrázek č. 5

7.2.3. Interpretace dlouhého počtu

Východiskem zde je datum 0.0.0.0.0., které je v podobě završení 13. baktúnu – 13. 0.0.0.0.0. – tedy zároveň i uzavřením dlouhého počtu, tvořeného celkem 1 820 000 dny. Podle názoru Davida Carrasca tento počet „odměřoval každý den od výchozího data současné kosmické éry, tj. od roku 3144 př. n. l., a předpovídá její pád na 23. prosince 2012“. Míni tím kosmickou éru, o níž pojednává aztécká legenda o čtyřech sluncích.³⁰⁰ Ta hovoří o tom, že „velké časové cykly vznikají a zanikají podle toho, jak vzniká a zaniká slunce“. Období mezi jednotlivými cykly (slunci) je jakýmsi „temným bezčasím, v rámci něhož se odehrávají apokalyptické a stvořitelské události“.³⁰¹ S tím podle Zuzany Kosticové souvisí i klasický májský mýtus o utváření světa zaznamenaný v knize *Popol Vuh*,³⁰² kdy se jedno z božských dvojčat promění ve Slunce, „je to

²⁹⁹ Letopočet zde určuje počet let, které uběhly od nějakého bodu.

³⁰⁰ Příběh vypovídá o pěti světových cyklech, od sebe oddělených přírodními katastrofami, které pramení ze „svržení“ slunce, jež střídavě reprezentují rivalská sluneční božstva Tezcatlipoca a Quetzalcoatl. Májové věřili tomu, že se nacházejí v pátém slunci. Viz „O čtyřech sluncích a jednom navíc“ ve výboru HRUŠKA a kol., *Duchovní prameny života*, s. 505 – 509.

³⁰¹ KOSTIČOVÁ, „Mýty o konci světa a klasičtí Mayové“ s. 12

³⁰² Příběh v němž bohové smrti vlákají do podsvětí májského boha kukuřice a usmrtí ho, otce pomstí a vzkřísí jeho dva synové, jež se následně promění ve Slunce a Měsíc. Otec je na kánoji převezen do středu světa, kde vyklíčí jako první kukuřičná rostlina, což předchází nebo iniciuje vznik světa. Viz „Činy božských reků v Xibalbě“ ve výboru HRUŠKA a kol., *cit. dílo*, s. 511 – 522.

známka, že svět byl nově stvořen a čas opět zahájen“.³⁰³ Ve svém příspěvku to Kostičová dokládá i na dalších dílech májské historie.

Proces utváření světa se završuje na konci třináctého baktúnu a k východu Slunce dochází ke dni 13.0.0.0.0.

„Aby bohové odlišili různé kvality času, který je zde dlouhým počtem zaznamenáván, vynulují třináctku – den 13.0.0.0.0. se tak stane dnem 0.0.0.0.0. Nejde o přirozený konec dlouhého počtu, jelikož ten by ze své podstaty pokračoval standardním způsobem dále, následující den by měl datum 13.0.0.0.1., další pak 13.0.0.0.2. atd. – jde o vnější zásah bohů.“³⁰⁴

7.2.4. Události na konci baktúnu – konec májského kalendáře?

Pokud se podíváme na to, co by se mělo stát ke konci 13. baktúnu prostřednictvím obrazů zatmění a východu Slunce (času), řekli bychom, že se májský kalendář, resp. jeho dlouhý počet, nechýlí ke svému konci, nýbrž dochází pouze k jeho obnově, obnově času, světa. Při které se Slunce dostává zpět na svou dráhu.³⁰⁵ Podle bratrů Böhmových se v případě májského kalendáře jedná

„o nekonečný průběh stále probíhajících cyklů o různých délkách dnů. Proto nelze mluvit o konci májského kalendáře. Sami Mayové chápali svůj kalendář jako kráčející průvod božských nosičů nesoucích své časové cykly nekonečnem. Tento motiv je na některých stélách májských chrámových měst zobrazen.“³⁰⁶

„Průvod božských nosičů nesoucích své časové cykly nekonečnem“ je obrazem neustálé rotace tří základních principů všech obřadních center, o nichž jsme se již dříve zmínili, tedy: utváření světa, hledání středu světa a jeho obnovy.

Podle Kostičové však existují dva možné výkladové scénáře, toho co se stane, až se 13. baktún završí. První interpretace říká, že „není důvod k božskému zásahu a že dlouhý počet bude normálně pokračovat dál“. Z hlediska cyklického pojetí času, který Mezoamerika vyznávala (vzpomeňme na *palingenesi* či *apokatastasis*), se dá podle autorky najít i jiný výklad. „Zvláště Mayové totiž věřili, že každé časové období má

³⁰³ V jukatéčtině i v EGM (epigrafické májštině užívané v klasických nápisech) označuje slovo k'in jak jednotku dne (čas), tak Slunce. „Pokud neexistuje Slunce, tak“ podle autorky „neexistuje ani čas“. KOSTIČOVÁ, Z., „Mýty o konci světa a klasičtí Mayové“ s. 12.

³⁰⁴ *Tamtéž*, s. 12; podobně i BÖHM a BÖHM, „Jak správně vypočítat korelaci“, s. 16.

³⁰⁵ Navíc je třeba si uvědomit, že dlouhý počet „byl jen menší součástíkou daleko rozsáhlejších chronologických cyklů, které teoreticky sahaly nekonečně dozadu a dopředu v čase uvnitř systému exponenciálně vzrůstajících časových cyklů, prostých začátečních a konečných bodů.“ SITLER, „The 2012 Phenomenon“, s. 25.

³⁰⁶ BÖHM a BÖHM, *cit. dílo*, s. 14.

z astrologického hlediska nějakou povahu a stávají se v něm vždy podobné události.“ To dokládá kniha Chilama Balama z Chumájelu. Dalším náznakem hrozící katastrofy je podle Kosticové fakt, že „*ukončování velkého cyklu bylo obecně v Mezoamerice velice rizikové z hlediska velkých kataklyzmat, a čím větší cyklus končil, tím větší katastrofy se očekávaly*“. Proto bylo nutno obnovovat svět - skrze rituály si naklonit bohy, kteří by dokázali svět v tomto období udržet v chodu.³⁰⁷

Avšak hypotézy o konci 13. baktúnu jsou pořád jen spekulacemi, neboť primární prameny se o datu konce baktúnu prakticky nezmiňují. „*Už to samo přirozeně napovídá, že se nejednalo o nějaké předem očekávané a stoprocentně stanovené datum zániku světa*“. ³⁰⁸

Jediným dostupným pramenem je tzv. „monument 6“ nalezený v lokalitě Tortuguero.³⁰⁹ Závěrečná pasáž textu předpovídá, že k datu 13.0.0.0. sestoupí na zem božstvo B'olon Yokte' K'uh, které se v primárních pramenech vyskytuje v kontextu katastrof. Sven Gronemeyer a Barbara McLeod, kteří celý nápis „monumentu 6“ prostudovali, doporučují chápat závěrečnou část v kontextu celého textu (ten podává historii vlády krále Tortuguera jménem Bahlam Ajaw).³¹⁰

Reliéf vznikl zřejmě v souvislosti s vysvěcením králova chrámu, v němž se měly odehrávat ceremonie k příležitosti ukončení 13. baktúnu. Oslava božstva B'olon Yokte' měla nejspíše sloužit k odvrácení eventuelní katastrofy. Autoři studie docházejí k závěru, že Májové interpretovali konec třináctého baktúnu sice jako nebezpečný (jak bývá zvykem při ukončování cyklů), ale nebezpečí, které v přechodovém období hrozilo (a které nutně neznamenalo hrozbu zániku světa), nebylo neodvratitelné. Tedy pokud bude bohům prokázána náležitá úcta.³¹¹

Teorie fenoménu roku 2012 staví na předpokladu, že 13.0.0.0. nastane 21. – 23. 12. 2012³¹². Jak je patrné, májský početní systém a evropský kalendář se odlišují, a pro jejich sladění je potřeba učinit přepočty, tzv. korelace. Těch však bylo učiněno více a rozdíl jejich datace dosahuje až několika set let.

---

³⁰⁷ KOSTIČOVÁ, „Mýty o konci světa a klasičtí Mayové“ s. 12 - 13.

³⁰⁸ *Tamtéž*, s. 13.

³⁰⁹ Viz GRONEMEYER, Sven; McLEOD, Barbara, „What Could Happen in 2012: A Re-Analysis of the 13-Bak'tun Prophecy on Tortuguero Monument 6“, *Wayeb Notes* 34 (2010).

³¹⁰ Srv. CARRASCO, *Náboženství Mezoameriky*, s. 153. Tento autor míní, že samotný dlouhý počet vznikl z potřeby zaznamenávat dynastickou posloupnost vládnoucích rodů – „píliřů májské společnosti“.

³¹¹ GRONEMEYER a McLEOD, *cit. dílo*. In KOSTIČOVÁ, *cit. dílo*, s. 13.

³¹² To se děje z důvodu kladení počátku dlouhého počtu mezi 11. – 13. srpen 3144 př. Kr.

7.2.5. Problematika korelace: 13. 0. 0. 0. dne 21. prosince 2012?

Jednu z novějších korelací učinili i dva čeští badatelé Bohumil Böhm a Vladimír Böhm. Tu nazývají *Böhmova korelace* (zkráceně BB korelace). Ve svém článku uvádějí, že v minulosti bylo vypočítáno těchto různých přepočtů již celkem 52.³¹³

Obecně byla přijata *Goodman – Martínez – Thompsonova korelace* (GMT či Thompsonova korelace). Ta vychází z písemných pramenů 16. století vzniklých na území osídlených Máji. Jde především o knihy *Chilam Balam*³¹⁴. Podle GMT korelace dlouhý počet začíná 13. srpna roku 3144 př. Kr. a skončí 21. prosince 2012.

Bratři Böhmové ve zmíněném článku uvádějí, že Thompsonova korelace je chybná, neboť tento badatel nevzal v úvahu, že májská data uvedená v nápisech chrámových měst z klasického období májských dějin nenavazují bez přerušení na data po tomto období. Tehdy došlo ke vpádu cizích etnik ze středního Mexika do májské oblasti a datování za pomoci dlouhého počtu bylo přerušeno. Mexičtí dobyvatelé používali k datování pouze *tzolkin* a cyklus katúnů o 7200 dnech³¹⁵. Datování ve dnech (*kin*) - dlouhý počet - vůbec neznali.³¹⁶ Thompsonova korelace je dle bratrů Böhmových „naprosto chybná, ale právě s ní počítají prognózy o údajném konci světa“.³¹⁷

Čeští autoři při tvorbě své korelace vycházeli z májských dat uvedených v tzv. *Dráždanském kodexu*³¹⁸, v němž jsou zachyceny jisté astronomické úkazy. Na základě nich pomocí počítače zjišťovali data v křesťanském systému datování. Výsledkem jejich úsilí byl tzv. korelační koeficient³¹⁹, zvaný májology a astronomy *Böhmova korelace*.

³¹³ BÖHM a BÖHM, „Jak správně vypočítat korelaci“, s. 14.

³¹⁴ Ty byly napsané Máji, kteří získali vzdělání v prvních katolických kláštřích založených španělskými misionáři na Yucatánu, jsou psány májsky s občasnými vsuvkami latinských slov. Některé texty jsou zařazeny v RÄTSCH a kol., *Bohové starých Mayů*, s. 75-95. Důležitým pramenem, kde se vyskytuje „souběh májského systému datování s křesťanským“, je *Relación de las cosas de Yucatán* (Zpráva o věcech z Yucatánu). Autorem Zprávy byl františkán Diego de Landa. Právě souběh májských a křesťanských dat z těchto pramenů použil E. S. Thompson k výpočtu korelace mezi oběma systémy datování. Výňatky ze Zprávy jsou zařazeny v *Tamtěž*, s. 125-150.

³¹⁵ Tedy jednotek druhého řádu dlouhého počtu.

³¹⁶ BÖHM a BÖHM, *cit. dílo*, s. 15.

³¹⁷ *Tamtěž*, s. 15.

³¹⁸ O dochovaných rukopisech např. STRAY, *Mayský kalendář a další kalendáře minulosti*, s. 28 nebo RÄTSCH a kol., *cit. dílo*, s. 31-32.

³¹⁹ Jedná se o hodnotu 622 261 dnů (GTM korelace má hodnotu 584 283 dnů). Ta se připočítá ke dnům májského dlouhého počtu, které datují nějaký astronomický úkaz. Výsledkem jsou tzv. juliánské dny, které se snadno převedou na dny, měsíce a roky našeho systému datování. Viz BÖHM a BÖHM, *cit. dílo*, s. 15.

Použijeme-li tuto korelaci, končí cyklus dlouhého počtu nikoli 21. prosince 2012, ale 14. prosince roku 2116.³²⁰ Můžeme se tak třeba dočkat dalšího očekávání za více jak sto let. Jenže v rámci nynějších očekávání se můžeme setkat i s dalšími událostmi, které se mají v období zimního slunovratu roku 2012 udát a nejsou výhradně záležitostí májského kalendáře. Proto samozřejmě datace na základě BB korelace není pro účastníky fenoménu roku 2012 nejspíš až tak důležitá. Nyní v krátkosti ukáží, jak došlo ke spojitosti májské kultury a moderních očekávání „2012“ a to, jak někteří autoři účastni na fenoménu interpretují májský kalendář.

7.3. Fenomén roku 2012 a převzetí májského kalendáře

*„Apolinario Pixtun, který pochází z Guatemaly, tvrdí, že teorie o soudném dni se šíří ze Západu, nejde o žádné májské myšlenky.
(...) Jakou událost s "magickým" datem spojovali sami Mayové, netušíme. Jejich potomci se spolu s mnoha západními archeology a astronomy shodují v tom, že jedinou věcí, jež zřejmě naši planetu zasáhne, bude mohutná sprška popové astronomie, rádobyfilozofie a "zasvěcených" televizních diskusí.“³²¹*

Proroctví o „konci májského kalendáře“ a roku 2012, která se dnes šíří vykreslují Maje jako národ, který ve svém kalendáři detailně popsal budoucí světové dění a skrze tento nástroj nám poskytl možnost připravit se na příchozí období transformace, které posune lidstvo změnou jeho vědomí.³²² Podle Robert Sítlera však spíše než z májské kultury ale tyto představy vycházejí ze selektivního přijetí některých prvků této kultury účastníky hnutí Nového věku. Ti se výslovně hlásí k živé májské tradici, neboť spolupracují s několika současnými májskými „náboženskými specialisty“, kteří propůjčují onu věrohodnost původnosti jejich rozličným „mileniálním“ teoriím týkajících se roku 2012.³²³ Asi nejznámějším propagátorem májského kalendáře byl José Argüelles (1939-2011)³²⁴, který dokonce sestrojil vlastní kalendář složený z 13 měsíců po 28 dnech zvaný *Dreamspell*.

³²⁰ BÖHM a BÖHM, *cit. dílo*, s. 15.

³²¹ „V roce 2012 konec světa nehrozí, uklidňují lidstvo potomci Májů“ [online].

³²² „Prorocká nauka o čase, jak ji známe od původních obyvatel Ameriky a z májského kalendáře, byla vypracována k tomu, aby popsala a vedla k pochopení právě této evoluce vědomí.“ CALLEMAN, *Májský kalendář*, s. 39.

³²³ SÍTLER, „The 2012 Phenomenon“, s. 25, 34.

³²⁴ Jeho myšlenky přiblížíme v následující kapitole.

Robert Sitler provedl před lety výzkum, který se zabýval povědomím o tématu „2012“ mezi současnými Máji, přičemž zjistil, že jen nepatrný zlomek z nich byl o tématu informován již dříve, než o něm před nimi promluvil. Tento autor je však přesvědčen, že interpretace májské spirituality a kalendáře lidmi z vnějšku, mohou být následně přijaty samotnými Máji, což dokládá na několika příkladech.³²⁵ „2012“ tak podle něj není! májskou záležitostí, ale může se jí stát, jak se prvně vypůjčené myšlenky vrací přetvořené zpět do své domoviny.

V následující kapitole se znovu vypravím po stopách hlavních myšlenek fenoménu roku 2012. Představím některé koncepce a osobnosti, jež stáli u jeho zrodu. V další části kapitoly popíši myšlenkové základy, na nichž fenomén roku 2012 spočívá, a jež považuji za hlavní.

---

³²⁵ SITLER, „The 2012 Phenomenon“, s. 32.

8. Tvůrci fenoménu roku 2012 a sdělení, jimiž je tvořen

Nastal čas doplnit vrchní část mozaiky fenoménu roku 2012, kterou jsem se v této práci vydal složit. Naváže na předchozí kapitoly. V nich jsem nejprve podal stručnou charakteristiku fenoménu, představil jeho tři hlavní přístupy vývoje a seznámil čtenáře s pozorovanými projevy fenoménu tak, jak se s ním v posledních letech setkávám ve své každodennosti. Skrze dvě vybrané definice jsem dále tento fenomén představil jako náboženský jev, jež však pokrývá všechny oblasti života jeho účastníků. A v návaznosti na jednu z nich jsem zasadil fenomén roku 2012 do rámce nového vědomí, jehož osobnosti usilují o přesažení převládajícího mechanistického výkladu světa směrem k celistvě propojenému, účastnému a odpovědnému pohledu. Živnou půdou fenoménu roku 2012 je kyberprostor internetu. Abych ozřejmil, proč je tomu tak, vyložil jsem relevantní charakteristiky tohoto média a virtuálního prostoru. Ústřední částí mozaiky, jež dává obrazu této práce význam, bylo zastavení se u biblických kořenů apokalypticismu a milenarismu, jako očekávání „tisíce let štěstí“. Zde jsem na příkladu dvou definic tohoto jevu a prostřednictvím dalšího doplnění vytyčil základní charakteristické rysy milenarismu. Obrazy úpadku a obnovy jsou přítomné i mimo biblický kontext, proto jsem podal vymezení „apokalypsy“ a „apokatastasis“. Tak jsem mohl následně představit májskou kosmologii a májský kalendářní systém a takto navázat na souvislost fenoménu roku 2012 s oživením zájmu o májskou kulturu v posledních desetiletích a letech.

Již tedy víme, co fenomén roku 2012 je a jak se vyjadřuje. V jedné z předchozích kapitol jsem ho označil za projev utvářejícího se „nového vědomí“. Zmínili jsme se tehdy o dvou hlavních pramenech, které podle Sacha Defesche měly na celý fenomén formativní vliv. Jde o koncepci *noosféry* jako projevu evoluce vědomí v podání francouzského myslitele Teilharda de Chardin a o UFO apokalyptiku, která se rozvinula po skončení druhé světové války. O fenoménu samotném se však dá hovořit až o cca půl století později. A to ve spojitosti s několika autory, kteří fenoménu roku 2012 poskytly myšlenky, které se ujaly a byly dále rozvíjeny. Při bližším pohledu je pak patrné, jak byly jejich teorie oněmi dvěma prameny napájeny.

8.1. Tvůrci fenoménu roku 2012 a jejich myšlenky

Za iniciátora důrazu na důležitost roku 2012 pro „osud“ lidstva a planety je považován Terence McKenna. On a jeho bratr Denis, přispěli fenoménu svou teorií časové vlny (*time wave*), jež utichá právě v roce 2012. Dalším z tvůrců fenoménu byl José Argüelles. Ten podnítil v západním prostředí zájem o studium májské kultury propagováním kalendářního dlouhého počtu, což se odrazilo v jeho vyhlášení období „harmonické konvergence“ (*harmonic convergence*). John Major Jenkins byl ten, kdo detailně přednesl úvahy o změnách, které nastanou v důsledku astronomické „velké konjunktce“ (*great shift*), zákrytu Slunce se středem naší galaxie.

V myšlenkách těchto autorů lze spatřovat hlavní impuls rozvoje fenoménu roku 2012. Další autoři, kteří se zasloužili o jeho popularizaci, jako jsou např. Carl Johan Calleman či Daniel Pinchbeck, podle mne vycházeli právě z nich.

Období počátku tematizování roku 2012 v souvislosti s představami prvních třech autorů o vyvrcholení dějin, přechodu a novém začátku spadá do 80. a 90. letech 20. století. John Major Jenkins je však již spjat s příchodem nového tisíciletí, kdy téma dostalo nový impuls.

Shora zmínění autoři jsou považováni za „otce“ fenoménu roku 2012 díky svým pro téma klíčovým pracím. Prvními, kdo zmínil důraz na důležitost roku 2012 v procesu dějinného vývoje byli ve svém díle *Neviditelná krajina*³²⁶ bratři Dennis McKenna a Terence McKenna. Při psaní tohoto díla však netušili jeho spojitost s tzv. májským kalendářem. Tím, kdo tuto spojitost do širšího povědomí přinesl byl José Argüelles ve své knize *The Mayan Factor*.³²⁷ Svými astronomickými úvahami v knize *Maya Cosmogenesis 2012*³²⁸ následně obohatil fenomén novou látkou i John Major Jenkins. Svou knihu publikoval dvacet tři let po prvním vydání *Neviditelné krajiny* a jedenáct let po vydání *Májského faktoru*.

---

³²⁶ MCKENNA, Terence, MCKENNA, Denis, *Neviditelná krajina. Mysl, halucinogeny a Iřing*, Praha: Volvox Globator, 2000. (originál vyšel prvně v roce 1975 jako *The Invisible Landscape*). Další české překlady knih Terence McKenny vyšly v nakladatelstvích DharmaGaia a Mařa.

³²⁷ ARGÜELLES, José, *The Mayan Factor: Path Betone Technology*, Rochester: Bear&Company, 1987. V českém překladu zatím nevyšla žádná z knih tohoto autora.

³²⁸ JENKINS, John Major, *Maya Cosmogenesis 2012: the True Meaning of the Maya Calendar End-Date*, Rochester: Bear&Company, 1998. V českém překladu vyšla Jenkinsova kniha *Galaktická transformace 2012: nadcházející změna vědomí lidstva podle májské, egyptské a védské tradice*, Praha: Alternativa, 2004.

„Interakce mezi těmito autory a jejich myšlenkami společně vytvořila do značné míry esoterní a mileniální rámec, v kterém se vyvinula většina současných spekulací týkajících se roku 2012.“³²⁹

8.1.1. Terence McKenna a „časová vlna nula“

V knize *Pravdivé halucinace* (1971) americký etnobotanik Terence McKenna shrnul prožitky z cesty do amazonského deštného pralesa, kterou podnikl se svým bratrem biologem Dennisem a skupinou přátel v roce 1971. Při experimentech s halucinogenními rostlinami tehdy zakoušeli změněné stavy vědomí,³³⁰ stavy hyperprostorové reality³³¹. Dennis McKenna nazval proces, který nazval *hyperkarbolace* – „proces proměňující nervovou DNA, v jehož důsledku se z člověka stává nekonečná hyperprostorová bytost“³³². Byl přesvědčen, že při svých experimentech byli v kontaktu s naší kolektivní DNA.³³³

„Smrtelnost – věřili jsme, že hyperkarbolace je šamanistickou porážkou smrti, že tato brána, jíž denně procházejí mrtví, bude konečně doširoka otevřena hyperkarbolovanému lidstvu, které tak bude nadále mít možnost svobodného pohybu na věčnost a zpátky, do hájemství, které zástupci všech živočišných druhů prožívají jako živoucí realitu. Pocit přítomnosti gigantů minulosti lidstva – Carla Gustava Junga, Newtona, Nabokova, Bruna, Pythagora a Herakleita – byl hmatatelný a znamenal všezahrnující intuici, kterou jsme sdíleli a kterou nebylo možné ignorovat. Zdálo se, že existuje jakási linie ideologické posloupnosti, zlatý řetězec, jehož kolektivním cílem je otřást historickým kontinuem stvořením živoucího kamene mudrců v podobě hyperkarbolovaného lidstva. Všichni tito vizionářští myslitelé přispěli do tohoto

³²⁹ DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon*, s. 13.

³³⁰ „Pohybovali jsme se ve světě, kde vědecká metoda, rituál a mystika přírody tvořily nedílnou a propojenou jednotu. Naše vlastní mysli a těla byly retortami, nádobami psychoalchymistické transformace, s níž jsme experimentovali.“ McKENNA, *Pravdivé halucinace*, s. 112.

³³¹ „(...) Harner tvrdil, že šamani kmene Jívaro vylučují pod vlivem nápoje, obsahujícího MAO-inhibovaný tryptamin a *Banisteriopsis caapi* (ayahuasca) fosforeskující tekutinu, s jejíž pomocí realizují veškerá svá kouzla. Přestože je tato materie normálně neviditelná, může ji spatřit každý, kdo požije odvar. Ayahuasca je často spojována s fialovými aurami a tmavomodrými halucinacemi. Mohlo by se tedy jednat o termální plasmu viditelnou pouze v ultrafialovém spektru. Pokud by tento fenomén spadal do výše zmíněné kategorie jevů „mentálních“ a fungoval by popsáním způsobem, aniž by podléhal tangenciálním vztahům v běžném časoprostoru, byl by jiným výrazem dokonalého porozumění hyperprostoru, který Jung nazýval kolektivním nevědomím.“ *Tamtéž*, s. 94.

³³² *Tamtéž*, s. 113.

³³³ *Tamtéž*, zejm. kap. č. 9. „(...) Je známo, že nervová DNA se neúčastní metabolického procesu. Přetrvává. Tkáně vašeho těla se každých pár let vyměňují. Vaše kostra není ta samá, co jste měli před pěti lety. Nervová DNA je ale výjimkou. Je trvalá. Přicházíte s ní na svět. Pořizuje záznam a je jakousi anténou paměti. Nejen ve vás osobně, ale v každé entitě či organismu s vlastním DNA. A existuje způsob, jak se na ni napojit. A tak se před námi otevírají brány do Božské Imaginace, tak William Blake chápal Vykoupení. Je to na dosah ruky. Přesně tak to probíhá. Umísíte vysílač do DNA a ESR rezonance (elektronová spinová rezonance – pozn. autora) se začne šířit vaším systémem, protože to navázání je trvalé. Není možno jej jakkoli zrušit. Dozvíš se tak úplně všechno – všechno, co lze poznat v tomto světě času a prostoru, protože tato databáze obsahuje záznamy tvé i všech ostatních. Jsme všichni propojeni prostřednictvím této magické substance, která umožňuje existenci života a jeho vznik v miliardách různých forem. Veškerá DNA je totožná. Jen vnější podmínky jsou různé. Na nich záleží, jestli vznikne motýl, mastodont či lidská bytost.“ *Tamtéž*, s. 108.

*projektu svým dílem. A nyní, jako tajná společnost v dějinách lidstva, tato generace dědiců Adamova kosmického těla, postrádaného od vyhnání z ráje, stojí na dosah svého cíle, se stíny minulosti vířícími a tlačnými do těsné blízkosti našeho amazonského tábořiště. Naším historickým úkolem zjevně bylo stát se lidskými atomy významu zcela klíčového pro transformaci druhu Homo sapiens v bódhisattvy prohánějící se galaxií, tedy v kulminaci a kvintesenci nejvyšších aspirací lidstva, dosahujícího ke hvězdám.*³³⁴

Při experimentech v La Correra bratři McKennovi usuzovali, že se blíží ke konci historie. „Očekávání toho, že můžeme být svědky zrodu milénia, nás zcela strhlo.“³³⁵ Byli přesvědčeni, že svět byl pro ně nyní od základu jiný. Slovy Terence McKenny: „Chtěli jsme učinit konec dějinám. A odletět ke hvězdám.“³³⁶

O čtyři roky později tyto své zážitky opatřili filosofickým a matematickým pozadím a v knize *Neviditelná krajina* (1975) představili svou teorii, založenou na využití klasického čínského textu *I t'ing*. Ten však nepoužívali jako divinační pomůcku, ale pokládali ho za velmi starý lunární kalendář, systém, uchovávající tok času, který vyjevuje události v dějinách, a to prostřednictvím modelu *časové vlny eschaton*³³⁷. Terence McKenna věřil, že dostali do rukou „přesné schéma fenoménu, který je ze všech fenoménů nejhůře modelovatelný: lidské historie“.³³⁸

Svou teorii postavil na myšlence evoluce vědomí. Jejím ukazatelem jsou podle něho tzv. *vlny novosti*, které se na pozadí historie vynořují stále častěji. K rozplynutí časové vlny má podle autora dojít 21. 12. 2012, kdy se hodnota novosti přiblíží nekonečnu, a tedy nule.³³⁹ Tento bod, který vnímá jako *bod Omega*, označuje též jako *konkrescenci*.³⁴⁰ McKenna pro přesné určení této konkrescence navrhuje dva postupy. Prvním je použití za tím účelem sestaveného softwaru Časová vlna nula (*Timewave Zero*).³⁴¹ Druhý přístup bere v úvahu „precesi bodů rovnodennosti“.

³³⁴ McKENNA, *cit. dílo*, s. 113-114.

³³⁵ *Tamtéž*, s. 90

³³⁶ *Tamtéž*, s. 111.

³³⁷ McKENNA a McKENNA, *Neviditelná krajina*, s. 166.

³³⁸ ABRAHAM, McKENNA, SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, s. 189.

³³⁹ McKENNA a McKENNA, *cit. dílo*, s. 194, obr. 29. „2012“ je podle něj tedy završením naprogramované evoluční cesty. Chápe ho jako radikální dimenzionální přechod z planetárního života svázaného hranicemi času a prostoru do hyperprostoru.

³⁴⁰ „K tomu, aby hodnoty všech úrovní získaly hodnotu nula, může dojít pouze v situaci konečné konkrescence (Whiteheadův pojem pro srůstání mnohosti do jednoho – pozn. autora). Ve skutečnosti představuje definice absolutní konkrescence nulový bod kvantifikované vlnové hierarchie. Paradoxem konkrescence je fakt, že ten, kdo se jí blíží, se osvobozuje, a to díky rozpoznání mezních podmínek modality, do které je absorbován. Jakmile je dosaženo konkrescence, ego a tao jsou vnímány jako jedno, či spíše je vnímáno pouze tao, jako by samo bylo egem.“ *Tamtéž*, s. 208. Jinými slovy, „nedivil bych se, kdyby se po roce 2012 každý stal vším“. McKENNA, *Návrat archaismu*, s. 38.

³⁴¹ „Tato metoda „zahrnuje vývoj sedmašedesátiletých cyklů a jejich souborů v čase, včetně rozličných posunů v jejich seřazení. Realizace softwaru Časová vlna nula umožňuje studovat jakékoli datum

„Z důvodů precese body slunovratu a rovnodennosti předcházejí nebo putují nazpátek vůči pevně umístěným hvězdám, tvořícím zvěrokruh. Celým zvěrokruhem proputují tyto body slunovratu a rovnodennosti jednou za 26 000 let – zodiakální rok. Shodou okolností se zrovna v naší době nachází zimní slunovrat v souhvězdí Střelce, pouhé asi 3 stupně od galaktického středu, což je zároveň, též shodou okolností, asi 2 stupně od ekliptiky. Jelikož se bod zimního slunovratu předchází, přibližuje se stále víc a víc bodu na ekliptice, v němž překryje galaktický střed. To nastane někdy v příštích dvou staletích. Je obtížné být přesnější, protože termín „galaktický střed“ je nejednoznačný. Zahrnuje velkou oblast prostoru, přičemž v galaxii je možné určit střed gravitační, rádiový a prostorový. Nicméně se domníváme, že přeměna jedné zodiakální éry o délce přibližně 2200 let v následující (době) může spočívat v konjunkci bodu slunovratu s galaktickým středem. K tomu dojde s největší pravděpodobností 21. prosince 2012. Překrytí galaktického středu bodem slunovratu může být dostatečně neobvyklou událostí, aby signalizovala počátek konkrescence. Pokud by se projevíly příčinné souvislosti, pak by samotná galaxie měla mít hlavní utvářející vliv na stavbu molekul, které udržují a definují život. Avšak to, že bude tato událost mít výrazný vliv na život na Zemi je čirá spekulace.“³⁴²

Při prvním vydání *Neviditelné krajiny* sice bratři McKennové operovali s datem zimního slunovratu roku 2012, ale až teprve v druhém vydání po téměř dvaceti letech – poté, co se Terence McKenna setkal s José Argüellem a Johnem Jenkinsem a jejich myšlenkami o májském kalendáři – se datum v knize objevuje častěji a s větší jistotou. Nicméně faktem zůstává, že Terence McKenna přišel s myšlenkou, že v roce 2012 dojde historie a taktéž evoluce vědomí svého vrcholu. Což je dle něj zaznamenáno v čínské knize *I t'ing*. A nadto fenoménu roku 2012 přinesl další „materiál“ v podobě spekulace o „konjunkci Slunce se středem galaxie Mléčné dráhy“ v roce 2012, jež může přivodit lidstvu změny.

8.1.2. José Argüelles a „harmonická konvergence“

Defesche ve své studii přiznává hlavní úlohu ve formování fenoménu roku 2012 José Argüellovi (1939-2011), samozvanému proroku „galaktických Májů a posunu věků v roce 2012“, který se již dříve, než napsal svoje dílo *Mayan Factor*, věnoval obdobně jako McKenna myšlence evolučního programu, který v jeho podání ústí ve velkou transformaci a počátek nového věku.³⁴³

---

a vytvoření vhodných počítačových programů by mohlo umožnit vyhledávání těch dat, které nejlépe „sedí“, co se týče naměřených historických dat v rámci kvantifikované vlnové hierarchie. Problém spojený s tímto a s ostatními přístupy tohoto druhu spočívá v nalezení metody k měření historických dat.“ McKENNA a McKENNA, cit. dílo, s. 217.

³⁴² *Tamtéž*, s. 217 - 218. Sacha Defesche je však přesvědčen, že datum zimního slunovratu 2012 pro konjunkci bodu slunovratu s galaktickým středem McKenna doplnil až poté, co se setkal s myšlenkami Johna Majora Jenkinse. Pro naši práci však není důležitá otázka původnosti, nýbrž to, že se tato myšlenka objevuje již v první fázi formování fenoménu. Srv. DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon*, s. 24 - 25.

³⁴³ *Tamtéž*, s. 20, 21.

V *Májském faktoru* Argüelles seznamuje čtenáře se svým přesvědčením, že na základě májské předpovědi započne v roce 1987 25leté období vedoucí ke kolapsu západní civilizace v roce 2012. Toto období nazval „harmonickou konvergencí“, a vnímal ho jako „definitivní závěr prorocství třinácti nebes a devíti pekel“³⁴⁴. Nadto přišel s tvrzením, že když se (biblický počet) „144 000 osob zcela oddá meditaci za svítání z 16. na 17. srpna 1987, svět bude obnoven a lidstvo vstoupí do nového věku“³⁴⁵. Takto přibližuje nastávající transformaci.

„Jak se rok 2012 n. l. přibližuje, planeta bude mručet a vibrovat jako nikdy předtím. Období posledních pěti let, 2007 – 2012 n. l., bude jedinečně zaměřeno k umístění posádek galaktické synchronizace do všech síťových uzlů planetárního světelného tělesa (...). Pak by mělo být vše připraveno. Jedinečný moment, okamžik planetární synchronizace, 13.0.0.0 na paprsku, dospěje ke zrušení nikoli pouze velkého cyklu, ale evolučního provizoria zvaného homo sapiens. Během slavnostní přípravy a psychicky autentických hrůz nahánějících galaktických slunečních znamení, lidská rasa, v harmonii se zvířaty a jinými říšemi a ustavující svůj prostor v elektromagnetickém moři, se sjednotí jako jediný obvod (...) Nakonec, Země bude připravena na vymoření se do meziplanetární civilizace.“³⁴⁶

José Argüelles byl přesvědčen, že západní svět potřebuje změnit svůj systém měření času, aby se vyhnul katastrofě. Kalendář je podle něj v dané civilizaci primárně odpovědný za životní styl občanů společnosti. A čas je proň „univerzální faktor synchronizace“, základní řídicí princip fungování společnosti. Gregoriánský kalendář, který používá západní civilizace, je oddělen od „přirozeného řádu“ času, cyklů Země, Měsíce, Slunce a dalších nebeských těles. „Májský kalendář“, kalendář posvátného času *tzolkin*, naproti tomu představuje perfektní formu kalendáře, ve kterém je vše sladěno s každým myslitelným přirozeným cyklem existence.³⁴⁷ Tzolkinem se též inspiroval, když vytvořil 13 měsíční (28 denní) kalendář *Dreamspell*.³⁴⁸ Autorem, který v mnohých ohledech navazuje na Argüellův důraz na „sladění se“ s májským kalendářem“ a taktéž na McKennovu představu o časové vlně je Carl Johan Calleman. Ten je přesvědčen, že májský kalendář dlouhého počtu je přesným časovým plánem kosmické transformace.

---

³⁴⁴ Viz pozn. č. 294. Toto datum Argüelles odvodil ze zápisků Tonyho Shearera, indiána kmene Siouxů z Colorada, který se zabýval aztéckou a nikoli májskou verzí kalendáře. Viz JOHNSON, *Jaguáři moudrost*, s. 181.

³⁴⁵ ARGÜELLES, „The Mayan Factor“, s. 218 cit. In DEFESCHE, cit. dílo, s. 22; srv. Zj 7:2-4, 14:1.

³⁴⁶ *Tamtéž*, s. 22.

³⁴⁷ Viz DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon*, s. 28 - 30.

³⁴⁸ Viz oficiální stránky Nadace pro zákon času (Foundation for the Law of Time) - URL: <<http://www.lawoftime.org>>. O něm blíže např. SITLER, „The 2012 Phenomenon“, s. 26.

8.1.3. John Major Jenkins a „velký posun“

Posledním autorem, o kterém se zde zmíním je John Major Jenkins. Také jeho interpretace týkající se důležitosti roku 2012 se staly populární v rámci fenoménu roku 2012. Rozšířené je jeho zjištění, že 21. prosince 2012 dojde k jedinečnému astronomickému postavení mezi Sluncem, „temnou šterbinou v Mléčné dráze“³⁴⁹ a centrem naší galaxie. A právě k tomuto postavení primárně směřuje datum konce cyklu 13. baktúnu májského dlouhého počtu.³⁵⁰

Jenkinsovy astronomické úvahy však nepostrádají duchovní rozměr, který se odráží v jeho ozřejmění data konce dlouhého počtu. Zašifrování data roku 2012 v májském dlouhém počtu chápe jako příkaz „opustit naše iluze a navrátit se do středu, zpět ke spojení s Velkou Matkou, naším kosmickým srdcem a zdrojem“.³⁵¹ Jenkins nás také seznamuje s tím, co nás čeká na cestě vedoucí k roku 2012 a po jeho skončení.

„Jako výsledek mých studií májských kosmologií konečného data, dávám přednost důrazu na to, co může být nazváno pólovým posunem v naší kolektivní psyché. To nám dává možnost úspěšné, pozitivní transformace přímo do našich rukou. To o čem se tu zmiňuji je již v plném proudu – posun od vládnoucího módu tak charakteristického pro naši civilizaci k partnerskému stylu“³⁵²

Po tomto krátkém seznámení s osobnostmi, které stály u zrodu fenoménu roku 2012 a jejich hlavními myšlenkami, bych zde zmínil ještě jeden kanál, z kterého se mohlo širší publikum dozvědět o spekulacích vztahovaných k roku 2012. Seriál s detektivy FBI Danou Scullyovou a Foxem Mulderem *Akta X*.

8.1.4. Akta X – „Pravda“

Od roku 1993 do roku 2002 byl v prvním běhu vysílán populární televizní seriál *Akta X* (The X – Files). Jak podotýká Sacha Defesche, tematika tohoto seriálu v mnoha ohledech reflektuje hlavní složky fenoménu roku 2012, jako je hluboké rozčarování oficiální vládou, jež vede k mnohým konspiračním teoriím, zájem o nadpřirozeno

³⁴⁹ Tuto myšlenku akcentuje např. Christine Page či Adrian Gilbert.

³⁵⁰ JENKINS, „Maya Cosmogenesis 2012“, s. 106 cit. In DEFESCHE, *cit. dílo*, s. 24.

³⁵¹ *Tamtéž*, s. 24.

³⁵² *Tamtéž*, s. 24. Pro další studium viz Jenkinsovi oficiální stránky na URL: <http://johnmajorjenkins.com/>.

a spiritualitu a samozřejmě víru v existenci mimozemské inteligence a jejich možné minulé či budoucí zásahy do běhu lidských věcí.³⁵³

V posledních dvou dílech „Pravda“ část I a II („The Truth“), které byly prvně promítány na jaře roku 2002 v USA (a v zápětí odvysílány i u nás), proběhla zpráva, že 22. prosince 2012 dojde k závěrečné kolonizaci naší planety mimozemšťany. Nadto tu byla zmíněna i souvislost s májským kalendářem.

„Zda-li výskyt této předpovědi v seriálech populárních jako je tento byl reflexí její vzrůstající rozšířenosti v kontrakulturním prostředí toho času, nebo jestli tento seriál samotný byl důležitým faktorem jejího šíření je těžké říci. Ale při představě množství diváků, kteří museli tyto díly shlédnout, zde není pochyb, že to přineslo rok 2012 k mnohem širšímu publiku než toho kdy mohly dosáhnout relativně obskurní esoterické knihy.“³⁵⁴

Krátké seznámení s osobnostmi fenoménu roku 2012 mělo pouze ilustrovat jejich návaznost na sebe na vzájem i zdroje starší. Mám za to, že v této chvíli již čtenáři bude zřejmá souvislost mezi biblickou ideou „milénia“, holistickými koncepcemi nového vědomí (řadím sem i teorii Teilharda de Chardin), resp. hnutí Nového věku, současnými interpretacemi májského dlouhého počtu a myšlenkami posledně zmíněných autorů. Tuto souvislost bych chtěl však nyní vylíčit ještě blíže.

8.2. Hlavní východiska fenoménu roku 2012

Zde chci předložit hlavní charakteristiky - stavební prvky - fenoménu roku 2012. Takové, které jsou přítomny v teoriích, s kterými jsem se doposud setkal. Naváží přitom na charakteristiku klíčových rysů milenarismu z šesté kapitoly (6.4.3.). Přitom nechám na čtenáři samotném, aby zvážil jejich vzájemnou podobnost.

V teoriích spjatých s rokem 2012 jsem rozpoznal čtyři základní východiska, hlavní principy, které fenomén tvoří. Ty chápu jako jazykové výpovědi, kterými jde tento fenomén orámovat. Pod tyto výroky by se tudíž měly skrýt všechny myšlenky, které se s fenoménem roku 2012 pojí. První východisko fenoménu roku 2012 zní, že *předpověděné kvalitativní změny jsou pro lidstvo signálem pro úsilí k obratu k přirozenosti*. Dle druhého principu lze stávající *konflikt dobra se zlem chápat jako boj o navrácení vědomí lidstvu*. Na základě třetího východiska lze vnímat akt *navrácení*

---

³⁵³ DEFESCHE, *The 2012 Phenomenon*, s. 26.

³⁵⁴ *Tamtéž*, s. 27.

vědomí lidstvu jako nástroj obnovy společnosti, přirozenosti a jednoty. A konečně dle čtvrtého principu tvoří májský kalendář a další přesná časová určení událostí rámeček aktuálnosti krize a realizovaného úsilí pro změnu. Nyní tyto výpovědi rozvedu.

8.2.1. Předpověděné kvalitativní změny pro lidstvo jako signál pro úsilí k obratu k přirozenosti

S blížícím se rokem 2012 mají naši planetu a lidstvo zasáhnout změny různé povahy. Ať jsou prorokovány změny pro lidstvo příhodné nebo naopak život ohrožující, mají být vždy na viditelné úrovni provázeny příznaky patrnými v životním prostředí.³⁵⁵ Živelné pohromy, intervence z vesmíru, vymírání živočišných druhů, znečištění ovzduší, změny klimatu, přesun magnetických pólů Země³⁵⁶, změna sluneční aktivity, dopravní a ekologické katastrofy, nemoci, válečné konflikty a další příznaky mají být známkou – potvrzením předpovědi o tom, že tento svět / věk směřuje ke svému zániku. Neboť tyto události jsou znamením jeho úpadku (znamením konce starého období).³⁵⁷ Na druhé straně však mohou znamenat výzvu k obrácení a aktivitě směřující k překonání tohoto upadlého stavu.

Vedle roviny životního prostředí můžeme mluvit o změnách na rovině prožívání lidí. V této souvislosti se mluví o „probouzení“ jedinců, „návratu Velké Matky“³⁵⁸,

---

³⁵⁵ Časopis *2012 konec světa?* (2011) nabízí přehled možností, jak by mohl skončit svět. A) tím, že končí májský kalendář zanikne i dnešní civilizace, B) datum koresponduje s představou soudného dne Zjevení Janova, C) útok vlkodlaků či jiných „lykanů“, D) v důsledku globálního oteplování se zvednou hladiny moří a dojde k potopě světa, E) pokles sluneční aktivity a nová doba ledová, F) pandemie infekčního onemocnění, G) hrozba jaderné katastrofy, H) příliv bouří, hurikánů a přivalových dešťů, I) průlet komety a srážka s meteoritem, J) výbuch sopky, zahalení oblohy a zemětřesení, K) zemětřesení spojené s vzdušnými tsunami, L) vystředění lidstva umělou inteligencí, M) invaze mimozemšťanů, N) ovládnutí světa upíry. Otázkami změn v životním prostředí se zabývá portál Gnosis9.net. URL: <<http://www.gnosis9.net>>.

³⁵⁶ Teorie o přepólování Země se často odkazují k závěrům amerického badatele Charlese Hapgooda, který v 50. letech publikoval „teorii posunu zemské kůry“. Dle výkladu autorů knihy *Apokalypsa 2012* by její náhlý posun „mohl vést k posunu pólů a způsobit přírodní katastrofu nepředstavitelných rozměrů. Oblasti, které dosud ležely v mírných pásech, by se prakticky přes noc ocitly v polárních oblastech a byly by pokryty „věčným ledem““. HEERING a MILLER, *Apokalypsa 2012*, s. 91 - 92.

³⁵⁷ O některých se zmiňuje Terence McKenna. „Zdrojem tlaku, který na prahu třetího tisíciletí pociťujeme, není jen kalendář. Srůstání vidíme v grafech znázorňujících využívání přírodních zdrojů, populační explozi, poptávku po elektřině získávané v hydroelektrárnách či hladinu stroncia 90 v mléce. Kdo z lidí obeznámených s těmito daty v nich může nevidět zející hrob lidstva či úplnou systémovou proměnu? Domnívám se, že stojíme na prahu hyperdimenzionální události, do níž se obrovskou rychlostí řítí veškerá lidská historie. Tato událost již prosakuje do našeho náboženství, politiky, do našich snů a obecných představ. Dostalo se nám ojedinelého privilegia naplnit slova starého irského přípiteku: „Kéž budeš živ v poslední dny světa Terence McKenna. ABRAHAM, McKENNA, SHELDRAKE, *Dialogy na hranicích Západu*, s. 185 - 186.

³⁵⁸ Viz PAGE, *2012 a Galaktický střed. Návrat Velké Matky*.

rození „dětí posunu“, „pozvednutí kolektivního vědomí lidstva“ či „planetárním nanebevzetím“ v důsledku čehož by měl nastat „Nový věk“, „Zlatý věk lidstva“ či „tisíc let milosti“³⁵⁹. Hovoří se též např. o přechodu z věku Ryb do věku Vodnáře. Míní se tím, že má lidstvo dosáhnout kvalitativních změn ve vnímání světa a prožívání existence. Fyzická realita sama o sobě se nezmění, resp. změní se tím, že lidé začnou sebe samé, druhé a svět okolo sebe vnímat odlišně než tomu bylo doposud. Začne se v nich probouzet „nové vědomí“ vzájemné podmíněnosti, odpovědnosti a účasti. Přístup lidí se změní – svět se stane lepším. Lidé si podle teorií „2012“ mají uvědomit, že se mohou a mají podílet na ovlivňování světového dění – podle předpokladů hnutí lidského potenciálu toho „jsou schopni“. A to tak, že se na této změně budou podílet společně.³⁶⁰ Použijeme-li Frommovi teorie, při tomto spásném úkolu transcendují vlastní ego, aby prostřednictvím *zážitků* x realizovali své nejvyšší životní hodnoty a vytvořili tak novou společnost, „ráj na Zemi“. Toho mají být samozřejmě schopni díky účasti každého jedince na společném vědomí (lidstva, planety či univerza). Ty, kdo se na realizaci tohoto přechodu podílí, lze s odkazem na židovsko-křesťanskou tradici vnímat jako „vyvolené“.³⁶¹ V této souvislosti se lze v rámci fenoménu roku 2012 setkat s přesvědčením, že pro zdárný posun vědomí je zapotřebí účasti poměrného počtu lidí, tzv. kritického množství. Zde se počítá s uplatněním principu již zmíněné „morfické

---

³⁵⁹ „Země se pohrouží do tisíciletého období milosti, během něhož bude převládat mír a duchovně evoluční zaměření. Jinými slovy, mysterijní školy se stanou středem veškeré aktivity na celých 1000 let. Na konci této éry Země oficiálně převezme svou galaktickou funkci domova Světelných měst a mysterijní školy pro trojrozměrné planety.“ YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 75

³⁶⁰ „Dne 21. prosince 2012 také vyznačuje konec 26 000letého cyklu astronomického období a začátek nového. Toho dne nastane vzácné sjednocení Země a Slunce. Když se toto spojení odehrávalo v minulosti, následovaly po něm kvůli nízké úrovni vědomí lidstva kalamity a katastrofy. Tentokrát však máme šanci vytvořit jiný a báječný nový věk – ale všichni musíme udělat svůj díl práce, neboť výsledek ještě není jistý.

Lady Gáia, obrovská bytost starající se o Zemi, se rozhodla, že Země i vše na ní se musí povznést. To znamená, že všichni a všechno musí nastolit vyšší frekvenci. (tj. frekvenci bytí; pozn. redakce). Budeme-li připraveni, bude rok 2012 začátkem nádherného způsobu života pro nás všechny.“ COOPER, *Rok 2012 a léta nadcházející*, s. 18.

³⁶¹ Amora Quan Yin mluví o tom, že v nadcházející době byl mě každý hrát svou jedinečnou roli. „(...) tento vytrvalý rychlý proud je z části ještě urychlován skutečností, že Země se nachází ve Fotonovém pásu a bude se do něj nořit stále hlouběji, bez zpětného pohybu. Jak se budeme blížit k roku 2013, nebudou už žádné větší poklesy v intenzitě či akceleraci. Změny započaly na fyzické, emocionální, duchovní a mentální úrovni a budou pouze větší a zjevnější, až lidstvo bude v příštích sedmnácti letech [míněn rok 1996] putovat časem a prostorem. Možná se cítíte být vyzýváni, abyste se učili léčebným terapiím, navštěvovali duchovní kurzy, chodili se radit za léčitele nebo vyhledávali zážitky v podobě posvátných obřadů. Máte v nadcházející době každý hrát svou individuální roli a svá nutkání byste měli zkoumat a řídit se jimi, pokud cítíte, že představují božskou inspiraci, a ne jen reakci na obavy, že byste mohli zůstat stranou. Mnoho lidí se v nadcházející době teprve začne probouzet vůči myšlence duchovního vývoje, zatímco jiní se rozhodnou opustit planetu nebo se bránit změnám do posledního dechu. Máte-li v těchto zrychlených časech plnit úlohu léčitele, učitele, poradce nebo informovaného přítele, neváhejte se na tuto roli připravit.“ YIN, *cit. dílo*, s. 23.

rezonance“, kdy na základě rezonance energetických polí dochází k přenosu stavu z jedné na další.³⁶² Často se lze setkat i se zdůrazňováním biblického počtu 144 tisíc vyvolených.³⁶³

Očekávání ustavení nového stavu vědomí se též dává do souvislosti s opuštěním stavu nevědomosti, do něhož je lidstvo „zakleto“ díky působení odpůrců transformace lidstva.

8.2.2. Konflikt dobra se zlem jako boj o navrácení vědomí lidstvu

V rámci fenoménu roku 2012 je patrný konflikt mezi skupinami a jejich zájmy. Zatímco v dějinách křesťanského milenarismu byl za příkořimi, které se lidem děly, identifikován vliv Antikrista v různých podobách (představitelé církevní moci, svěští vládci, náboženské menšiny), v některých současných myšlenkách jsou za viníky (katastrof a nemocí) či udržovatele *statu quo* označováni domnělí mocní dnešních dnů (představitelé světového finančnictví, iniciační společenství či mimozemšťané), kteří za tímto účelem užívají různých manipulací a technologií.³⁶⁴ Dozvídáme se tak o Novém světovém řádu (*New World Order*)³⁶⁵, konkrétně o plánech skupiny Bilderberg, působení Iluminátů, Svobodných zednářů či utajených ještěrů.³⁶⁶

---

³⁶² Člověk, stejně jako vše co existuje, je podle závěrů kvantové fyziky energetickým tokem. Dosáhnout transformace vědomí pak za tohoto předpokladu lze, když zvýšíme své „vibrace“.

³⁶³ Zde nabízím citaci z reportáže se slovenskou numerologičkou, která tvrdí, že „pochází z planety Láská“. „Mám vám povedať počet koľko ľudí prežijú? Sto štyridsať štyri tisíc. Deti budú zachránené. V spánku budú ľudí dostávať znamenie na čelo. Oni budú svietiť trošku a bude tam znak Mesiaca. Vo vesmíre sú už pripravené vesmírne lode, ktoré krúžia nad celou planétou Zem. Sú v pohotovosti.“ To předpovídá slovenská numerologička Mária Kristofová „Lumina“. Rozhovor viz „Numerologička Lumina o konci sveta 2012 - Reflex 11.1.2011“ [online]. Podobně se lze setkat s biblickým počtem vyvolených i v tomto citátu: „Plejádští archandělé nám vysvětlili, že Kristus se narodí už za několik málo let a že načasovanou dobu jeho zrození poznáme podle toho, že se na obloze objeví velká nová hvězda. Dále nám objasnili jeho roli na Zemi jakožto zástupce kolektivního kosmického Krista a pověděli o 144 000 „vyvolených“ z toho kolektivu, kteří budou tvořit minimální počet těch, kdo budou během jeho života probuzeni při setkáních s nimi. Aby Zemi vibračně připravili na Kristovo zrození, měli mnozí z těch 144 000, kdo v té době pobývali na Zemi, prodělat buď vědomou smrt nebo nanebevzetí. To mělo započít tímto dnem a pokračovat až do jeho narození.“ YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 49 - 50.

³⁶⁴ V posledních letech se mluví např. o úmyslném znečišťování ovzduší proudovými letadly prostřednictvím „neobvykle dlouhých kondenzačních stop“, tzv. *chemtrails*. Viz např. JADZCYK, „Chemtrails? Kondenzační stopy? Podivné nebe“ [online]. Též se můžeme setkat se zprávami o tajných geofyzikálních zbrních programu HAARP (High Frequency Active Aurora Research Program), které „mají schopnost vyvolat změnu podnebí“. Viz např. CHOSSUDOVSKY, „Geofyzikální zbrane ohrožují lidstvo“ [online].

³⁶⁵ Viz např. stránky organizace „New World Order Opposition“, [online]. Cílem této organizace je „Nedopustit dokončení absolutní nadvlády světa několika jedincům, které nyní nazýváme: The Bildeberg Group, Council on Foreign Relations (Cfr), Trilateral commision, NATO, OSN, MMF (IMF), CIA, Illuminati, Svobodní Zednáři (FreeMason), či vlády zemí za jejichž zády tyto spolky stojí a řídí je. (rodiny bankéřů, finančníků, královské rodiny, politické klany) a ty, kteří chtějí z naší planety vytvořit otrokářský

Jedná se zde o tradiční konflikt dobra a zla, přičemž dějinnou úlohou zlých mocností je zde ve vlastním zájmu udržet lidstvo pod rouškou nevědomosti a zabránit tak možnosti transformace lidstva směrem k uvědomění, vědomí a tedy vědění o tom, jak tento svět funguje, jaké má člověk možnosti³⁶⁷, a jak by mohl vypadat stav, kdy by lidstvo bylo svorně šťastné.

Četné teorie, které se o tomto konfliktu zmiňují jsou označovány za tzv. konspirace či teorie spiknutí, neboť zpochybňují standardní výklad událostí a hledají utajené domnělé souvislosti. Rozšířený oficiální výklad událostí zde bývá považován za spiknutí skupiny mocných, kvůli prosazení vlastních zájmů. Konspirační teorie nejsou novou záležitostí, novým impulsem pro jejich oživení však přineslo 11. září 2001.³⁶⁸

Nový Světový Řád (NWO). Ten má v budoucnu udělat z lidí roboty/otroky, očipované bezduché stroje, které bez otázek budou sloužit svým pánům. Pánům, kteří budou díky vyspělé a již nyní utajené technologii žít téměř věčně a již nikdy neumožní svobodnou civilizaci. Takový svět nás čeká, ač to nyní ještě stále zní jako sci-fi. Jako sci-fi, které se naplňuje z knih Aldouse Huxleyho (Brave New World), George Orwela (1984) či Davida Ickeho (Děti matrixu). O filmech jenž nám ukazují jak to bude ani nemluvě (Matrix, Equilibrium, Brasil).“

³⁶⁶ David Icke ve své knize *Děti Matrixu* (Children of the Matrix) charakterizuje působení Illuminátů. Jedná se o ne více jak 13 rodin, které kontrolují tento světový systém přes síť tajných společností. Vyznačují se tím, že (1) mají znalosti, které jsou ostatním odepřeny, (2) stojí za všemi významnými organizacemi, (3) vybírají si pečlivě kandidáty do svých řad, (4) mají stupně hierarchie podle dosažených bodů, (5) každý zná jen část „pravdy“. Jsou geneticky spojeni přes hybridní DNA (vznikla křížením plazů a lidí, Nordické rasy a lidí). Toto křížení začalo již před 100.000 lety. Vytvořené právo je vnuceno přes vojáky, policii, ochranky..... Je nazýváno slepou poslušností idiotů. Jejich cíle jsou: (1) uvěznit lidskou mysl a limitovat její smysl pro realitu vírou v něco – v cokoliv (model ovcí v ohradě), (2) všichni, kteří se nepřizpůsobí, budou mít těžký život, (3) musíme být tak zaměstnání bojem jednoho s druhým, že si tohoto ovládajícího mechanismu nevšimneme. Citováno z překladu na stránkách Matrix-neo.cz. V češtině vyšla od Davida Ickeho zatím jedna kniha, a to v překladu a nákladem Jiřího Marii Maška viz ICKE, David, *Jen Nekonečná Láska je skutečná* (– a vše ostatní je iluze!): odhalení říše snů, o níž se domníváme, že je skutečná, Praha: Jiří Maria Mašek, 2010.

³⁶⁷ V rámci fenoménu roku 2012 je ve spojitosti s myšlenkami hnutí lidských možností o nevyužitém potenciálu lidí patrná „optimistická antropologie“. Rozšířeným názorem je, že se z lidí stal nástroj k udržení současného upadlého stavu. Lidstvu chybí láska a cit, které válcuje rozvinutá rozumová činnost. Lidstvo nechápe svoji bytostnou jednotu se vším včetně Země, naopak, člověk se prý chápe bytostně oddělen od druhých a vydělen z přírody. Hovoří se zde o tom, že pokud si člověk (a hlavně v období změn) toto vše uvědomí („odpojí se“) a pracuje na prohlubování svého prožívání, je sám schopen dosáhnout „probuzení“, a tak pozvednout své vědomí a tím rozšířit své schopnosti včetně mimosmyslového vnímání. Člověk tedy třímá vnitřní nevyužitý potenciál, který je schopen rozvinout. Toto schéma je dobře vykresleno v civilizačně kritickém snímku francouzského režiséra Colene Serreau *La Belle Verte* (překládaném jako *Nádherná zelená*) z roku 1996, jehož vysílání bylo zakázáno ve státech Evropské unie.

³⁶⁸ Stránek s konspiračními teoriemi je mnoho. Sekce s konspiračními tématy lze nalézt i na hlavních českých portálech vztahujících se k „2012“ viz např. URL: <<http://www.osud.cz/clanky/konspirace>>, <http://www.matrix2012.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=57&Itemid=81>, <<http://www.matrix-2001.cz/kategorie/konspiracni-teorie/>>, <http://fenomen2012.net/data/seznamy-clanku/ostatni_tema-cenzura.htm>, <<http://hledani.gnosis9.net/search.php?rstext=all-phpRS-all&rstema=66>>; přímo k 9/11 např. „Úžasná mystifikace o arabském spiknutí 11. září“ [online]. Nebo knižně např. „Svět má stále větší pochybnosti o „oficiální verzi“ 9/11“ In MAŠEK, *Mráz přichází z Bílého domu*, s. 77-81.

Ke konfliktu dobra se zlem dle mého názoru odkazuje ještě jedna oblast týkající se vědění. V úvodu druhé kapitoly jsem představil definici „2012“ z populární internetové encyklopedie Wikipedia. Autor definice uvádí, že očekávání spjatá s rokem 2012 nejsou univerzálně sdílena jako relevantní závěry založené na vědeckých předpokladech. Protože kdyby tomu tak bylo, nebyla by tato očekávání považována za pouhé spekulace, tedy domněnky, ale uznatelná fakta, kterým nezbyvá než uvěřit. Skutečností ale zůstává, že do tvorby těchto očekávání jsou zainteresováni i někteří autoři, které by bylo jistě nemístné označovat za diletanty ve svém oboru.³⁶⁹ Jeden by řekl, že se zde tedy můžeme setkat se sporem mezi vědou a pseudovědou, jiný, že jsou zde klasická stanoviska mechanistické vědy překračována a ke slovu se dostává nová věda o životě.³⁷⁰

Ať tak, či onak, ze strany účastníků fenoménu roku 2012 zaznívají různá podezření nejen na snahu osob s velkým potenciálem moci, ale i mechanistické vědy, uzurpovat veškeré vědění, nezbytné k povznesení lidstva a tedy zlepšení životních podmínek ve světě. Tento moment se dá rovněž vnímat jako klasický střet dobra se zlem, kde ve hře není nic menšího než konečná spása (nebo záhuba) lidstva. Spásy je možné dosáhnout pouze za předpokladu „transformace vědomí lidstva“, na které se budou lidé aktivně podílet. Vychází se zde z předpokladu existence univerzálního vědomí, které je společné všem lidem. Pokud lidé překonají vzájemnou oddělenost, a tedy transcendují svá ega, dojdou své pravé přirozenosti, jíž je jednota vědomí.

V tematických článcích a diskusích na internetu se lze setkat s velkou tolerancí k nejrozličnějším myšlenkám týkající se buď „2012“ nebo dalších témat, jež mluví např. o rozvoji lidského potenciálu nebo lidech a dalších bytostech v meziplanetárních souvislostech. Respondent, s kterým jsem vedl na toto téma rozhovor mi řekl: „*všechno to jsou teorie, skutečnost může být jiná*“³⁷¹. Téměř všichni autoři respektují aktivity týkající se „Nového věku“, někdy se však ostře vymezují vůči etablovaným náboženským tradicím.³⁷² Tento kontrastní stav je třeba nazírat v rámci střetu odlišných paradigmat (viz 4.1.). Tedy je na místě si být vědom, že tito lidé život prožívají v rámci

---

³⁶⁹ Srv. např. ABRAHAM, McKENNA a SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, s. 183 – 199. Avšak teorie několika seriózních autorů přebírají další účastníci fenoménu, kteří je dále zjednodušují, nesprávně interpretují a využívají pro podpoření svých vlastních stanovisek.

³⁷⁰ SHELDRAKE, *Teorie morfické rezonance. Nová věda o životě*, Praha: Elfa, 2002 (V anglické originálu *A New Science of Life – the Hypothesis of Morphic Resonance*).

³⁷¹ Srv. Marek, *Předávání „prožitku Jednoty“*, s. 5.

³⁷² Např. „Dva tisíce let křesťanství – historie plná zločinů proti lidskosti“ [online].

„nadcházejících změn“, nebo též nového holistického kognitivního rámce, a ten se odlišuje od stávajícího paradigmatu, kam patří jak současná, podle stoupenců nového paradigmatu, zpolitizovaná a redukcující věda včetně „tradiční“ religiozity. V tomto kontextu můžeme chápat i aktivity, které se z křesťanského nebo psychiatrického (tedy „tradičního“) hlediska staví proti „náboženskému kultu roku 2012“.³⁷³

8.2.3. *Návrat vědomí lidstvu jako nástroj obnovy společnosti, přirozenosti a jednoty*

Probuzení lidstva, navrácení vědomí a podobné obrazy hovoří o tom, že se mají lidé „upamatovat“ na dřívější stav „pravého vědění“.³⁷⁴ Stav, kdy lidé žili v přirozenosti a jednotě. Tyto myšlenky navíc staví zájmy společnosti / planety / univerza nad zájmy jednotlivce, což výrazně kontrastuje zejm. s individualismem západní kultury. Ideje a aktivity fenoménu roku 2012 tak pokračují v tradici kritiky západní kultury, jež se objevuje v hnutí Nového věku.³⁷⁵ Návrat k přirozenosti se zde projevuje v mnoha ohledech. Někteří autoři mluví například o tom, že je třeba západnímu člověku navrátit přirozené vnímání času a oproti solárnímu kalendáři prosazují používání kalendáře stavějícího na měsíčních cyklech.

V myšlenkách fenoménu jsou dále oproti racionální volbě typické pro technicko-průmyslovou společnost vyzdvihovány cit a intuice, jako nástroje přirozeného poznávání skutečnosti. Oproti nezdravému konzumnímu životu je zde prosazován zdravý životní styl. Zavrhovány jsou syntetické materiály (oblečení, léky, stavební materiál, přídavné složky v potravinách) a ke zdravému životu se doporučuje používat přírodní suroviny.³⁷⁶ Autorita dosazených „nedotknutelných“ expertů (např. doktorů³⁷⁷)

³⁷³ Srov. Cybervlk – Josef Šédl, „Náboženský kult roku 2012“, [online]. Srv. též s některými články na URL: <<http://healingarts.tribe.net/>>, např. „Bhagavan’s brain surgery“, „Why I ended my Involvement in Oneness Movement“, „There is darkness to this“ aj.

³⁷⁴ „Nyní vstupujeme do věku Světla – do doby probuzení. Abychom se mohli jako druh vyvíjet, musíme se stát jedním světem. Musíme obnovit čistotu dávných posvátných duchovních nauk z osmi velkých kultur a od jejich plejádských učitelů. Všichni lidé teď musí upustit od svých různic a vybrat si božskou lásku a harmonii ve všech věcech a všech bytostech –ať jsou lidské, zvířecí nebo jiné, smysly vybavené, Všichni musí z této nové Harmonické konvergence získat. Nuže, jak mi Plejádané a Kristus v četných situacích řekli, „nadešel čas“.“ YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 53.

³⁷⁵ Podle Woutera Hanegraaffa „je hnutí New Age charakterizováno populární kritikou západní kultury vyjádřenou v pojmech sekulárního esoterismu.“ HANEGRAAFF, *New Age Religion and Western Culture*, s. 521.

³⁷⁶ Tyto všechny věci nás mají odvádět od přirozenosti, správného vidění věcí, „úplného smyslového vnímání“. „Bloky, které dnes brání úplnému smyslovému vnímání, jsou elektřina, chemikálie, hlučnost, s prací a životním stylem spojený stres a taky prostě velká rychlost. Musíme chodit do přírody a sedět klidně pod stromy nebo u řek, kde zaznívají jen přirozené zvuky. Musíme tam sedět, dokud se naše

je ignorována, neboť jsou sami obětí odcizeného systému, a jsou oslavovány schopnosti každého jedince pomoci si sobě.³⁷⁸ Kritizován je sobecký individualismus typický pro společnost s tržní ekonomikou a ke slovu se dostávají hlasy sociální odpovědnosti. Tomu napomáhají jednak myšlenky nové fyziky o tom, že na vše se dá nahlížet jako na neustálý tok energie, kdy je vše propojené a dá se vzájemně ovlivňovat, a jednak samotný očekávaný proces transformace vědomí, neboť v něm jsou jedinci podporováni k duchovnímu úsilí, aby pomohli lidstvu tímto procesem projít a naladit se na vyšší úroveň vědomí. Vědomí o dopadu individuálního jednání na okolní společnost přináší rozvoj zájmu o druhé, společnost i celou planetu, která je viděna jako živá (bytotst). Člověk není viděn odděleně, ale jako část celku (mikrokosmos), součást bytotstné jednoty (makrokosmu).³⁷⁹ Svět a lidstvo s ním se podle některých myšlenek stává jednotný tím, jak se sblížuje – dochází k jeho *konvergenci*, to je zapříčiněno např. i narůstáním celosvětového objemu dat, informací.³⁸⁰

---

myšlenky, emoce a nervové soustavy nezpomalí a my neucítíme vnitřní mír až do nehlubší hloubi našich těl a duší. Pak budeme schopni slyšet stromy a řeky a přírodní duchy, když k nám budou hovořit. Pak se začneme znovu rozpomínat, co je Jednota.“ YIN, *Plejádská světelná terapie*, s. 88 - 89.

³⁷⁷ Ty léčitel Pavel „Heřmánek“ Šíma nazývá pejorativně „neznalci“. „Mnoho lidí je stále zanášeno neznalci, kteří si říkají „praktičtí lékaři“. Nevím, čím jsou praktičtí. Snad jen tím, jak si vydělávají peníze na neznalých dětech či lidech a komplikují jim životy. Ale vše jim bude vráceno. Jak v tomto, tak v příštím životě.“ ŠÍMA, *Příroda se vrací... a odpouští*, s. 44.

³⁷⁸ O tom mluví například i herec Jaroslav Dušek: „*Touha po vlastní odpovědnosti, touha být sám sebou narůstá. Člověk se vyvíjí, v určitých dimenzích je už zcela jiný než dříve, na svět přichází mnoho dětí s rozvinutými neobvyklými schopnostmi. Lidé začínají chápat, do jaké míry byli oklamáni monstrem, které se jmenuje stát, které začalo tvrdit, že potřebujeme policii, péči farmaceutického průmyslu, a teď zjišťujeme, že je to nějak naopak. Zjišťujeme, že stát jako obří parazit potřebuje nás, naše peníze, naši energii. Toto uvědomění se zrychluje a je obrovské.*“ KORÍNEK, „*Těším se na mocné překvapení*“, s. 25.

³⁷⁹ Tento pohled ilustrují například následující myšlenky: „*Paradox duchovních evolucionářů žijících v kapitalistické evolucionářské společnosti začíná být stále zjevnější. A jak čas běží stále rychleji, bude ještě mnohem patrnější. Stali jsme se duchovním hnutím v neduchovní společnosti. Toto duchovní hnutí na sebe bere mnohé rozmanité formy: profesionálové odcházející z organizovaných náboženství, aby objevili meditaci a zaváděli ji na pracovištích; odpadlíci společnosti; alternativní léčitelé profese; duchovní semináře, nahrávky, knihy a meditační skupiny; celosvětové modlitby a meditace za mír v poslední den roku; a především jedinci jako vy a já, kteří se táží na hodnotu života ve světě, jako je tenhle, a zkoumají ve svých životech alternativy jak uvnitř, tak vně. Zkoumáme tyto alternativy přehodnocováním svých myšlenek, pocitů a činů. Klademe sami sobě otázky: Neškodí to, co dělám, nějakým způsobem ostatním či planetě? Chtěl bych, aby mé myšlenky a názory tvořily moji nebo něčí jinou realitu? Jsem připraven zaobírat se více svým vlivem na Zemi, lidi a ostatní životní formy než svým postupem za každou cenu vpřed? Snažím se kontrolovat lidi a okolnosti svého světa, nebo žiji v souladu s ideály suverenity pro všechny – „win-win“ místo „at' vyhraje ten nejlepší“? Opravdu projevují zájem a soucit (ne lítost) vůči ostatním, at' už je proklínám a přeji jim zlo? Odpouštím nebo obviňuji a lpím na zášti?“. YIN, *cit. dílo*, s. 45.*

³⁸⁰ Myšlenka konvergence, principu evolučního sblížování, které se má dovršit v *bodě Omega*, pochází od Teilharda de Chardin, myšlenku dále přebírá např. Terence McKenna. Jeho vzpomíná Jake Horsley, který se zabývá myšlenkou, že „*do roku 2012 vytvoří tento přísun informací jistou nekonečnou smyčku, v níž se bude zdvojnásobovat každou vteřinu, jinými slovy rychleji, než budeme schopni absorbovat. To bude kritický okamžik, v němž se lidstvo samo stane informací a jedině tak ji bude moci vstřebat. Proto přijde*

Smyslem vynoření nového vědomí, holistického paradigmatu, je tak dovést lidstvo „zpět“ k přirozenému vědomí „věcí tak jak jsou“, k jehož pozbytí začalo docházet od nástupu křesťanské éry a především od nástupu průmyslové revoluce. Za ztrátu přirozeného vědomí tedy není zodpovědný pouze dominantní vědecký světonázor, ale též institucionalizované náboženství³⁸¹, které si vybudovalo moc nad lidmi.³⁸² Naděje k obnově společnosti, přirozenosti a jednoty, a tedy k navrácení vědomí lidstvu, jsou směřovány k datu zimního slunovratu roku 2012. A tak se dostáváme až k poslednímu východisku fenoménu roku 2012, bez něhož by se k fenoménu nevztahovala žádná očekávání. Mám na mysli úvahu o blížícím se konci dlouhého počtu májského kalendářního systému.

8.2.4. *Májský kalendář a další přesná časová určení událostí jako rámec aktuálnosti krize a realizovaného úsilí pro změnu*

Západní společnost – a díky její činnosti i zbytek planety - se podle autorů fenoménu nachází v krizi (ekologické, ekonomické, politické, duchovní i sociální). Májský kalendář a další proroctví svými výpočty tuto krizi dokládají a vypovídají též o příchozím období změny. Tématu májského kalendáře je věnována celá sedmá kapitola, proto zde jen v krátkosti zrekapituluji podstatné.

Mnozí lidé účastní na fenoménu roku 2012 věří, že v pátek 21. 12. 2012³⁸³ „končí májský kalendář“³⁸⁴, jiní jdou o stupeň dále a tvrdí, že tehdy „končí dlouhý počet májského kalendáře“. Jelikož naplnění kalendářního cyklu bylo v Mezoamerice považováno za čas restaurování starého řádu, očekává se, že svět, tak jak ho známe

---

eschaton, konec dějin a začátek nového cyklu, v němž lidé již nebudou existovat jako jedinci, ale jako nositelé informace, napojení na gigantický okruh vědomostí, známý jako vesmír.“ HORSLEY, *Matrix*, s. 124. Slovy Terence McKenny: „*Všechno se splétá dohromady. Hranice se rozpouštějí v jakési technobiologicko-informační polévce. A záměr za tím vším vyvěrá ze samotné gaianské vůle.*“ ABRAHAM, McKENNA, SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, s. 196.

³⁸¹ McKenna považuje křesťanství za „nejreakčnější sílu v lidské historii“. „*Jsem přesvědčen, že zničení pohanství způsobilo pravděpodobně ty největší škody v evoluci lidské duše, ke kterým došlo. Represe vůči čarodějnické tradici byla skutečnou destrukcí západního botanického poznání a evropského šamanismu. Proto vidím křesťanství jako součást celého toho paternalistického podvodu.*“ McKENNA, *Návrat archaismu*, s. 34.

³⁸² Zmíním zde ještě pohled Terence McKenny: „*Dnes, když se konečně vyproštujeme z lineárních a dualistických struktur, které na nás uvalilo křesťanství, masmédiá a bezpočet dalších kulturních faktorů, se potřebujeme znovu napojit na nejbližší rovinu Nadmysli, která uvažuje globálně, je ekologicky senzitivní, vyvážená, lidská a vůbec celkově starostlivá. Opětovné napojení je možné jen se značným úsilím, zahrnujícím využití sebekázně, psychoterapie, psychedelik a podobně.*“ McKENNA, *cit.dílo*, s. 25.

³⁸³ Lze se setkat i s datem 22. 12. 2012 např. COTTERELL a GILBERT, *Májská proroctví*, s. 172, 194.

³⁸⁴ S tímto názorem se setkáme de facto v každé knize, která se tématem populárně zabývá.

skončí a nastane nové harmonické období. V této souvislosti se zmiňuje klasický mýtus o pěti sluncích.³⁸⁵

Ti, kdo se dívají na „májský kalendář“ hledím lineárního pojetí času, nahlíží na naplnění cyklu jako na završení času, končící zkázkou – „kataklyzmatem“ či „soudným dnem“.³⁸⁶ Někteří autoři pak nevnímají májský kalendářní systém jako nástroj pro počítání dnů, ale jako „kosmický plán“³⁸⁷ či „nástroj pro harmonizaci lidstva a Země s vesmírem“³⁸⁸, pro synchronizaci lidského úsilí pro změnu. Časový model evropského solárního kalendáře totiž podle těchto stanovisek lidstvo odchytil od přirozených cyklů v přírodě, přirozeného času.

Všechny tyto úvahy nad významem „májského kalendáře“ však vycházejí z představy o kompatibilitě evropského gregoriánského kalendáře a kalendářního systému rozšířeného na území Mezoameriky. Májský kalendářní systém, sestavený z několika kalendářních cyklů a navíc využívající dvacítkovou početní soustavu, se už na první pohled od evropského kalendáře naprosto odlišuje. Vzájemný převod, tzv. korelace se vypočítává na základě posouzení zaznamenaných letopočtů vztahujících se k astronomickým úkazům. Těchto korelací bylo utvořeno několik desítek, jedna z nich, Thompsonova, dosáhla největšího uznání a je dnes téměř výhradně používána. Právě dle ní je stanoveno uplynutí májského dlouhého počtu na 21. prosince roku 2012.

---

³⁸⁵ „Mayové, mistři v astronomii, považovali toto ‚temné období‘ za konec světa jejich čtvrtého Slunce a zrod pátého světa, jenž se má odehrát při východu Slunce 21. prosince roku 2012. Známy Mayský kalendář zahrnuje období 5125 let a končí poslední, pátou fází jejich čtvrtého světa, právě zmíněným slunovratem. Někteří to vysvětlují tak, že se jedná o konečné dny před zánikem světa. Já jsem nicméně přesvědčen, že se jedná právě o nový začátek.“ PAGE, 2012 a Galaktický střed, s. 9 (citován „učitel“ autorky).

³⁸⁶ „Vzpomeneme-li mayský kalendář, který poukazuje na datum 22. prosince 2012 jako předpokládaný konec současného věku – kdy podle Májů můžeme očekávat nějakou katastrofu – je to předzvěst toho, co má přijít?“ COTTERELL a GILBERT, cit. dílo, s. 172.

„Každý, kdo toto čte, by měl podle mého názoru nakoupit pár pytlů obilí, nějaké konzervy a suché těstoviny. Uložte si tyto potraviny v podkroví nebo ve volném pokoji. Pokud 22. prosince 2012 nastane soudný den, budete mít větší šance na přežití alespoň v první fázi jakékoliv katastrofy. Co se bude dít dál, až zásoby dojdou, bude určeno kolektivně. Nalézt prostředky sebezáchovy bude spíše na společnostech nežli na jednotlivcích.“ GILBERT, Konec světa, s. 303.

³⁸⁷ „Stupeň, na němž se mayský kalendář shoduje s údaji moderní vědy a historickým výzkumem, je ve většině ohledů zarážející. Jsem proto přesvědčen, že mnozí čtenáři dospějí k závěru, že se jedná o nejdůležitější zdroj o poznání Kosmického plánu, který má lidstvo k dispozici. A z toho závěru plyne, že rozšiřování povědomí o mayském kalendáři v jeho pravdivé, tj. empiricky ověřitelné podobě, je naléhavým úkolem dneška.“ CALLEMAN, Mayský kalendář, s. 8.

³⁸⁸ „Mayové nepoužívali kalendář pouze a ani ne převážně k počítání dní a měření času. Tzolkin fungoval spíše jako prostředek k určení tempa, jímž by se měli člověk i Země řídit při snaze o nalezení rovnováhy s rytmem vesmíru. A právě tento nástroj dostáváme do ruky nyní, kdy je rovnováha a harmonie naší planety i nás samotných nejvíce ohrožena.“ WIMMER, Proroctví Mayů, s. 78.

Vedle „májského kalendáře“ někteří autoři odkazují pro potvrzení svých předpokladů i na jiné zdroje. Nejčastěji – a snad díky Terenci McKennovi – se odkazuje k čínskému spisu *I t'ing*, vzpomíná se novozákonní Zjevení Janovo, Sibylské či Nostradamovy předpovědi, předpovědi severoamerického kmene Hopiů, indickou představu o čtyřech *jugách* apod. Tyto prameny se zdají být však až sekundárními ve vztahu k májskému kalendáři.

Přednesl jsem zde tedy čtyři východiska, kterými je dle mého názoru fenomén roku 2012 formován. Ty dohromady tvoří celkovou výpověď o tomto fenoménu. Teorie, očekávání i jednotlivé myšlenky a jejich prvky, o kterých jsem se v této práci zmínil, by měly být v této výpovědi obsaženy.

V šesté kapitole jsem při charakterizování milenarismu vyšel z definic historiků Normana Cohna a Jeana Delumeau. Pokud shrneme dílčí znaky jejich definic, můžeme říci, že za milenarismus považují přesvědčení o nastávajícím přechodu lidstva ke „spáse“ – přechodu pro který existuje jasný časový plán - kdy bude svět takový jaký ho známe, za pomoci nadlidských činitelů a díky aktivitě společenství „vyvolených“, zcela změněn ve „znovunalezený ráj na Zemi“. Nastane období štěstí, kdy lidstvo nabude prvotní přirozenosti a jednoty. Tento přechod může být přitom situován mezi dvě „období katastrof“, které působí jako hrozivé znaky, znamenají konce starého období, které tuto globální proměnu signalizují. Přechod ke „spáse“ lze přitom vidět jako konflikt sil dobra a zla, kdy jsou temné síly s úsvitem nového období zažehnány.

S ohledem na toto vymezení a především na zmíněná čtyři východiska fenoménu roku 2012, ke kterým jsem v této práci dospěl, tak definuji fenoménu roku 2012 jako soubor výpovědí o tom, že se lidstvo nachází v přechodovém období, kdy vinou „zkažené“ západní civilizace musí čelit celoplanetární krizi, která byla rozpoutána působením rozkladných sil temna, které udržují lidstvo v nevědomosti o přirozeném stavu věcí a svých zájmech. Důraz na jedinečnost nadcházejícího období pro možný zvrát stávajícího stavu – jedinečnost kterou navíc podporují „historické zprávy“ - působí jako motivační výzva pro lidstvo, aby se uvolnilo z okov nevědomosti a našlo cestu zpět k úplnému a přirozenému prožívání skutečnosti, jež je charakterizováno společným jednotným „kosmickým“ vědomím. V tomto mohou být lidstvu – některým „vyvoleným“ - nápomocny nadlidské „přirozené“ síly a mnohé duchovní techniky, jež poskytují. Májský kalendář a další předpovědi v tomto směru tvoří důkazní materiál či

schémata nadcházejících změn, rámec a vodítko pro úsilí o transformaci vědomí, pro záchranu lidstva, obnovu světa.

V závěru se pokusím shrnout dosažené poznatky a zodpovědět otázky, jež jsem si pro tuto práci v úvodu položil.

9. Závěrem

„Lidským představám je třeba dát jiný směr.“³⁸⁹

Pro dnešní předpovědi, očekávání a aktivity spjaté s koncem roku 2012 se vžilo označení fenomén roku 2012. Mezi „západními duchovními hledači pravdy“ se rozšířily zejména v posledním desetiletí. Nebylo tomu tak náhodou. Rozvoji zájmu o tuto tematiku napomohl jednak globální rozkvět využívání internetu, a svou měrou přispěly tomuto rozvoji i události z 11. září 2001. Ty v západní civilizaci rozdmýchaly mezi lidmi obavy o jejich další budoucnost a též přinesly mnohé spekulace o tom, kdo vládne světu a kdo je zodpovědný za stávající duchovní, ekonomickou, ekologickou a sociální krizi. Ve svobodném prostoru internetu, kde panuje volný přístup k nezměrnému objemu informací, člověk disponuje neomezenými možnostmi s širokým dopadem anonymně publikovat vlastní názory. Za těchto podmínek se v této oduchovnělé síti mohla naplno rozhořet diskuse o tom, jaký vývoj událostí lze v následujících letech očekávat.

V této diskuzi je i v dnešních dnech možné slyšet výroky, které popisující stávající krizi. Objevují se i tvrzení, jež obviňují ty, kteří mají být za tuto krizi zodpovědní. Jsou zde dokonce publikovány návody, popisující, jak z této krize vystoupit, tak i povzdechy, že je již marné cokoliž činit.

„Vědecké“ stanovení závěru 13. baktúnu májského dlouhého počtu na zimní slunovrat roku 2012 navíc poskytlo diskutujícím pevný bod a časové ohraničení, k němuž nyní vztahují své rozličné závěry. Znovu se navíc vynořila i další „proroctví“, která jsou vždy připravena podat výklad aktuálních událostí.

Ačkoliv se mediálně nejvíce prosadil závěr, pojednávající o nadcházejícím „konci světa“, o němž vypovídá „konec májského kalendáře“, mezi „diskutujícími“ převažuje přeci jen optimističtější pohled. Vypovídá o tom, že planeta Země a lidstvo vstoupilo do fáze transformace, kdy se očekává obnova času a světa a s ní spojený přerod vědomí lidstva.

Ať se již očekává konec starého nebo nový začátek, vypovídá to především o našem chápání času a úloze člověka. Tyto konce a začátky zapadají do schématu lineárního pojetí času. Zrcadlí se v nich ale i představy úpadku a obnovy, jež jsou

---

³⁸⁹ T. McKenna cit. z ABRAHAM, McKENNA, SHELDRAKE, *Triology na hranicích Západu*, s. 192.

ústřední v rámci cyklického pojetí času. Západní civilizaci jsou historicky vlastní obě tato pojetí. První má původ v obrazech stvoření a *eschatonu* (završení dějin) z židovsko-křesťanské tradice, druhé jsme přijali skrze řecké myšlení a jeho představu *apokatastasis*. V této práci jsem se snažil poukázat na to, že dnešnímu člověku je za těžko mezi těmito dvěma koncepty rozlišovat a jeho myšlení ovládají především obrazy pevného počátku i konce. Proto je i v rámci fenoménu roku 2012 podle mne přítomna potřeba zdůrazňovat přesný počátek a konec májského cyklu dlouhého počtu, i přestože se ve scénářích fenoménu počítá zejména s obrazem nadcházejícího konce starého období a nikoli s absolutním koncem času.

Představa toku dějin navíc snadno umožňuje rozvíjet myšlenku evoluce, která se v rámci tohoto fenoménu prosazuje v souvislosti s rozvojem vědomí člověka i lidstva jako druhu. Toto evoluční pojetí pochází především od francouzského myslitele Pierra Teilharda de Chardin. Ten se domníval, že evoluční proces vrcholí fází sblížení vědomí lidstva. A právě tato myšlenka se stala nejspíše nejdůležitějším předpokladem dnešních „teorií transformace vědomí“. Teilhardův projekt se stal autorem fenoménu roku 2012 tolik blízkým nejspíše i proto, že jím předpokládaný proces konvergence směřuje ke konečnému neměnnému bodu. A tento pevný bod velmi dobře zapadá do jejich scénářů transformace.

Myšlenka transformace se v kontextu v současnosti prožívané krize jeví jako východisko z tohoto lidstvu neprospěšného stavu. Nejrůznější teorie označují za viníky této krize zejména „mocné tohoto světa“. Ti v těchto představách lidem zabraňují, aby naplno projevíli svůj potenciál. To činí tak, že lidstvo různými manipulacemi odvádí od jeho přirozeného vědomí a prožívání. Jednou z nich je i na dualitě subjektu a objektu založené poznávání, které západního člověka prý dovedlo až k odcizení od jeho okolí. Tak není překvapením, že je v rámci fenoménu kritizován i dominantní vědecký světonázor, který je na tomto dualismu vystavěn. Výzva k duchovní práci na sobě, v období, kdy jsou „nejvhodnější podmínky pro posun vědomí“, se tak stává apelem na vysvobození lidstva ze zajetí nevědomosti a osvojení si přirozeného vědomí. Vědomí, které je založeno především na principech holismu, účasti a odpovědnosti. Transformace vědomí je proto v rámci fenoménu roku 2012, podobně jako v hnutí Nového věku, spojována s „paradigmatickým posunem“.

Fenomén roku 2012 stejně jako hnutí New Age ztvárňuje kritický postoj vůči dominantní západní kultuře, který byl vlastní již kontrakultuře minulého století. Postoj, který je však v západní kultuře hluboce zakořeněn, neboť ho lze vnímat jako výraz židovsko-křesťanského na dualismu založeného apokalyptického schématu boje dobra se zlem. Tento výraz se dnes navíc prosazuje s milenaristickou naléhavostí, jež se v předchozích desetiletích z hnutí Nového věku již téměř vytratila.

Fenomén roku 2012 tedy představuje snahu o duchovní emancipaci lidstva, jež se vyjadřuje v pojmech a obrazech, které jsou vlastní tradici evropského milenarismu, ačkoli přebírá i výpůjčky z jiných kultur, jak je tomu i v případě tzv. májského kalendáře. Kladně si tak můžeme zodpovědět otázku z názvu této diplomové práce. Ano, milenarismus je stále živý. A my máme jedinečnou možnost být svědky toho, co nastane po onom velkém pátku tohoto sebe-naplňujícího plánu.

Použité informační zdroje

Monografie a sborníky:

ABRAHAM, Ralph, McKENNA, Terence a SHELDRAKE, Rupert, *Triology na hranicích Západu. Chaos, tvořivost a znovuposvěcení světa*, 1. vydání, Praha: DharmaGaia, 2008, ISBN 978-80-86685-09-0.

BARTOŇ, Josef a kol., *Proroctví a apokalypsy. Novozákonní apokryfy III*, 1. vydání, Praha: Vyšehrad, 2007, ISBN 978-80-7021-814-3.

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2008.

BONEWITZ, Ronald, *Mayské proroctví. Co nás čeká v roce 2012?*, 1. vydání, Praha: Beta, 2009, ISBN 978-80-7306-400-6.

CALLEMAN, Carl Johan, *Mayský kalendář. Průvodce budoucností lidstva*, 1. vydání, Olomouc: Fontána, 2006, ISBN 80-7336-363-1.

CAPRA, Fritjof, *Bod obratu. Věda, společnost a nová kultura*, 1. vydání, Praha: DharmaGaia&Maťa, 2002, ISBN 80-85905-42-6 (DharmaGaia), 80-7287-024-6 (Maťa).

CARRASCO, David, *Náboženství Mezoameriky. Kosmovize a obřadní centra*, 2. vydání, Praha: Prostor, 1999, ISBN 80-85190-72-9.

CLOWOVÁ, Barbara Hand, *Katastrofobie. Pravda za světovými změnami v nadcházejícím věku světa*, 1. vydání, Praha: BB/art, 2006, ISBN 80-7341-750-2.

COOPER, Diana, *Rok 2012 a léta nadcházející. Budíček lidstva*, 1. vydání, Český Těšín: Práh, 2010, ISBN 978-80-7252-298-9.

COTTERELL, Maurice a GILBERT, Adrian, *Mayská proroctví. Odkrývání tajemství ztracené civilizace*, 1. vydání, Praha: PRAGMA, 1997, ISBN 80-7205-365-5.

COURT, John M., *Approaching the Apocalypse: A Short History of Christian Millenarianism*, London: I. B. Tauris, 2008. Dostupné pro registrované uživatele z databáze Národní knihovny na URL: <<http://aleph.nkp.cz>>.

DÄNIKEN, Erich, *Den, kdy přišli bohové*, 3. vydání, Praha: Knižní klub, 2008, ISBN 978-80-242-2160-1.

DEFESCHE, Sacha, *The 2012 Phenomenon: A historical and typological approach to an modern apocalyptic mythology*, MA thesis, Dept. Of Religious studies, Univ. of Amsterdam 2007. Dostupné např. z URL: <<http://skepsis.no/?p=599>>.

DELUMEAU, Jean, *Tisíc let štěstí*, 1. vydání, Argo: Praha 2010, ISBN 978-80-257-0237-6.

DRURY, Nevill, *Nové horizonty*, 1. vydání, Olomouc: Votobia, 1996, ISBN 80-85885-82-4.

ELIADE, M., *Mýtus o věčném návratu*, 1. vydání, Praha: ISE, 1993, ISBN 80-85241-51-X.

FROMM, Erich, *Budete jako bohové. Radikální interpretace Starého zákona a jeho tradice*, 1. vydání, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993, ISBN 80-7106-075-5.

GILBERT, Adrian, *Konec světa. Další mayská proroctví*, 1. vydání, Praha: Knižní klub, 2008, ISBN 978-80-242-2209-7.

HAMMER, Olav, „New Age Movement“ In: HANEGRAAFF, W. (ed.), *Dictionary of Gnosis and Western Esotericism*, Bosen: Brill Academic Publishers, 2006, ISBN 90-04-15231-8, s. 855 – 861. Dostupné z URL: <<http://files.meetup.com/2176141/Dictionary%20of%20Gnosis%20and%20Western%20Esotericism.pdf>>.

HANEGRAAFF, J. Wouter, *New Age Religion and Western Culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought*, Leden: Brill Academic Publisher, 1996, ISBN 90-04-10695-2.

HANEGRAAFF, „The New Age Movement and the Esoteric Tradition“ In: VAN DEN BROEK, Roelof and HANEGRAAFF, Wouter J. (ed), *Gnosis and Hermeticism. From Antiquity to Modern Times*, ISBN 978-0-7914-3611-0, s. 359 - 382.

HEERING, Kurt-J. a MILLER, Jo, *Apokalypsa 2012. Proroctví Mayů o konci světa*, 1. vydání, Praha: Brána, 2010, ISBN 978-80-7243-480-0.

HORSLEY, Jake, *Matrix. Mýtus o naší době*, 1. vydání, Brno: Nakladatelství BB/art, 2003, ISBN 80-7341-167-9.

HRUŠKA, B. a kol., *Duchovní prameny života. Stvoření světa ve starých mýtech a náboženstvích*, 2. rozšířené vydání, Praha: Vyšehrad, 1997, ISBN 80-7021-223-3.

ICKE, David, *Děti matrixu. Z anglického originálu Children of the Matrix. Překlad dostupný na URL: <<http://www.matrix-neo.cz/autori/david-icke-deti-matrixu/kapitola-1-10.htm>>.*

IVAKHIV, Adrian, „Harmonic Convergence“ In: TAYLOR, Bron, *Encyclopedia of Religion and Nature*, London & New York: Kontinuum, 2005, s. 738. Dostupné z URL: <<http://www.religionandnature.com/ern/sample/Ivakhiv--HarmonicConvergence.pdf>>.

JOHNSON, Kenneth, *Jaguáři moudrost. Mayský kalendář*, 1. vydání, Praha: Aurora, 1999, ISBN 80-85974-63-0. Doslovem opatřil Oldřich Kašpar.

JUNG, Carl, G., *Výbor z díla V. Snové symboly individuálního procesu*, Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1999, ISBN 80-85880-19-9.

KERMODE, Frank, *Smysl konců. Studie k teorii fikce*, 1. vydání, Host, Brno 2007, ISBN 978-80-7294-250-3.

KILCHER, A., „Seven Epistemological Theses on Esotericism: Upon the Occasion of the 10th Anniversary of the Amsterdam Chair“ In: HANEGRAAFF, J. Wouter. a PIJNENBURG, Joyce. (eds.), *Hermes in the Academy: Ten Years' Study of Western Esotericism at the University of Amsterdam*, NLD: Amsterdam university Press, 2009, ISBN 978-90-5629-572-1, s. 143 – 148. Dostupné z URL: <<http://dare.uva.nl/document/154964>>.

KUHN, S. Thomas, *Struktura vědeckých revolucí*, 1. vydání, Praha: OIKOYMENH, 1997 (dotisk 2008), ISBN 80-86005-54-2.

LASH, John, *Průvodce hledačů absolutna. Encyklopedie duchovních nauk*, 1. vydání, Olomouc: Votobia, 1996, ISBN 80-7198-144-3.

LUŽŇÝ, Dušan, *Nová náboženská hnutí*, 1. vydání, Brno: Masarykova Univerzita, 1997, ISBN 80-210-1645-0.

MAŠEK, Jiří, *Mráz přichází z Bílého domu, aneb, Co vám demokratická média nechtějí nebo nesmějí říkat*, 1. vydání, Praha: Earth Save, 2004, ISBN 80-903085-5-4.

McKENNA, Terence, *Návrat archaismu. Spekulace o psychedelických houbách, Amazonii, virtuální realitě, UFO, evoluci, šamanismu, znovuzrození Bohyně a konci historie*, 2. opravené vydání, Praha: DharmaGaia - Maťa, 1998, ISBN 80-85905-43-4 (DharmaGaia), 80-86013-55-3 (Maťa).

McKENNA, Terence, McKENNA, Denis, *Neviditelná krajina. Mysl, halucinogeny a Iting*, 1. vydání, Praha: Volvox Globator, 2000, ISBN 80-7207-340-0.

McKENNA, T., *Pravdivé halucinace. Zpráva o výjimečném dobrodružství v ďáblově ráji*, 1. vydání, Praha: DharamGaia&Maťa, 1999, ISBN 80-85905-69-8 (DharmaGaia), 80-86013-90-1 (Maťa).

MELTON, Gordon J., „How New is New? The Flowering of the „New“ Religious Consciousness since 1965“ In BROMLEY, D. G a HAMMOND, P. E. (ed), *The Future of New Religious Movements*, ISBN 0-86554-238-4, s. 46 – 57.

Měla Sibyla pravdu?, Praha: Agentura CESTY, 1990.

NEWMAN, Sharan, *Skutečná historie konce světa. Apokalyptické předpovědi od Zjevení Janova přes Nostradamovo a mayské proroctví až po Y2K a 2012*, Z angličtiny přeložil Dušan Zbavitel, 1. vydání, Český Těšín: Vydavatelství VÍKEND, 2010, ISBN 978-80-7433-033-9.

PAGE, Christine R., *2012 a Galaktický střed. Návrat Velké Matky*, 1. vydání, Praha: Pragma, 2009, ISBN 978-80-7349-185-7.

RÄTSCCH, Ch. a kol., *Bohové starých Mayů*, 1. vydání, Praha : Volvox Globator, 1999, ISBN 80-7207-292-7.

SHELDRAKE, Rupert, *Teorie morfické rezonance. Nová věda o životě*, 1. vydání. Praha: Elfa, 2002, ISBN 80-86439-03-8.

SKOLIMOWSKI, Henryk, *Účastná mysl. Nová teorie poznání a vesmíru*, 1. vydání, Praha: Mladá fronta, 2001, ISBN 80-204-0918-1.

STRAY, Geoff, *Mayský kalendář a další kalendáře minulosti*, 1. vydání, Praha: Dokořán, 2011, ISBN 978-80-7363-296-0.

ŠÍMA, Pavel, *Příroda se vrací... a odpouští*, 1. vydání, Praha: Nakladatelství Heřmánek, 2008, ISBN 978-80-904157-0-6.

ŠTAMPACH, Ivan O., *Na nových stezkách ducha. Přehled a analýza současné religiozity*, 1. vydání, Praha: Vyšehrad, 2010, ISBN 978-80-7429-060-2.

ŠTAMPACH, O. Ivan, *Přehled religionistiky*, 1. vydání, Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-384-0.

TAG, Karin, *Mayský kód křišťálových lebek. Co se stane 21. prosince 2012*, 1. vydání, Liberec: DIALOG, 2010, ISBN 978-80-7424-020-1.

TEILHARD de CHARDIN, *Místo člověka v přírodě. Výbor studií*, 2. vydání, Praha: Nakladatelství Svoboda – Liberta, 1993, ISBN 80-205-0309-9.

TEILHARD de CHARDIN, Pierre, *Vesmír a lidstvo*, Z francouzského originálu přeložil Jan Sokol, 1. vydání, Praha: Vyšehrad, 1990, ISBN 80-7021-043-5.

TRESMONTANT, C., *Bible a antická tradice*, Z francouzského originálu přeložil Jan Sokol, 1. vydání, Praha : Vyšehrad, 1970, ISBN

VEDRO, Steven, *Technika. Součást duchovního vývoje*, 1. vydání, Bratislava: Eugenika, 2009, ISBN 978-80-8100-126-0.

VOJTÍŠEK, Zdeněk, *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*, 1. vydání, Praha: Beta Books 2007, ISBN 978-80-86851-64-8.

WAARDENBURG, Jacques, *Bohové zblízka. Systematický úvod do religionistiky*, Brno: Masarykova univerzita – Georgetown, 1. vydání, 1997, ISBN 80-210-1445-8 (MU), 80-902197-1-3 (Georgetown).

WEBER, Eugen: *Apokalypsy*, 1. vyd., Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1999, ISBN 80-7106-338-X.

WILBER, Ken, *Stručná historie všeho*, 1 .vydání, Praha : Triton, 2010, ISBN 978-80-7387-307-3.

WIMMER, Magda, *Proroctví Mayů*, 1. vydání, Liberec: DIALOG, 2008, ISBN 978-80-86761-91-6.

WOLF, Josef, *Kdo je kdo není v hnutí Nového věku. Svět náboženství a duchovních směrů na konci milénia*, 1. vydání, Praha: Votobia Praha 2000, ISBN 80-7220-092-5.

YIN, Amarah Quan, *Plejádská světelná terapie. Probuzení vašeho božského Ka před rokem 2012*, 1. vydání, Fontána, Olomouc 2009, ISBN 978-80-7336-534-9.

Články, rozhovory a jiné studie:

„2012 Phenomenon“ [online], URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/2012_phenomenon>.

ARGÜELLES, José, „Krise kalendáře“ [online], 2010 [cit. 2011-6-13], URL: <<http://www.matrix-2001.cz/clanek-detail/4929-krize-kalendare/>>.

BHAGAVAN, Sri, „V době úsvitu Zlatého věku“ [online], 2006 [cit. 2010-28-7], URL: <<http://www.deeksha.cz/content/view/19/89/>>.

BÖHM, Bohumil a BÖHM Vladimír, „Jak správně vypočítat korelaci“, *Dingir. Religionistický časopis o současné náboženské scéně*, č. 1/2011, ISSN 1212-1371, s. 14-16.

BULMAN, F. Raymond, „Paul Tillich and the millennialist heritage“, *Theology Today*, Jan 1997, s. 469. Dostupné z databáze ProQuest Central na URL: <<http://www.proquest.cz/databaze>>.

„Bude v roce 2012 konec světa?“ [online], 2010 [cit. 2011-7-11], URL:<<http://www.kafe.cz/mam-problem/dopisy/bude-v-roce-2012-konec-sveta-5546.aspx>>.

CALLEMAN, C. J., „Oslava Průlomu“ [online], 2008 [2010-8-27], URL: <<http://www.deeksha.cz/content/view/19/89/>>.

CAMPBELL, Heidi, „Spiritualising the Internet. Uncovering Discourses and Narratives of religious Internet Usage“, *Online – Heidelberg Journal of Religions on the Internet*, č. 1.1/2005. Dostupné z URL: <<http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/volltexte/2005/5824/pdf/Campbell4a.pdf>>.

CIVÍNOVÁ, Veronika, *Fenomén roku 2012 na české náboženské scéně – „Gaspar“ a budování „Archy“*, seminární práce, Pardubice: FF Univerzita Pardubice, 2009.

COLLINS, John. J., „Apocalypse: An Overview“, *Encyclopedia of Religion*, 2nd ed., s. 409 - 411. Dostupné z databáze univerzitní knihovny URL: <<http://www.upce.cz/>>.

Cybervlk – Josef Šedl, „Náboženský kult roku 2012“, [online], 2007 [cit. 2011-3-5]. Dostupné z: URL: <<http://hledani.gnosis9.net/view.php?cisloclanku=2007030019>>.

DAWSON, L., Lorne, „Cyberspace and Religious Life: Conceptualizing the Concerns and Consequences“, 2001. Dostupné z URL: <<http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/volltexte/2005/5824/pdf/Campbell4a.pdf>>.

„Dva tisíce let křesťanství – historie plná zločinů proti lidskosti“ [online], 2005 [cit. 2011-8-11], URL: <<http://www.osud.cz/dva-tisice-let-krestanstvi-historie-plna-zlocinu-proti-lidskosti-0>>.

„Fenomén roku 2012“ [online], 2010 [cit. 2011-27-8]. Dostupné z URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Fenomén_roku_2012>.

„Francouzskou vesnici okupují podivíni, kteří chtějí s UFO přečkat armagedon“ [online], 2010 [cit. 2011-7-26], *iDnes.cz*, URL: <http://zpravy.idnes.cz/francouzskou-vesnici-okupuji-podivini-kteri-chteji-s-ufo-preckat-armagedon-17r-zahranicni.aspx?c=A101222_125229_zahranicni_stf>.

GRONEMEYER, Sven a McLEOD, Barbara, „What Could Happen in 2012: A Re-Analysis of the 13-Bak'tun Prophecy on Tortuguero Monument 6“, *Wayeb Notes*, č. 34/2010. Dostupné z URL: <http://www.wayeb.org/notes/wayeb_notes0034.pdf>.

GUMERLOCK, Francis X., „Millennialism and the Early Church Councils. Was Chiliasm Condemned at Constantinople?“ In: *Fides et Historia*, Summer 2004; 36, 2; s. 83 – 84, ISSN 0884-5379.

HELLAND, Christopher, „Online Religion as Lived Religion. Methodological Issues in the Study of Religious Participation on the Internet“, *Online – Heidelberg Journal of Religions on the Internet*, č. 1.1/2005, Dostupné z URL: <<http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/volltexte/2005/5823/pdf/Helland3a.pdf>>.

CHMELENSKÝ, M., *Fenomén roku 2012 na české náboženské scéně: „Apokalypsa“ v koncepcích Jiřího Maria Maška*, Univerzita Pardubice, 2009.

CHOSSUDOVSKY, Michael, „Geofyzikální zbrane ohrožují lidstvo“ [online], 2006 [cit. 2011-7-11], URL: <<http://www.matrix-2001.cz/clanek-detail/1162-geofyzikalne-zbrane-ohrozuj-ludstvo/>>.

JADZCYK, Laura K., „Chemtrails? Kondenzační stopy? Podivné nebe“ [online], 2011 [cit. 2011-7-11], URL: <<http://www.matrix-2001.cz/clanek-detail/5406-chemtrails-kondenzacni-stopy-podivne-nebe/>>.

„Je olympiáda 2012 v Londýně součástí komplotu na ovládnutí světa?“ [online], 2010, [cit. 2011-8-27], URL: <<http://www.osud.cz/je-olympiada-2012-v-londyne-soucasti-kompl-otu-na-ovladnuti-svetaz>>, (přístupné jen registrovaným čtenářům).

„Konec světa nepřišel, pastor Camping se zase spletl“ [online], 2011 [cit. 2011-7-26], *Aktuálně.cz*, Dostupné z URL: <<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.php?id=701044>>.

KOCMEL, Rostislav, *2012 konec světa?*, O.R.A.Z. SLOVAKIA, 2011, (časopis vydán v českém jazyce na Slovensku, ISSN neuvedeno).

KOŘÍNEK, Martin, „Těším se na mocné překvapení“, *Dingir*, č. 1/2011, s. 23-25, ISSN 1212-1371. Rozhovor s Jaroslavem Duškem.

KOSTIČOVÁ, M. Zuzana, „Mýty o konci světa a klasičtí Mayové“, *Dingir*, č. 1/2011, s. 12-14, ISSN 1212-1371.

KOSTIČOVÁ, M. Zuzana, „Rok 2012 v optice New Age“, *Dingir*, č. 1/ 2011, s. 17-20, ISSN 1212-1371.

KREJČÍ, Jaroslav, „1.7: Hinduismus – Kastovní systém a „Jugy““ [online], 2010 [cit. 2011-8-11], URL:< <http://fenomen2012.net/esej/jugy.htm>>

LENKOVÁ, Jitka, „Přijde v roce 2012 konec světa?“ [online], 2011 [cit. 2011-7-26], *Květy*, URL:<<http://kvety.atlas.centrum.cz/zahady/2011/1/1/clanky/prijde-v-roce-2012-konec-sveta/>>.

MAREK, Jaroslav, *Předávání „prožitku Jednoty“. Fenomén roku 2012 na poli české alternativní religiozity z pohledu teorie účastné mysli*, seminární práce, Pardubice: FF Univerzita Pardubice, 2010.

MOTL, Jiří a NOVÁK, Martin., „Náboženský rozměr kontrakultury“, *Dingir* č. 2/2006, s. 52-53, ISSN 1212-1371.

„Obecná diskuse ke konci světa“, [online], 2011 [cit. 2011-8-27]. Dostupné z URL:<<http://2012.konec-sveta.cz/diskuse/obecna-diskuse-ke-koncisveta/komentare/2/?com m= 64>>.

„Pastora Harolda Campinga, proroka konce světa, postihla mrtvice“ [online], 2011 [cit. 2011-7-26], URL: <<http://www.christnet.cz/magazin/zprava.asp?zprava=21784>>.

POBORÁK, Jiří, „Černý náramek“, *Čtyřlístek*, č. 7/2007, ISSN 1802-4785.

POKORNÁ, Kateřina, „Výklad k mayskému kalendáři a roku 2012“ [online], 2011 [cit. 2011-6-13], URL:<<http://www.matrix-2001.cz/clanek-detail/5546-vyklad-k-mayskemu-kalendari-a-roku-2012/>>.

SCHAEFER, A. Nancy, Y2K as an Endtime Sign: Apocalypticism in America at the fin-de-millennium, *Journal of Popular Culture*, č.1/2004, s. 82-105. Dostupné z databáze ProQuest Central na URL: <<http://www.proquest.cz/databaze>>.

SITLER, Robert K., "The 2012 Phenomenon: New Age Appropriation of an Ancient Mayan Calendar", *Novo Religio: the Journal of Alternative and Emergent Religions*, č. 3/2006, s. 24 - 38.

SKRBINA, David, „Panpsychism in the West“ [online]. Dostupný z URL: <http://www.bath.ac.uk/carpp/publications/doc_theses_links/d_skrbina.html>.

SOBOTA, Jiří, „Už tady zůstaneme“, *Respekt* 16-17, 2011, s. 62 – 68, ISSN 1801-1446.

ŠETERLE, David., „Věk Vodnáře a 2012, aneb cykly času“ [online], 2011 [cit. 2011-8-27], URL:<http://www.matrix-2012.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=185:vk-vodnae-a-2012&catid=89:galakticky-rok&Itemid=365>..

ŠINDELÁŘ, Pavel, „Religionistika v informační pavučině: problematika současného výzkumu vztahu náboženství a internetu“, *Sacra aneb Rukověť religionisty*, č. 1/2007, s. 5-20, ISSN 1214-5351.

TŘEŠŇÁK, Petr, „Jak skončí svět“, *Respekt*, č. 2/2009, s. 50–54, ISSN 0862-6545.

„Úžasná mystifikace o arabském spiknutí 11. září“ [online], 2008 [cit. 2011-7-11], URL: <<http://hledani.gnosis9.net/view.php?cisloclanku=2008090006>>.

„V roce 2012 konec světa nehrozí, uklidňují lidstvo potomci Májů“ [online] 2009 [cit. 2011-7-26], URL:<http://zpravy.idnes.cz/v-roce-2012-konec-sveta-nehrozi-uklidnu-ji-lidstvo-potomci-maju-p5e-/zahranicni.aspx?c=A091011_203040_zahranicni_abr>.

VALOVÁ, I., „Informace z londýnského workshopu „2012 a dále““ [online], 2011 [cit. 2011-9-5]. Dostupné z URL: <http://hledani.gnosis9.net/view.php?cislo_clanku=200_90_60005>.

VOJTÍŠEK, Z., „Osvícení pro celý svět“, *Dingir. Religionistický časopis o současné náboženské scéně*, č. 4/2004, s. 115, ISSN 1212-1371.

VOJTÍŠEK, Zdeněk, „Transformace je blízko!“, *Dingir. Religionistický časopis o současné náboženské scéně*, č.1/2011, s. 9-10, ISSN 1212-1371.

WESSINGER, Catherine, „New Religious Movements: New Religious Movements and Millennialism“ (2005) In: *Encyclopedia of Religion*, 2nd ed., s. 6545 – 6548. Dostupné z elektronické databáze univerzitní knihovny URL: <<http://www.upce.cz/>>.

ZBÍRAL, David, „Náboženství a internet“ [online], 2004 [2011-6-20]. Dostupné z URL: <<http://www.dasvid-zbiral.cz/nabinternet.pdf>>.

Internetové stránky, profily a videa:

„2012 – Mayská proroctví a kruhy v obilí“ [online], 2011 [cit. 2011-8-27], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=79ANVpZeIZo>>.

„2013“ [online], URL: <<http://www.facebook.com/event.php?eid=117029314974055>>.

„21.12.2012-Nebude konec světa,ale něco velkého ano!!“ [online], URL: <<http://www.facebook.com/group.php?gid=217112051260&v=wall>>.

„Beyond 2012 – Evolving Perspectives On the next“ [online], 2011 [cit. 2011-8-27], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=79ANVpZeIZo>>.

„Canibus – 2012 is the Code“ [online], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=YfofZjWvitE&feature=related>>.

„Canibus – Beyond 2012“ [online], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=CZeIqklHnew>>

„December 21 2012 End“ [online], 2011 [cit. 2011-8-26], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=1liCmzGnOI8>>.

„Dramatikz feat. Tafrob – 2012“ [online], URL: <<http://www.xoutube.com/watch?v=leQqQVLMhjM&feature=related>>.

„Fenomén 2012 - Apokalypsa ANO, ale NE Záhuba!“ [online], URL: <<http://www.facebook.com/group.php?gid=113750318657362&v=wall>>.

„Foundation for the Law of Time“, [online], URL: <<http://www.lawoftime.org>>.

„Gnosis9.net.“, [online], URL: <<http://www.gnosis9.net>>.

„Jay Sean 2012 (It ain't The End) ft. Nicki Minaj“ [online], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=4uFalk1y38I>>, zde i s textem písně URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=o2qjdgqBf1A>>.

„John Major Jenkins“, [online], URL: <<http://johnmajorjenkins.com/>>.

„New World Order Opposition“, [online], URL: <<http://www.nwoo.org>>.

„Numerologička Lumina o konci sveta 2012 - Reflex 11.1.2011“ [online], 2011 [cit. 2011-7-11], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=ysews184Tk&feature=related>>.

REICH, Steve, „9/11“ [online], 2011 [akt. 2011-9-9], URL: <<http://www.youtube.com/watch?v=isnF7aKPK0o>>.

„Svět skončí v roce 2012!“ [online], URL: <<http://www.facebook.com/group.php?gid=287075139867#!/group.php?gid=287075139867&v=wall>>.

„The Experience Festival“, [online], URL:<www.experiencefestival.com>.

„The Internet Movie Database“, [online], URL: <<http://www.imdb.com/find?s=all&q=2012>>.

Příloha č. 1.: Reportáž z brněnského daršanu Sri AmmyBhagavana

Procházím se přízemím haly Rotunda na brněnském výstavišti, je pozdní únor. Potkávám zde lidi, zejména středního věku. Někteří jsou oděni v bílém, častěji ženy. Mnozí se objímají, téměř všichni se usmívají. Na krku mají zavěšenou barevnou kartu s nápisem. U centrálního schodiště do sálu se začíná utvářet dlouhá fronta k pokladně. Nyní přicházejí i mí vrstevníci. Když se po půl hodině dostávám k pokladně, dostávám i já na krk onu barevnou kartu. Je na ní vyobrazen v křeslech sedící postarší indický manželský pár vznášející se nad oceány a kontinenty. Z jakési zlaté koule nad ním k němu sestupuje záře, jež osvětluje zelené pozadí této koláže.

Usedám v horní řadě poblíž vchodu do sálu. Sál je kulatý, sedačky, které se za chvíli zaplní do více jak tří čtvrtin se svažují ke středovému pódiu, jež se rozprostírá až k východní stěně sálu. Ta je prosta sedaček. Ty jsou tak v sále situovány do jakési podkovy. Na plátno východní stěny je promítán několikametrový obraz indického páru. Před plátnem stojí improvizovaný oltář. V jeho středu je stojan s fotografií téhož páru. Nalevo od tohoto centrálního motivu je na stoličce vystaven obrázek Ježíše a vedle něj položen miniaturní dřevěný otisk chodidel, symbol božské přítomnosti označovaný jako *śrímūrti*. Ve stejné úrovni napravo od stojanu stojí mísa s ovocem, za ní jsou rozestavěny další obrázky indického páru a misky s květy. Před scénérií leží dvě „utěrky“ a dále před nimi směrem k hledišti dva světlé polštáře, nejspíše symbolická místa pro indickou dvojici.

Ve čtrnáct hodin se na jeviště z přední řady u projekční techniky odebírají dvě bíle oděné ženy a muž, trenéři Univerzity Jednoty. Nejprve se prostrací pokloní před oltářem a následně vítají téměř čtyři sta lidí v hledišti na prvním společném „Daršanu Sri AmmyBhagavana“ hnutí Oneness (Jednoty) pro Českou a Slovenskou republiku. Kromě češtiny a slovenštiny se v průběhu odpoledne line sálem i polština některých účastníků. Po přivítání všichni sborově třikrát recitují *mūla mantru*,³⁹⁰ ústřední mantru Univerzity Jednoty.

Manželský pár z obrázku jsou Amma a Bhagaván. Jim je obětováno ovoce a květy pod oltářem. Jsou zakladateli Univerzity Jednoty, jež učí jak „pozvednout jednotlivce

---

³⁹⁰ Óm Sat Čit Ánanda Parabrahma
Puruśóthama Paramátmá
Śrī Bhagavatī Saméthá
Śrī Bhagavaté Namaha.

do přirozeného probuzeného stavu a realizace boha“, za účelem pozvednutí kolektivního vědomí lidstva, právě nyní, s vyústěním kolem roku 2012. Ta část publika, která zde má program již od dopoledních hodin, považuje tyto manžele za avatáry, ženský a mužský princip vtěleného božího vědomí.

Tito „věřící“³⁹¹ jsou tzv. „dikšadávající“, lidé, kteří předávají božskou energii zprostředkovanou Ammou a Bhagavánem. V České republice a na Slovensku je těchto lidí okolo čtyř set a tvoří hnutí Jednoty (Oneness). Dikšadávající a veřejnost (zejména jejich přátelé a rodinní příslušníci) se zde sešli, aby se zúčastnili společného setkání s avatáry, prostřednictvím internetového „skajpového“ videopřenosu (tzv. webcastu), a společně usilovali o duchovního probuzení a dosažení „realizace boha“.

Od muže s mikrofonem se dozvídáme, že lidstvo již nějaký čas prochází „kalijugou, dobou temna a nebezpečí“, avšak nyní jsme prý svědky „příchodu zlatého věku, satjajugy nebo též satjalóky“. Při tomto přechodu má lidstvu pomoci právě avatár Bhagaván.

Muž nás dále obeznamuje s avatárovými skutky. Již od svých „osmi let, kdy si jiné děti hrají, Bhagaván přemýšlel, jak zachránit lidstvo“. „Tehdy se mu také zjevila zlatá koule, která s ním zůstala po dalších dvacet čtyři let“, pokračuje. „Zlatá koule mu předala mantru, kterou jí těch dvacet čtyři let po dvacet čtyři hodin denně recitoval, a to i ze spánku“. Rozhlížím se kolem sebe, zda-li v publiku zaznamenám nějaké úsměšky. Žádné zřetelné pochybnosti, nad tím, co zrovna slyšeli, však u lidí okolo sebe nepozoruji.

Mikrofon přebírá jedna z žen. Sděluje nám, že dnešního odpoledne všichni v sále dojdeme „probuzení do jednoty“. Po vyslechnutí si informace, že každý probuzený člověk, může „pouhou svou přítomností probudit dalších sto tisíc lidí ve svém okolí“ a že tedy bude „probuzeno Brno a nejspíš i celá Česká republika“, myslím na to, jak „pouhou svou přítomností“ změním po návratu život lidem v Chrudimi a části Pardubic.

Po seznámení hlediště s osobami Ammy a Bhagavána, jejich Univerzitou Jednoty a hnutím Jednoty, jsou dikšadávající vyzváni, aby předali „dikšu“, požehnání jednoty, všem těm, kteří ji dnes ještě neobdrželi.

---

³⁹¹ Neboť věří, že Amma a Bhagaván, jsou jedním vtěleným božím vědomím, které prostředkuje kosmickou božskou energii. Věří, že tito „jsou zde“, aby usnadnili lidstvu přechod do zlatého věku jeho existence.

Na plátno jsou promítány fotky některých přítomných frekventantů loňského „trenérského kurzu“ na indické Univerzitě, úsměvy a dojetí na fotkách dokresluje nejnovější přezpívání Cohenovy písně Halleluja nesoucí se prostorem z reproduktorů. Ze sedaček se zvedají jednotlivci, kteří postupně přistupují ke svým sousedům a přikládají jim ruce na vršek hlavy a spánky. Někteří neobeznámení lidé nevědí, co se děje. Tento „dar“ tak odmítají.

Po počátečních potížích s navázáním spojení se na plátně nyní objevuje sedící postava Bhagavána s *handsfree*. Je to mé první živé vizuální setkání s fyzickým božstvím. Toto setkání však pro mě není ani *tremendum* ani *fascinans*. Kvalita přenosu je navíc špatná, což umocňuje můj těžko popsatelný pocit jisté nepatřičnosti. Bhagavánovy odpovědi na předem připravené otázky z úst jeho asistentky se týkají původu a odstranění současných problémů lidstva. Bhagaván říká, že „vznikají zejména v prenatálním období a při porodu, zážitkem průchodu rodidly při opuštění matčina lůna“. V této souvislosti se mi vybavily některé poznatky transpersonální psychologie, a možná ne bezdůvodně. Když se nyní něco lidem nedaří, je jim špatně, radí Bhagaván „nechat to být, čekat na probuzení a přijímat dikšu“. Asi po dvaceti minutách je spojení ukončeno.

Po pauze následuje výklad a ochutnávka osvobozujícího *mukti-dikša* procesu. Mladý muž, další z asi čtyřiceti českých a slovenských trenérů Univerzity, kteří mají výsadu předávat její oficiální učení, se ujímá vysvětlování nauky o jednotě, resp. neoddělenosti. Představuje dvanáct základních pouček; každou z nich celý sál sedmkrát po sobě opakuje. Zvláštní a snad i trochu „kristovský“ pocit se ve mně probouzí, když kolektivně vyslovujeme větu „Já jsem láska“. Při objasňování stavu probuzenosti, uvádí muž publiku příklad z 11. září 2001, kdy se z tehdy zřícených věžáků newyorského Světového obchodního centra mělo zachránit tři sta šedesát příznivců Ammy a Bhagavána, kteří tam tehdy pracovali. „Někteří z nich se vůbec nedostali do práce, nešlo jim třeba nastartovat auto, a jiní těsně před incidentem dostali signál, měli předtuchu v srdci, že mají opustit budovu“.

Následuje plánované čtyřiceti devíti minutové opakování věty „Já jsem bytí, vědomí, blaženost“, soucitně ukončené po třiceti minutách. Jsme instruováni, že je důležité opakovat tuto větu nahlas v mateřském jazyce a plynule po celý čas, „i pouhé zívnutí může celé úsilí zhatit“. Někteří lidé v průběhu tohoto procesu odchází ze sálu, na jiných

je po chvíli namáhavé recitace znatelná únava, někteří lidé propadají záchvatům nekontrolovaného smíchu, jednotlivci pláčou, další se zdají být pohoršeni chováním jiných a někteří šeptají, aby jejich hlas vydržel odříkávat. V sále je tu a tam ovšem slyšet i odkašlávání, které nejspíše nelibě poznamenává účinek individuální recitace.

Asi tříleté děvče, jedno z mála přítomných dětí, chodí z oltářní misky uždibovat obětované hrozny, svoji výpravu zakončuje uzmutým banánem. Do této situace přichází z protějšího schodiště zaměstnanci bezpečnostní agentury, kteří se však zdají být na takovéto performance zvyklí a s klidem usedají do horní řady.

Setkání pokračuje *śrímūrti-dikšou*, požehnáním, které si poskytují dikšádávající sami sobě prostřednictvím miniaturních otisků chodidel, božského atributu. Ostatní mají „spočinout v srdci“, představit si jak se klaní u Bhagavánových nohou a sdělit mu svou prosbu. Mladík, který vedle mě sedí mi dobrosrdečně podává obrázek Ammy a Bhagavána, pro snadnější vizualizaci. Setkání má pokračovat druhým webcastem s Bhagavánem zakončeným krátkou meditací, poté je naplánován konec daršanu. Já se však odebírám na nádraží probuzeného Brna, abych stihl vlak.³⁹²

---

³⁹² Zdrojem této reportáže z Daršanu Sri AmmaBhagavan v Brně, který se konal 26. 2. 2011, jsou mi zápisky z mého terénního deníku. Ty jsem opatřil, až na výjimky, po skončení akce. Proto některé zaznamenané výpovědi řečníků, nenesou doslovné znění. Nicméně usiloval jsem o zachování jejich správného významu.